

Ñtwum Lwen Ye Lukasì Kæ

Mwũ ñkɔ' dɛwà ton se

1 ¹Mwumɲkæm, Tèðfil, be lè ßwum mɛan kɔâ ywum ye lannzâ ke nyinnim she' nun. ²Bwum ße kœ yon, ße sannze wě tà she ßwi' ywœ yon ke fya' ßwum ßye ße ywum màzwùm yenni lè mè mɛ' nyan, ñdìkà' nywɔ' ne ywum màzwùm ðunmi ci. Bwum ße yenne yon li, ßon ße Mvènnswæb fyie ñtwum yon fya', ßã ßon shekà' ßwùlu. ³Ti ku' lè mún, mún ðseâ cibba' wě ywum ye ße lannzì ñdìkà' ɲwa' ɲwé. Li ne ci mún yen le à si lwen le mún kɔi dɛwà ton se ntwi' ywú, mwumɲkæm, ßã wù yen m̀b̀òkì ne ywum yi lannze kwan si, han a kiin ßèn ðyé. ⁴Mún cii li, ßã mwumɲkæm limmì le ywum ye ße liseâ wù ye lɛɲkæm.

Ñzã' le' ye ke nywi ye Jân Bàtisi

⁵Mvèn ndɔ' ße kwe, jin shon ße le Èròdè. Kwan se nun ße ywɔ' ke ɲgyɔ' mè Yudà nun, ci-mfe sàtikà' ndɔ' ße kwe, jin shon ße le Zàkàrì, à ße ke ɲkwìn me ci-mfe sàtikà' ßye Àbià ße ci-zwi' nyan. Jin myì Zàkàrì ße le Lisàbì, à ße ke mvu ßwum **Àrôn** nun, **Àrôn** nyě ße mbibea ci-mfe sàtikà' nyenswæb hwæn. ⁶Zàkàrì, ßon lè ñmyon nun hwæn, ße ße lwinni ke swi' Mvènnswæb ntwi' se ße ße Nyeli nyɛ' Mvènnswæb mwumnzi ke mɛ lwuà byon ßye nun fœ ßon, lè ywum ye nun ße ßon shě le ßyi ßi ci hwæn. ⁷Be lè ße cinni kife' ßwen, ntwi' se Lisàbì ße kim, ße wòle kãn ti ku' kim ße ye ti ßwen, ntwi' se ßon ßi hwæn, ße lè ße ti ywinnɔa.

⁸A ße nywɔ' m̀b̀ɔ' ndɔ', Zàkàrì ße sàtikà' fɛ nyenswæb ndwun, ntwi' se ɲkwìn yan ye ße lè ɲgò' mfe sàtikà' nywɔ' màzwùm. ⁹Ke ßè' me ci-mfe sàtikà' nun, ße ße mwum ndɔ' zwèli m̀b̀ɔ' ke ɲkwìn yan nun, nyě yě kën sàtikà' fɛ. Nywɔ' màzwùm, ße zwele Zàkàrì le nyì ne kenme ke nlim nyenswæb ndwun, ßã nun twen swum lwen kwe, she ye Nyeli nyɛ' Mvènnswæb ñlim lwukea lè mè nwùm. ¹⁰Kwan se nun ße swum lwen màzwùm twènni, ɲkwìn ßwum ye kiân Mvènnswæb twuli kwe toen wan lè ße Mvènnswæb keli. ¹¹Ke kwan màzwùm nun, cikpu' Mvènnswæb ndɔ' kà ßwùmni ke swi' Zàkàrì, à ðyie ke fya' ji me kwì' ye Zàkàrì ße swum lwen màzwùm twènni nun. ¹²Ke nyen ye Zàkàrì yen nun, ñlim ßwú nun

zwum, yi dunmi nun kwènni. ¹³Son, cikpu' Mvènnswàb ni shè lè nun le: «Zàkàrí, ba yi kwen wù. Mvènnswàb ywà ñkeli ywù, mmyú Lisàbì yè mwen ne ndwèb ye, wù kè nun jin le Jân. ¹⁴Nlim ywù ye dàlì ñzwònzwò' ke ye nyon nun; ye nyon yè tì ku' kònni òwum mèan ndò' ñdàlì fe. ¹⁵Ntwi' se à yè be mwum ndwun ke me' Nyeli nye' Mvènnswàb. Swum nwi se ta mwum bænni hwæn ba nun lèan ñwum. Nèdikà' kwan ye shon, à yè be ñlwinni lè Mpùn Nsanmi. ¹⁶À yè cì òwum Izràèl mèan ke tì me' be lè Nyeli nyan Mvènnswàb. ¹⁷Nun ne ye be wèàn Mvènnswàb. À yè kèn li lè ñkimmò' Mpùn Nsanmi, ñkimmò' fò' ye be ku' Èlì, ci-nlèli ke ñwum Mvènnswàb nun kènnzi. Li, à yè cì mè nlim mè ce òwen ken be ke nywi òwen byan, à cì tì ku' òwum bye ta mwù kimmi lè Mvènnswàb, be cinni ñlimmi ye òwum lwinnea. Li, lè à fìsea ñkwìn òwum Mvènnswàb twi' nyè Nyeli nyan.»

¹⁸Son, Zàkàrí kà cibbi lè cikpu' Mvènnswàb le: «Ke òwi' ti ywinnò, òwi' lè mmyém, òwi' òi hwæn, mùn yè leñkàm limmi lè yà swum?» ¹⁹Cikpu' Mvènnswàb kà fyònnzi lè nun le: «Jin shém si le Gàbrìèl, mùn ne ta òyi kwan hwæn ke swi' Mvènnswàb, nun ne fyii mùn le mùn she wù ñtwum ye ton ye. ²⁰Son, wù twe' kan ñzà' le' yém lè leñkàm, ñzà' le' ye ba fyì òin, shìkì ye ke mwù. Son se ci, wù yè tòn mwuka', wù lèli kan han a ken bèn nywò' ne ñzà' le' ton ye ye lwinni.»

²¹Ke kwan si nun, ñkwìn òwum ye be wan bonngà' Zàkàrí shè. Bon le: «Yen si se cinni nyí òyè kwe nlim?» ²²Son, kwan se nun kwan, à wòli kan kim à wèlì ñwum, à lèli lè bon. À be bon su' le' fò lè mè fyà', à tòn mwuka'. Bwum yen li, be limmi le nyí ni yenni swum ndò' kwe ke nlim nyenswàb.

²³Nywò' ne ñgyìn she Zàkàrí mlè nyenswàb ndwun, à fyòn be òwon nyon. ²⁴Ke nyè me' le' màzwùm, Lisàbì myí Zàkàrí she zwùm. À su' tòn gwùmni ke me nywi' shæn nun, à be le' nlim yon nun le: ²⁵«Ce le fe', Mvènnswàb ywà kwènnzi nlim lè mùn, à yilá jene, à pèlâ mùn swum se be mùn kwènnjin cì ke me' òwum.»

Ñkìn ye cikpu' Mvènnswàb kien ñtwum ye Yesù shè

²⁶Kwan se zwùm Lisàbì wole mè nywi' fyuru, Mvènnswàb fyii cikpu' nyon Gàbrìèl ke nsòn ye be be lon le Nàzàrè' ye be ke ñgyò' Gàlilè nun. ²⁷À fyie nun ke cè mbìpàn mwò' ñlib ndò' ne jin shon be le Màrí. Mwò' ñlib màzwùm be ñlib nyànni mwum ndò' ne be be lon le Jòsè'. Nfweb màzwùm be ke mvu òwum mvèn Dàvíd nun. ²⁸Cikpu' Mvènnswàb bènme kwe, à òun nàm, à shè lè Màrí le: «Màrí, mùn tà wu hwæsi. Mvènnswàb ni lè wù, wù ne cinnâ tòn lwen she wai fya' yon.» ²⁹Nywò' ye Màrí ywò' pa' mè hwæsi yi, ñlim òwu nun zwum. À òunmi kàb mwu yon nun wè swum se mè hwæsi màzwùm lisa'. ³⁰Cikpu' Mvènnswàb kà shè lè nun le: «Màrí, ba yi kwen wù, wù cinnâ tòn lwen she wai fya' Mvènnswàb.

³¹Nònnsi mè ywi', wù ywɔ' ñzàè' lɛ' ne mún yě wù shě nɛ. Wù yě zwùm she, wù ye mwen nɛ ndwɛb, wù kè nun jin lɛ Yesù. ³²Mwen màzwùm yě ɓɛ mwum ndwun, ɓɛ ye nun lon lɛ mwen nyě Mvènnswàb nɛ làn ywum hwæn lè ñtwu. Nyeli nyɛ' Mvènnswàb yě nun gba' lwun mbibea nyon Dàvíd fɛ. ³³Nun nɛ ye ywɔ' ɓwum Izràèl cinni, ywɔ' she ɔwùmɔwùm.»

³⁴Màrí kà cibbi lè cikpu' Mvènnswàb lɛ: «Se ye cì lɛ mún kà she zwùm? ke mún limmi kife' mè ɔwɛb?» ³⁵Cikpu' Mvènnswàb fyònnzi lè nun lɛ: «Wù yě zwùm she lè ñkimmɔ' Mpùn Nsanmi. ñkimmɔ' màzwùm ywime wa' ke cě Mvènnswàb nɛ làn ywum hwæn lè ñtwu. Son se ye cì, mwen nɛ wù yě ye, à yě ɓɛ ñsanmi, ɓɛ lon nun lɛ Mwen Mvènnswàb. ³⁶Cɛ ti fe', kwo fe' tæmmi nywù Lisàbì ti tì ku' lè zwùm mwen nɛ ndwɛb ke ywìn shon nun, nun nɛ ɓɛ ɓɛ lon lɛ kìm. Zwùm shon ti ɔyě mè nywi' fyuru. ³⁷Ntwi' se swum ndɔ' ɓa kyibli ke swi' Mvènnswàb.» ³⁸Màrí ywɔmɛ li, à fyònnzi lè cikpu' Mvènnswàb lɛ: «Mún ni me kwù Mvènnswàb nji. À ci mún wě swum se wù lɛli.» Kɛ nyě màzwùm, cikpu' Mvènnswàb fyòn nun ɓɛ.

Kèn se Màrí kènne Lisàbì ɓàti

³⁹Kɛ kwan màzwùm nun, Màrí wa' kèn mbyimmi ke nsòn me kpa' ndɔ' ye ɓɛ ke ngyɔ' Jùdè nun. ⁴⁰À ɓɛnɛ kwe, à kèn ɔwon Zàkàrí, à ɔun nɛm, à hwæsi Lisàbì. ⁴¹Ke nywɔ' ye Lisàbì ywɔ' mè hwæsi Màrí, mwen ɔunmi nun yèan zwum. Ke kwan màzwùm nun, Lisàbì fyònni ñlwinni lè Mpùn Nsanmi. ⁴²À kà kun lè ñkwu kimmì lɛ: «Wù cinnâ tòn lwen she wai fya' Mvènnswàb ke nyinnim mɛ yib nun. Tòn lwen nɛ si si tì ku' lè mwen nɛ wu yě ye. ⁴³Mún ni ku' wen ɓă mon Nyeli nyèm kiin mún ɔun nɛm? ⁴⁴Cɛ fe', ke nywɔ' ye mun ywɔ' mè hwæsi ywù, mwen yeân mún zwum ñnywèn. ⁴⁵Tòn lwen si lè wù nɛ ywɔâ, wù limmâ lɛ lɛ' se Mvènnswàb fyi lɛ ɓɛ she wù sɛ, se ye mwù kpeli.»

Ñsàkà' ye Màrí ɓɛ ñtwu Mvènnswàb sàkea

⁴⁶Màrí ywɔmɛ li, à kà shě lɛ:

«Mún tǎ ñtwu Mvènnswàb sàkea.

⁴⁷Ñlim yêm yi tì kònnɔ' lwinni lè ñdàli ke jin Mvènnswàb nɛ Cinswæti nyèm.

⁴⁸Ntwi' se Mvènnswàb yònnzâ mɛ', à cɛ mún,

mún nɛ cikpu' nyon nɛ cinni kan ñtwu ke mɛ' yon,

mún ni me kwù ɓyon nji.

Mún limmâ lɛ ñwa' ye jɛnɛ, mvu ɓwum hwæn ye mún su' lon lɛ cì-tòn lwen.

⁴⁹Ntwi' se Mvènnswàb nɛ làn ywum hwæn lè ñkimmɔ' cìâ ywum shimɛa ke nywi yêm.

À ni ñsanmi.

- 50 Kwènnzĩ nlim shon ye ße ðwùmdwùm lè ßwum ße ta nun mwumzi.
 51 À liseâ ñkimmɔ' yon ke nci ye nun ciâ ywum klwɔkea.
 À ciâ ßwum ße ße ßon ne' tweli klwɔkea, ße pyi.
 52 À pileâ mè mvën klwɔkea ke yi gba' yan nun,
 À wasi ßwum bye ße zæblea.
 53 Bwum bye ywum ße shi, à ciâ ße cinni lwen mèan ñzwanzwò'.
 Mè ci-lòn ti ku', à fyàsâ ßon mè fyà' pwìnpwìn.
 54-55 Ñlim fye kan nun lè ñci lwen kwan hwæn
 wě tà she nun lekà' le nun yě ci lè Abràhêm lè ti lè mvu ßwum yon
 nun hwæn.
 À ciè ñkàli yi lè ßon ße ße mè mbibea bye'.
 Li, à kiân ñkwìn ßwum Izràêl bye mè cikpu' ßyon kpea.»
 56 Màrì nòn kwe ßon lè Lisàbi a ywi kwemmi mè nywi' lê, à kà fyõn
 nun ße nsòn yon.

Ñye ye ße yee Jân Bâtisi

- 57 Kwan ye se ße lè Lisàbi yě ye woli, à ye mwèn ne ndwëb. 58 Kwan se
 ßwum ßyon lè ßwùlukwæn ßyon ywɔ' le Mvènnswæb ywɔâ kwènnzĩ nlim
 lè nun li, ße ðunmi dàli lè ßon mban. 59 A kiin wòli ñgyĩn nini, ße kiin
 ßã ße ðunzi mwèn ñdùn. Be yile ti ku' ßã ße lwi mwèn lè jin ce nyon
 Zàkàrí. 60 Son, mon mwèn ßyinnò', à shè le jin nyĩ, shi si le Jân. 61 Bwum
 kà shè lè Lisàbi le: «Wen ne ku' ke nyinnim ßwum ßyù nun, nyě jin shon
 si le Jân?» 62 Be ðunmi Zàkàrí le' fò lè mè fyà' le jin mwèn ye ße le wen?
 63 Zàkàrí fò' lè mè fyà' le ße fe nun swum ñkɔ' ñgɔ', à kà kɔ' ke nlim le:
 «Jin shon si le Jân.» Ke nyen ye ße yen li, shimmea ci ßwum hwæn. 64 Ke
 kwan màzwùm nun ñnywën, ñwum Zàkàrí weli, à ðunmi ti leli ße, lè à
 Mvènnswæb twuli ke nzæ' le' yon nun. 65 Bye ße me mbeti hwæn, yi kwen
 ßon. A ken ßèn ke ñgyɔ' me kpa' bye ke Jùdè nun, le' màzwùm se sue le'
 nshè nje shan. 66 Bwum hwæn bye ße le' màzwùm ywo ße son ßænni ke
 nlim lè ße ta fòkà' le: «Mwèn màzwùm yě ße ðyè le?» Fyà' Mvènnswæb ße
 nun nywi li leñkàm.

Ñzæ' le' Mvènnswæb ye Zàkàrí ße shè

- 67 Zàkàrí, ce mwènnzea, fyònni ñlwinni lè Mpùn Nsanmi, à ðunmi le' se
 Mvènnswæb ße nun kě ñwum leli. À ße le' le:
 68 «Ñtwu ße lè Nyeli nyè' Mvènnswæb ne ßwi' ße ñkwìn ßwum Izràêl,
 ßwi' ta ðwon,
 ntwi' se nun ðwiâ ßwi' fyà' nywi, à kwannzâ ßwi' ke vènè' nun.
 69 À fyiâ ßwi' Ci-nswæti ñkimmɔa,
 nyě kwan ke mvu ßwum cikpu' nyon mèn Dàvíd nun.
 70 Son se nun shèkà' ke fya' me ci-nleli ke ñwum yon nun bye ße mbyí.
 71 À shè le nyĩ ni yě ßwi' nywæsi ke fya' me ci-ðyinnzi bye',

- lè ke fya' ßwum bye ta ßwi' cè lè ñlim ßyebbi.
 72 À cìe ñkàli le nun yě kwènnzì nlim shon lisea lè mè mbibea ßye',
 à jine ñgwòn lè bon, à lwinnzâ ñzàè' le' ñgwòn nyon jene.
 73 Ntwi' à cìe ñkàli lè mbibea nye' Abràhâm le,
 74 nun yě ßwi' nywàsi ke fya' me ci-ßyìnnzì ßye',
 nun fe ßwi' ñkimmò' le ßwi' ðwon nun mwù zwò.
 75 À cìi li, ßã ßwi' ße ke wan nye' nun kwan mèan hwæn lwinnea,
 ßwi' ße tí sanmea ke swi' shon.
 76 Ti ku' wù, mwèn nyèm, ße ye wù lon le ci-nlèli ke ñwum Mvènnswàèb
 nun, Mvènnswàèb ne làn ywum hwæn lè ñtwu.
 Ntwi' se wù ne ye kèn ke swi' Nyeli nye' lè wù tã m̀bèn yon f̀si mbyí.
 77 Wù yě tí ku' ñkwìn ßwum ßyon sannzi le nyí ni ne ye ßyi swàeti,
 nyí ni zùsi tí ku' ßyi mè ßyebbi ßyi.
 78 A si li ntwi' se Mvènnswàèb ne ßwi' ta ðwon,
 ñlim yon yi lwen ñzwònzwò'.
 Son se ci, à yě ßwi' mwum ndò' fyi, ñwàì ye ke ðeb.
 Nun ni yě ßwi' ñwannzi wě nywò'.
 79 ñwannì shon se ye ßwum bye ñjimmi nun, kònnði lè bye ti ywi nun,
 mbyi lisea.
 Se ye tí ßwi' kènnzi ke mbyi nyě f̀o'a nun.»
 80 Ti lè Jân, à ße twu, lè mwù yon ta lwinni. À kèn tòn ke nlim kyò',
 han se ken ðèn nywò' ne nun lisa' nun ne' ke swi' ñkwìn ßwum Izràèl.

Ñye ye ße yee Yesù

(Mt. 1.18-25)

2 ¹Ke kwan se ße yee Jân, Ògusità ne ße m̀vèn ndwun. À fee ñkimmò'
 le ße tannzi ßwum ße ke ywò' shon nun hwæn. ²Kàmmì màzwùm
 se ñtannzi ßwum ðunme nlim. Mwum ndò' ße kwe, jin shon ße le
 Kyirìnyùsi. Kwan si se nun ße gwemná ke ñgyò' Sirì nun. ³Mwum hwæn
 ße kèn jin shon kò'a ße ñdù' nsòn yon. ⁴Jòsè' weò' ku' ke Nàzàrè' se ße
 ke ñgyò' Gàlilé nun, ßã nun ken ke ñgyò' Jùdè nun ke nsòn ye ße ße lon
 le Bètlèhèm. Nsòn màzwùm ye ße ñdù' nsòn m̀vèn Dàvíd nyě ße mbibea
 nyon. ⁵À kènme cě ñkò' jin shon li, à twelò' m̀lib nyàenni nyon Màrí ne ße
 lè zwùm. ⁶Be ßen ke Bètlèhèm, nywò' ne ñgyìn ye Màrí wòlì, ⁷à ye mwèn
 zwimbyi' nyon, à ße ñdweb. 'Be ßwi' nun plé nun, ße nonnzi nun ke kwiti
 nun, ntwi' se cì nòn shine lè bon ke nye mè kyìn nun.

M̀ßwùmni ye cikpu' Mvènnswàèb ndò' ßwùmne ke swi' me ci-m̀bòn me pò'

⁸Ke nònnon màzwùm nun, mè ci-m̀bòn me pò' ße nòn me ndem ßã
 bon konni lè mè ðòn me nyàem byan. ⁹Kwan se bon ße kwe li, cikpu'
 Mvènnswàèb ndò' ßwùmni ñkwìn yan nun, ñwanñwan Mvènnswàèb

kannði bon. Li shìmmèa ci bon, yi kwen bon òzwònzwò'. ¹⁰ Son, cikpu' Mvènnswæb kà shě lè bon le: «Ba yi kwen byin, ntwi' se mùn kiin byin òtwum lwèn ndò' shě. Òtwum màzwùm ye òkwìn òwum Izràèl hwæn òdàli fè òzwònzwò'. ¹¹ Bè yeà byin Ci-nswæti dýě ke nlim nsòñ mvèn Dàvíd. Nyeli nyè' nè Mvènnswæb fyi byin nè. ¹² Mùn yě byin shìtàkwù nlimmì yon fè. Byin ye bèn kwe, mwennzea nyě byin ye cinni, bè òwi' nun plè, bè nonnzi nun ke kwitì nun lè nun nè.» ¹³ Kwan se cikpu' Mvènnswæb ni le' li, mè cikpu' Mvènnswæb bye mèan ndò' òwumni, bè òwukì lè nyě m̀bò' nun, bè òunmi Mvènnswæb twuli le:

¹⁴ «Òtwu yi lè Mvènnswæb ke nlim òeb,
à feà floa nyon ke ògyò' wan lè òwum bè nun yili.»

Kèn se mè ci-m̀bòn mè pò' kenne ke Bètlèhèm

¹⁵ Mè cikpu' Mvènnswæb fyonnime bè òeb, mè ci-m̀bòn mè pò' òunmi le' lè òwùlu le: «Òwi' kennèni le Bètlèhèm, bǎ òwi' yènnèni swum se lannzi kwe, swum se Mvènnswæb shǐ òwi' ke fya' cikpu' nyon.» ¹⁶ Bè wa' kèn lè mèli, bè bèn kwe, bè ken Jòsè' cinni bon lè Màrí, lè bè nonnzi mwennzea ke kwitì nun. ¹⁷ Kwan se bè yèn nun li, bè wa', bè ken òwum sannzi swum se bè shi bon ke ndem, ke jin mwennzea nè tòn ni nun. ¹⁸ Òwum bè ywæ swum se mè ci-m̀bòn mè pò' òi sù, shimmea ci bon, ¹⁹ son, Màrí bè mè le' hwæn ywo, à nyè' òsè' le' zwum, à m̀ki nun. ²⁰ Ke nyě yi, mè ci-m̀bòn mè pò' wa' bon kèn bè. Bè bè kèn lè bè ta òtwu Mvènnswæb sàkea, bè twuli tì ku' nun lè òtwum ye cikpu' nyon kìn bon shě, lè òyèn ye bon yènnà tì ku' ywum màzwùm hwæn.

Òkè ye bè kee Yesù jin

²¹ Ògyìn mè nini kìn wòlì, bè òunni mwen òdùn, bè ke nun jin le Yesù, wě tà she cikpu' Mvènnswæb shèe lè mon nyon, lè à she kife' zwùm.

Òyèn ye Sìmèòn yenne mwennzea

²² Ògyìn wòle nyě mè Jòsè' kenne ke nyenswæb ndwun, bǎ Màrí sannzi nun nè' wě tà she lwuà Mòizè yili. Bè sheli mwennzea, bè ken lè nun ke Yèrusàlèm, bǎ bè lisà' nun lè Mvènnswæb. ²³ Bè ci li, ntwi' se a si kɔa ke òwǎ Mvènnswæb nun le: «Mwen zwimbyi' nè yě bè mwen nè ndwèb hwæn, à yě bè nyě Mvènnswæb.» ²⁴ Bè kenne tì ku' bǎ bè fè sàtikà' she lwuà Mvènnswæb tǎ yili. Swum se cibbe le bè fè lè sàtikà' si pa' mè pyì' ndò' bǐ, shindò' òwen mè pyì' bǐ.

²⁵ Mwum ndò' bè kwe ke Yèrusàlèm, jin shon bè le Sìmèòn. Mwum màzwùm bè òlwinni, à bè Mvènnswæb mwumzi. À bè mwum nyě yě òkwìn òwum Izràèl swæti òòngèa. M̀pùn Mvènnswæb bè nun nywi. ²⁶ M̀pùn màzwùm nè cie à limmì le à bǎ seti ywi, shikì à yèn **Kristò**, mwum nè Mvènnswæb yě fyii. ²⁷ Nywò' nè mè Jòsè' kièn lè Yesù ke

nyenswàèb, m̀p̀ùn nɛ bɛ Sìmèò̀n kɛ nywi k̀ènnzi nun, à kìn tì ku' kɛ nyenswàèb ndwun. Kwan se mè Jòsê' kiên lè Yesù kɛ kwe, bǎ bon lwinnzi ywum yɛ lwuà bɛ yili kɛ nywi mwen nyan, Sìmèò̀n yɛn Yesù, ²⁸à sheli nun fya', à dunmi M̀vènnswàèb osòkò' yili, lè à tǎ lè' lɛ:

²⁹«Jene, Nyeli nyèm M̀vènnswàèb, ìnzàè' lè' nywù lwinnà, wù wòli wù twè' mùn bɛ flɔa.

³⁰Ntwi' se mùn yennà Ci-nswæti nɛ wù fyii lè zɛ' shém,

³¹nyě wù kwannzi ntwi' mè ñkwìn b̀wum hwæn.

³²Nun nɛ yɛ bɛ ñwanni she yɛ cì lan wan hwæn limmì wù, à cì ñkwìn b̀wum byù bɛ b̀wum Izràèl cinni ñtwu».

Ñzǎ' lè' M̀vènnswàèb yɛ Sìmèò̀n bɛ shè

³³Ce Yesù bon lè mon Yesù bɛ shimmà' ñzwɔ̀nzwò' kɛ nzǎ' lè' yɛ Sìmèò̀n lèli kɛ nywi mwen nyan. ³⁴Sìmèò̀n fɛ bon flɔa, à kà shě lè Màrì, mon Yesù, lɛ: «M̀vènnswàèb fyii mwen tòn nɛ bǎ nun ci b̀wum Izràèl m̀èan yɛn vènè' fyǎ' M̀vènnswàèb, bɛ m̀èan ndò' ku', bɛ ton ku' lwɛn kɛ swi' shon. Nun nɛ yɛ bɛ shitàkwù M̀vènnswàèb se b̀wum yɛ byinnò'. ³⁵Mè mbàkà' ñgwùmnea nyě mɛ nlim b̀wum m̀èan nun, nun nɛ yɛ cì à kwàli pisean. Ti lè wù, mon mwen, ñlim yɛ wù byiti zwum nywò' m̀bò' ndò'».

Ñweb yɛ Anà, ci-nleli kɛ ñwum M̀vènnswàèb nun webbe M̀vènnswàèb ñgweb

³⁶M̀lib ndò' bɛ tì kwe kɛ Yèrusàlèm, ci-nleli kɛ ñwum M̀vènnswàèb nɛ bɛ tì ku'; jin shon bɛ lɛ Anà. À bɛ mwen Fànùèl kɛ mvu b̀wum Àzèr nun. Bɛ lè à ywinnà ñzwɔ̀nzwò'. À wae m̀bìpàn shon, à she ñdweb, bɛ non bon lè nun d̀wùm shanmbì, ³⁷ñdweb ywi nun fya', à fyòn ñkweb. A kiin bèn bɛ lè à tì d̀wùm mwum nini blàn nyì. À bɛ kǎn kyìili lè nyenswàèb ndwun. À su' M̀vènnswàèb twuli kwe kpòn lè nywò' kɛ ñkeli yɛ nun bɛ nun keli, kònnɔ̀ lè ñshì mla' yɛ nun bɛ shì. ³⁸Kɛ kwan fò' màzwùm she Sìmèò̀n bɛ leli li kɛ nywi Yesù, m̀lib màzwùm bèn, à dunmi M̀vènnswàèb ñgweb webbi, lè à tǎ leli kɛ nywi Yesù nun lè b̀wum bɛ bɛ bònngà' lɛ M̀vènnswàèb kwannzi Yèrusàlèm kɛ vènè' nun.

M̀bòki nɛ Yesù bɛ twu, à sannzi mɛ'

³⁹Kwan se b̀wum Yesù lwinnze ywum yɛ mè lwuǎ M̀vènnswàèb ta yili hwæn, bɛ fyon bɛ nsòn yan, Nàzàré', se bɛ kɛ ñgyò' Gàlilé nun, lè Yesù. ⁴⁰Ti lè Yesù nun nɛ', à bɛ twu, mɛ' ta nun sanmi, lè mwù ta nun lwinni. B̀wum bɛ bɛ nun yenni, bɛ bɛ limmì lɛ à ni lè fyǎ' M̀vènnswàèb nywi.

Ñdun yɛ Yesù duen nyenswàèb ndwun lè à kɛ d̀wùm wùm blàn bì

⁴¹D̀wùm m̀èan hwæn b̀wum Yesù bɛ kèn ñgwìn ndò' nɛ bɛ bɛ lon lɛ ñgwìn-ñkwan-Èjìb ji kɛ Yèrusàlèm. ⁴²Kàmmì nji ñgwìn she bɛ lè

be kenme be, ñgwìn nyě be lè Yesù ti dŵum wúm blàn bí, be ken lè bon mban. ⁴³Kwan se ñgwìn mló', bŵum Yesù ye mbyi myi yan be, be limmi kan le Yesù lwæbbâ be Yêrusâlèm. ⁴⁴Be be fókà' le nyí ni yě be lè bŵulukwæn mè ci-kèn byan. Be ken li, kwæbbi pyi, be yen kan nun, be kà dúnmi nun kæbbi. Be ce ke ñkwìn bŵum byan nun lè ke me ñkwìn bŵulu mè ci-kèn nun. ⁴⁵Be yon nun li, be cinni kan nun, han be ken bèn be Yêrusâlèm lè ñyòn yon. ⁴⁶A kiin wòli ñgyìn mè nlě, be ken nun cinni ke nyenswæb ndwun, à ni nyinnim me ci-nlimmi me lwuà ñtòn, lè be ta ñzæ' le' kwæbsea bon lè bon. ⁴⁷Bwum be be fyònnzi le' nyon ywo hwæn, shìmmea be bon cí lè mwù yon ye nun cinni ke le' se nun tã le' nun, lè mè fyònnzí le' nyon ne nun tã fe lè mè ci-nlimmi me lwuà. Fyònnzi le' nyon be kon seansean. ⁴⁸Kwan se bŵum byon yen nun ke ñkwìn bŵumñkæm nun li, shìmmea ci bon. Mon nyon cibbi lè nun le: «Mwen nyèm, yã pa' le' se she wu ci fwi' si? Bwi' lè buba nywù, fwi' bi wu kæbbi lè mè du' me'.» ⁴⁹Yesù kà fyònnzi lè bon le: «Byin bi mun kæbbi lè ntwi' yen? Byin limmi kan le se yili le mùn ke mwù ke me le' Buba nyèm nun?» ⁵⁰Son, ke fyònnzi le' màzwùm nun, ce nyon bon lè mon nyon dýili mwù, be limmi kan mwù nzæ' le' màzwùm. ⁵¹Ke mmwumzi ye Yesù be bon mwumzi nun, à kwan, à cinni bon, be ye mbyi Nàzàrê' be. Mon nyon Màrì be mè le' ni ké zwum hwæn. ⁵²Yesù be fòn, lè ñlimmi yon ta fòsi nân mbyimbyí. À be Mvènnswæb ñlim lwukea, à kònnði tì ku' bŵum ñlim lwukea.

Dæmmi ne Jân Bâtisi be fyi

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jân 1.19-28)

3 ¹Tibèr ne be ñvèn ndwun. Be lè à nòân ke gba' nun dŵum wúm blàn shæn, Pònsè Pilatwù be gwemná ke ñgyo' Jùdè, Èròdè be ku' ñvèn ke ñgyo' Gálilè, ñgyinni nyon Filipò be ku' ke ñgyo' Ítùrê, lè ñgyo' Tràshòní', Lisàniyàs be ku' ke ñgyo' Àbilèn nun. ²Ke kwan si nun, Anà bon lè Kàifi be be bŵum klwøkea mè ci-mfe sàtikæ'. Ke kwan màzwùm, Mvènnswæb fyi Jân, mwen Zàkàrì ñtwum yon fya' ke nlim kyo'. ³Jân ywøme ñtwum màzwùm, à dúnmi yì cici ye moan du' ne be be lon le Jùrdén yõn, lè à tã dæmmi le: «Kwæbsèni pa' tòn shin, byin ci be jimnzi byin, li, Mvènnswæb yě byin ñyebbi nyin zùsi.» ⁴⁻⁵Li ne ñzæ' le' Èzàì, cì-nleli ke ñwum Mvènnswæb nun lwinne, nyě nun kò' le:

«Be ta ñkwu mwum ndo' ywo ke nlim kyo',
ye ta dæmmi le: “Fòsèni mbèn Nyeli nyè',
byin dýila' mè mbyi byon lwen,
byin lwinna' yì bŵèb ye ke me mbyi byon nun hwæn,
byin sen mè kpa' lè mè ñgwùmñgwùm nun hwæn,
byin dýila' mè mbyi bye gwætea,
byin fòsi mè mbyi bye bá lwukea.

⁶ Li, mwum hwæn yě yen mbòkì ne Mvènnswæb tã bŵum swæti.” »

⁷Bwum be hwenni ke ke Jân bǎ nun jimnzi bon. À shè lè bon le: «Byin be mè nlim ke zwum wě nyě mè klwu, wen ne she byin le byin woli byin nywæli kyitǎ! Mvènnswǎb she ta kìn? ⁸Beshe byin yili byin nywæli son, cinnèni mè kíkǎn nlwukea ne lisa' le byin kwebsâ pa' tòn shin. A lan she byin ye shè le byin bi ke mvu bwum Abràhǎm nun. Mùn shè byin lè lɛŋkǎm le be fɛ' mè ŋgwò' ye ton ye, Mvènnswǎb wòli à yonnnzi yon jene, ye be mvu bwum Abràhǎm. ⁹Son ti fya' bǎnni ye òmù' ŋgǎ'. Ŋgǎ' ne shì gwùm lwukea sean hwæn, be ye nun mǔ, be dwiò' nun ke win nun.»

¹⁰Ŋkwìn bwum òunmi nun cibbi le: «Ti, bwi' ye cì le?» ¹¹À fyònnzi lè bon le: «Mwum nyin ndò' cinni mè plè bǐ, à fe nyě cinni kan nyě mbò', òdò' be lè ji, be ji mban.» ¹²Mè ci-nyèkǎ' lón gǎrimà ndò' bèn tì ku' lè Jân jimnzi bon. Be cibbi lè nun le: «Mwumŋkǎm, bwi' ye cì le?» ¹³À fyònnzi lè bon le: «Byin ye lón yě, ba ye lan ye lwuà tǎ cibbi.» ¹⁴Mè suzǎn bèn tì ku' làn nyan, be cibbi swum fò': «Ti lè bwi', bwi' ye ku' cì le?» À shè lè bon le: «Ba byin fyon mwum ndò' lón fya' lè kim, shindo' byin lin nun mè mbwè' nywi, son, ywǎèni lwen lè lón she ye be ta byin dǛbbi nun.» ¹⁵Bwum be tòn lè mbàkà' le, shindo', Jân ni ne **Kristò**, mwum ne Mvènnswǎb yě fyii.

¹⁶Jân fyònnzi lè bon hwæn le: «Mùn, mùn tà byin jimnzi lè mlǎ', son, mwum ndò' yě bèn be nyè yém nyě làn mùn, à yě byin jimnzi lè Mpùn Nsanmi, kònnði lè win. Mwum màzwùm, mùn wòli kan ma kim mùn kwemmi lè nun lè mùn su mè ndu' mè diba' byon. ¹⁷À ni wě mwum nyě òyi lè blì fya'. À yě m̀vòn nyònnzi bǎ nun kwannzi ye lwukea, à kè ke sa' nun. Ti lè ye byibbò, à yě yon swiò' ke win ye tà ka òn nun.»

Ñdù' ndun nye njè Jân Bâtisi

(Mt. 14.3-12; Mr. 6.17-21)

¹⁸Jân be Òtwum Lwen shě lè òkwìn bwum me Yuda ke pa' nzǎ' le' m̀èan ndò' nun tì. ¹⁹A kien bèn nywò' ndò', à wèsi m̀vèn Èròdè, ntwi' òshe ye Èròdè shee Èròdià'. Èròdià' màzwùm be myí bàka Èròdè. À kònnði nun wèsi ntwi' mè le' m̀byibbò ndò' ne nun be cì. ²⁰Kwan se nun wèsi nun li, Èròdè kònnði tì byebbi ndò' cì ke mbæn ye nun cì be bæn Jân, be ke nun nye njè.

Ñjimnzi ye Jân jimnze Yesù

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹Ke njimnzi ye Jân be bwum bye kwe hwæn jimnzi, à jimnzi tì ku' Yesù. À jimnzime nun, Yesù òunmi keli. Ke kwan màzwùm nun, dǛb weli. ²²Mpùn Nsanmi òunmi nun kyìli nywi ke pisean wě pyi'. Ŋkwu ndò' òunmi lèli ke dǛb le: «Wù ni mwen nlim nyèm. Wù ni mùn nzwon nlim.»

Mvu ðwum ye Yesù Kristò kwan nlim

(Mt. 1.1-17)

²³Kwan se Yesù ðunme she shon, be lè à ti kènni ðwùm mwum nlè. Ke mfòkà' ye ðwum be fòkà' nun, à be mwen Jòsê', Jòsê' nyè Èlí ne yee, ²⁴Èlí be mwen Mâtâ', Mâtâ' be mwen Lèví, Lèví be mwen Mèlshí, Mèlshí be mwen Jànai, Jànai be mwen Jòsê', ²⁵Jòsê' be mwen Mâtàtiàs, Mâtàtiàs be mwen Àmòsi, Àmòsi be mwen Nàhwùm, Nàhwùm be mwen Èslí, Èslí be mwen Nàgai, ²⁶Nàgai be mwen Mât, Mât be mwen Mâtàtiàs, Mâtàtiàs be mwen Sèmeèn, Sèmeèn be mwen Jòsê', Jòsê' be mwen Jodà, ²⁷Jodà be mwen Jòànàn, Jòànàn be mwen Rezà, Rezà be mwen Zòròbàbél, Zòròbàbél be mwen Sàlàtiyél, Sàlàtiyél be mwen Neri, ²⁸Neri be mwen Mèlshí, Mèlshí be mwen Àdí, Àdí be mwen Kòsâm, Kòsâm be mwen Èlmàdâm, Èlmàdâm be mwen Êr, ²⁹Êr be mwen Yesù, Yesù be mwen Èliyèzè, Èliyèzè be mwen Jòrím, Jòrím be mwen Mâtâ', Mâtâ' be mwen Lèví, Lèví be mwen Simèón, ³⁰Simèón be mwen Judà, Judà be mwen Jòsê', Jòsê' be mwen Jònâm, Jònâm be mwen Èliyàkím, ³¹Èliyàkím be mwen Mèleà, Mèleà be mwen Mâtàtâ, Mâtàtâ be mwen Natàn, Natàn be mwen Dàvíd, ³²Dàvíd be mwen Jèsè, Jèsè be mwen Jòbê', Jòbê' be mwen Bòzi, Bòzi be mwen Salà, Salà be mwen Nasòn, ³³Nasòn be mwen Àminàdâb, Àminàdâb be mwen Amìn, Amìn be mwen Arnì, Arnì be mwen Ersòn, Ersòn be mwen Fàrèsi, Fàrèsi be mwen Judà, ³⁴Judà be mwen Yàkòb, Yàkòb be mwen Izà', Izà' be mwen Abràhâm. Abràhâm be mwen Tarà, Tarà be mwen Nàshòr, ³⁵Nàshòr be mwen Sèrù', Sèrù' be mwen Ràgò, Ràgò be mwen Fàlê', Fàlê' be mwen Èbè, Èbè be mwen Salà, ³⁶Salà be mwen Kainâm, Kainâm be mwen Àrfàzâ', Àrfàzâ' be mwen Sêm, Sêm be mwen Nòè, Nòè be mwen Làmê'. ³⁷Làmê' be mwen Mâtwùsàlá, Mâtwùsàlá be mwen Yinò', Yinò' be mwen Yàré', Yàré' be mwen Málèlèyél, Málèlèyél be mwen Kainàn, ³⁸Kainàn be mwen Èncòsi, Èncòsi be mwen Sê', Sê' be mwen Adàm, Adàm be ku' làn nyon mwen Mvènnswàb.

Mbweb ye Satèn ðwebbe Yesù

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 ¹Yesù fyònni mbyi Jùrdèn lè à ti ñlwinni lè M̀pùn Nsanmi. M̀pùn Nsanmi ni kènnzi nun, à kèn ke nlim kyò'. ²À nòn kwe ñgyìn mwum nyí. Satèn be nun kín ðwebbi kwe mè ñgyinñgyìn. Ke ñgyìn mwum nyí ye Yesù nòen kwe, à be kan swum ndò' ji. Kwan se nun cie ñgyìn màzwùm kwe shìkì à ji ku' swum ndò', ñjè ðunmi nun kwènni. ³Satèn bèn, à shè lè nun le: «Beshe wù ne mwen Mvènnswàb leñkàm, shě ñzà' le' ndò' lè ñgwò' ne le à fyonnì swum ji.» ⁴Yesù kà fyònnzi lè nun le: «Be kò' ke ðewá Mvènnswàb nun le mwum tà ka su' twu lè ji.»

⁵Ke nyě yi, Satæn twelɔ' nun ke mbyi zwozwô kpàtè zwem. 'Be ßen kwe, à sænnɔ' nun yi ywɔ' ye ke cě ɲgyɔ' wan nun hwæn ke swi'. ⁶⁻⁷À kà shě lè nun le: «Beshe wu swummi ke swi' shêm, mùn yě wù yi ywɔ' ye ɲgyɔ' wan donnzi fya' lè ywum lwukea yan nun hwæn. Ntwi' se ße fee mùn yon fya', mùn wòli mùn fe yon lè wen ne hwæn mun yili mùn fe.» ⁸Yesù fyònnzi lè nun le: «Be kɔ' ke dèwǎ Mvènnswǎb nun le: “Mwumnzi Nyeli nywù Mvènnswǎb, wù cì ywum ye nun tǎ yili, nun kyishon.” » ⁹A kiin ßèn mmlòkǎ' mǒweb, Satæn twelɔ' nun ke Yèrusàlèm, à kèn nun sati ke mwu nyenswǎb ndwun. À shè lè nun le: «Beshe wù ne mwun Mvènnswǎb leɲkǎm, swimmɔ' ɲgyɔ', ¹⁰ntwi' se ße kɔ' ke dèwǎ Mvènnswǎb nun le: “Mvènnswǎb yě shè lè mè cikpu' byon le ße konni lè wù.” ¹¹Be kɔ' tì ku' le: “Mè cikpu' byon ye wù she ɲgun, mǎbǎ' làkì wù swi ɲgwɔ' zwêm.” » ¹²Yesù fyònnzi lè nun le: «Be kɔ' kan tì ku' ke dèwǎ Mvènnswǎb nun le: “Ba wù ßweb Nyeli nywù Mvènnswǎb?”» ¹³Kwan se nun hwumnze Yesù lè mè pa' mè mǒweb ne nun ße nun ßwebbi nun hwæn, Satæn kyìli lè nun kwan kwæ'.

Ñdunmi ye Yesù ðunme she shon ke Gàlilè

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴Yesù kà kònnɔ' tì mbyi Gàlilè yě ße. À ße ñlwinni lè M̀p̀ùn Nsanmi nyě ße nun kènnzi. Le' shon lù ke kpinnzò' ɲgyɔ' màzwùm nun hwæn. ¹⁵À ße ßwum Gàlilè le' Mvènnswǎb lisea kwan hwæn ke me nyenswǎb byan. Li, mwum hwæn ße nun ɲgwòn yili.

M̀byinnò' ye ße byinnɔe Yesù ke Nàzàrè'

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶Yesù wa', à kèn ke Nàzàrè', myi ye nun twue nlim. A kiin ßèn nywɔ' mè yinnì mè Yudà, à ðun nyenswǎb wě tǎ she nun ße ðunkì. À wa' zwò ßǎ nun nzanɲga' swum se ße kɔ' ke dèwǎ Mvènnswǎb nun. ¹⁷Be fe nun dèwǎ se Èzài, ci-nleli ke ɲwum Mvènnswǎb nun kœ. À wèli son, à ðunmi kǎb, à cinni cici se ße kɔ' le:

¹⁸«M̀vènnswǎb yǎennǎ mùn jene,

M̀p̀ùn nyon ne kennzi mùn ßǎ mùn she Ǹtwum Lwen lè mè
ci-nzæmnzæm.

À fyi mùn lè mùn ðæmmì lè ßwum bye mè kwù kpimmea le ßyi ßi ye
nywǎli,

mùn she lè mè ci-ßwubè le ßyi ßi ye tì kònnɔ' yenni ße,

mùn she tì lè ßwum bye cinni kan ɲwum le' le ßyi ßi ye nywǎli.

¹⁹À fyi mùn ßǎ mùn sannzi tì ku' ðwùm she M̀vènnswǎb yě kwènnzi
nlim shon kwàsi.»

²⁰Kwan se nun mlǔ' nzanɲga' hwæn, à ðwòki dèwǎ, à fyòsì son ße fya' cikpu' nyenswǎb, à tòn nji' ßǎ nun sannzi ñzǎ' le' màzwùm. Bwum

hwæn bye be nyenswæb be nun me' kě ke nywi. ²¹Ke kwan si nun, à dúnmi bon shě le: «Ñzæ' le' ye byin ta ywɔ' ye, ye lwinnâ dyě.»

²²Ñzæ' le' ye be Yesù kwean ɲwum be bon yon, shìmmea ci bon lè she ñzæ' le' yon be myimma. Be dúnmi le' le: «Mwen Jòsê' ne kã nyě?» Yesù shě lè bon le: ²³«Mùn limmâ le byin ye mùn ñkæn le' dŵi ke nywi le: “Ci-mbɔw mɔvili, bɔw wũ ne' mɔvili.” Byin ye tì mùn kònnɔdi shě ke nywi le: “Ywum ye bwi' ywɔâ le wù ciâ ke Kàpèrnàò, kònnɔdi tì ku' yon ci fe nsòn ye wù twu nun.” » ²⁴À kà kònnɔdi tì le' le: «Lè leŋkæm, mùn tà byin shě le ci-nleli ke ɲwum Mvènnswæb nun, nyě be ta yè ke ndũ' nsòn yon lwen, kwo mbɔ' à bǎn.

²⁵«Limmèni le ke kwan Èlì, ci-nleli ke ɲwum Mvènnswæb nun, mvu linne dŵum lè lè kitɔ', à nwi kan, ñjè ndwun pyi ke cici hwæn. Mùn limmi lè leŋkæm le ke kwan màzwùm nun, mè kwèb me yib be kwe ke ɲgyɔ' Ìzràêl nun mèan. ²⁶Kwo fe' li, Mvènnswæb fyie kǎn Èlì kwe cě ɲkwèb mlib ndɔ', kwo fe' fɔ', bǎ nun kpa' yon, son, à fyi nun le nyí ni ken ke Sàrebtà, ñsòn ye be ke pɛdɛn ke ɲgyɔ' Sidôn nun, bǎ nyí ni kpa' ɲkwèb mlib ndɔ' kwe.

²⁷«Le' fɔ' se be tì ku' ke kwan Èlizê, ci-nleli ke ɲwum Mvènnswæb nun ndɔ'. Mè ci-ɲgwènnɲgwèn pèan be mèan ke kwe ɲgyɔ' Ìzràêl nun. Kwo fe' li, kwo nyě mbɔ' ndɔ', Èlizê kimnze kǎn. Namàn ne be mwum ne ke ɲgyɔ' Sirí ne nun sue ku' kimnzi.»

²⁸Bwum bye be kwe nyenswæb hwæn ywɔ' li, mè nlim dúnmi bon fyaki zwum. ²⁹Be bæn Yesù, be kwannzi nun wan. Ke ñsòn yan be ke pɔw kpa', be dúnmi nun twɔtea, be nan kpa' lè nun bǎ be twɔti nun mban nun. ³⁰Son, à làn, à linndi ke nyinnim shan, à kèn nun.

Mwum ne Yesù kwannze mpùn mbyebbi nywi ke Kàpèrnàò

(Mr. 1.21-28)

³¹Yesù wame Nàzàrê', à kyilɔ' ke Kàpèrnàò, ñsòn ye be ke ɲgyɔ' Gàlilé nun. À dúnmi bwum bye kwe le' Mvènnswæb sannzi nywɔ' mè yìnni mè Yudà. ³²Shìmmea ci bwum ntwi' mbòki nsannzi le' ye be nun kwean ɲwum ye be ye mwum ne tǎ sa' sea lè ñjinnɔdi nun. ³³Mwum ndɔ' be kwe nyenswæb lè mpùn mbyebbi nywi. Titì' ne be. Mwum màzwùm dúnmi kun le: ³⁴«O! Yesù, mwum ne wai ke Nàzàrê', yen se wu kìn kæb ke nyinnim she' nun? Wù kìn bǎ wù fyinni bwi'? Mùn limmâ wù seansean, wù ni mwum nsanmi ne Mvènnswæb fyii.» ³⁵Yesù ywɔme li, à sitì mpùn mbyebbi ni, à shě lè nun le: «Tɔwɔ' ɲwum, wù kwan mwum ne tòn ne nywi.» Mpùn mbyebbi kwanme, à twɔtɔ' mwum tòn ni ɲgyɔ' ke swi' bwum hwæn, shiki à ci nun byebbi ndɔ'. ³⁶Bwum bye be kwe nyenswæb, se ci bon shìmmea ñzwɔnzwɔ', be dúnmi le' lè bɔwulu le: «Yǎ pa' ñzæ' le' ne nyě? Mwum ne tòn ne tǎ sa', à cinni ma ɲkimmo' lè mè mpùn mbyibbɔa, à tǎ leli, ke nyě yi, mè mpùn màzwùm kwan.» ³⁷Be nyě yi, le' Yesù lue kpinnzɔ' ɲgyɔ' màzwùm hwæn.

Ìkimmzi ye Yesù kimmze mvu Sìmôn lè mè ñgwèngwèn mèan ndò'
(Mt. 8.14-17; Mr. 1.29-34)

³⁸Kwan se Yesù kwaen nyenswàb, à kën ðwon mwum ndò' nyě ðe ðe lon le Sìmôn. Mvu Sìmôn ðe lè mbèb, mbèb ðe ñkimmzi ñzwanzwò'. 'Be swula' Yesù ñzwanzwò' ke jin mlib màzwùm nun le nyí ni kiin nyí kimmzi. ³⁹Li, Yesù kwemmi nun nywi, à wummi, à shè le mbèb ni kwan. Mbèb kwan ku' kwan màzwùm nun ñnywèn. Mlib màzwùm wa' zwò, à yè ðon, à fe ðon ji. ⁴⁰Nywò' ðuon ke ðèb nun ðin, ðwum hwæn bye cinne mè ñgwèngwèn ke me nye byan, ðe ðunmi ðon shi ke ke Yesù. Yesù yenme li, à ðunmi mè ñgwèngwèn mè fyà' satea nywi lè ðe ta kimmò'. ⁴¹Mè mpùn mbyibboa kwan ti ku' ðwum mèan ndò' nywi lè ðe ta kun le: «Wù ni mwèn Mvènnswàb», son, Yesù sìti ðon le ða byi bi leli li, ntwi' se mè mpùn màzwùm limme le Yesù ni **Kristò**, mwum ne Mvènnswàb fyi.

Ñsannzi ye Yesù ðe le'-Nswàb sannzi ke Jùdè
(Mr. 1.35-39)

⁴²Shikpon hwìli, Yesù kwan, à kën nlim kyò'. 'Bwum mèan ðunmi nun kàbbi, ðe ken nun cinni kwe. 'Bwum màzwùm ðe kán yili le nyí ni ken, ðon le: nyí ni ton lè ðon mban. ⁴³Son, Yesù fyònnzi lè ðon le: «Se yili le mùn sannzi ti ku' Ñtwum Lwen ye ke nywi ywò' Mvènnswàb nun lè ðwùlu ndò' bye ke me nsòn nyě mbyí, ntwi' son se ci Mvènnswàb fyiì mùn.» ⁴⁴Li, à kèn Ñtwum Lwen màzwùm sannzi ke me nyenswàb bye ke ñgyò' mè Yudà nun.

Ñlon ye Yesù loen ðwesò' bye zwimbyi' byon
(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

5 ¹Nywò' m̀bò' ndò' Yesù ðyie ke moan swùm se ðe ta lon le Jènèzàrè!. 'Bwum ðe nun kwubti ðá ðon ywò' le'-Nswàb. ²À yen mè cì' ði ke moan ðu' fyunndi, ðe lè mè ci-nswí mvinjan kwean ke nlim, ðe ta yì mvinjan yan sannzi. ³Yesù kè kwù, à ðun ke cì' nyě m̀bò' nun, nun ni ðe nyě Sìmôn. Yesù shè lè Sìmôn le nyí ni kiin ðun ke cì' nun, nyí ni senndò' ke nlim ðu' kwækwæ'. Sìmôn senndime, Yesù tòn nji', à ðunmi ti ñkwìn ðwum le' Mvènnswàb sannzi.

⁴Kwan se nun lele hwæn, à shè lè Sìmôn le: «Senndò' ti lè cì' ke cìcì jimmi, wù lè mè ñwè byù. 'Byin ðenme kwe, byin swi mvinjan ðu'!» ⁵Sìmôn kà fyònnzi lè nun le: «Mwumñkàm, ñdìkà' kpon nun a kiin ðèn jene, ðwi' ði mvinjan swí, ðwi' hwummâ, shikì ðwi' ðæn swum ndò', son, ke wu le' le mùn swi mvinjan, mùn yě son kònnndi swí ðu'!» ⁶'Be swime mvinjan ðu' nun li, ñgishì lwinnò' son han, se ðunmi linnò'. ⁷'Be ðunmi mè ci-cì' bye lwæbbe ðe ke kyò' kwàli, ðá byi bi kiin ðon kpea lè ñtè' mvinjan. 'Bon ði ðen lè cì' nyan, ðe ðunmi ñgishì lwinnzi me cì' ði nun.

Mè cì' lwinnɔ' han, mlá' dunmi ðun me cì' nun lè ñkyìbli yè ñgishì be kyìbli.

⁸Kwan se Sìmôn Pìêr yèn li, à swummi swi' Yesù, à shè lè nun le: «Nyeli nyèm, ba wù kwemmi lè mùn, ntwi' se mùn ni ci-ncí byebbi.» ⁹Ke ñgishì mèan yè bon bæne yi nun, yi ðunmi Sìmôn kwènni, bon lè ðwùlu bye bon be lè bon. ¹⁰Yi konndi tì ku' mè ñwě Sìmôn bye be ke cì' nyě mbo' nun kwènni. Be be le Jâ' bon lè Jân, ðwen Zèbèdè. Yesù yènme she yi be bon kwènni si, à shè lè Sìmôn le: «Ba yi kwen wù, ñdikà' ñwa' yè dyě, ðwum be wù ywime ðunmi shì'.» ¹¹Kwan se bon ywo' li, be ðunmi mè cì' twenni be moan kyɔ'. Sìmôn bon lè mè ñwè ðyon, be nzwonzi ywum yan hwæn, be ðwon Yesù nyè.

Ñkimnzi yè Yesù kimnze ci-ñjino' ndɔ'

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹²Yesù ðën nsòn ndɔ', mwum ndɔ' kìn nun yenni, ñjino' seansean. Kwan se nun yèn Yesù, à switì nun me kwù, à ywum mwù ñgyɔ', à ðunmi Yesù ðɔa le: «Mwumñkæm, beshe wu yili, wù wòli wù kimnzi mùn.» ¹³Yesù nànnndi fyà', à twuti nun, à shè lè nun le: «Mùn yilá le wù kimmɔ'!» Ke kwan màzwùm nun ñnywèn, ñjino' shon mlɔ'. ¹⁴Yesù siti nun le: «Ba wù lwùm mwum ndɔ' shě. Son, kènne, wù lisà' wù ne' ke swi' ci-mfe sàtikà' nyenswæb, bǎ nun yèn wě tà she wù ti. Nun ceme wù, wù shì swum sàtikà' se Mòizè shèe le be fe, bǎ mwum hwæn limmì le wù kimmɔa.»

¹⁵Kwo fe' li, wùlænnndi Yesù be fɔsì kènnɔ' mbyí cici hwæn. Li ne cie, ðwum mèan be swɔli bǎ bon ywo' swum se Yesù tá le', lè à kimnzi tì ku' bon mè ñgwèñgwèn ne be bon nywi. ¹⁶Kwan se ðwum be kwe li si, Yesù be be, nun tònme, à kèn Mvènnswæb keli nlim kyɔ'.

Ñkimnzi yè Yesù kimnze ðlɔðlɔ' ndɔ'

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷Nywo' mbo' ndɔ', Yesù be le' Mvènnswæb sannzi. Mè Fàriziën lè mè ci-nlimmì me lwuà me Yuda be mbeti nyon tòn. Be wakae mè nsòn nyě me nõnnòn Gàlilé lè nyě Jùdé nun hwæn, kònnndi lè Yèrusàlèm. Ñkimmɔ' Mvènnswæb be Yesù nywi, yon yè be cì à kimnzi mè ñgwèñgwèn.

¹⁸Kwan se Yesù be le' Mvènnswæb sannzi li, ðwum ndɔ' benne lè ðlɔðlɔ' ndɔ' ke twon nun. Be be yili lè be ðunnzi nun ke næm lè be ke nun ke swi' Yesù. ¹⁹Son, be cinne kǎn mbyi ne bon yè fyi nun bǎ bon ðunnzi nun næm, ntwi' se ñkwìn ðwum be tæti ñzwɔnzwɔ'. Li ne cie, be nan mwu nye, be weli mǎ' fyà' fɔ', be kyilì twon mwum ke me ndu' nun ke swi' Yesù, lè ðwum hwæn ta yèn. ²⁰Kwan se Yesù yèn m̀b̀k̀i ne be bi zwùm t̀l̀i lè nun li, à shè lè ñgwèñgwèn le: «Iwè nyèm, byebbi nywù ti dyě ñzùsi.» ²¹Ke nywo' yè mè ci-nlimmì me lwuà lè mè Fàriziën ywo' li, be ðunmi jiji ke me mwù nyan le: «Yǎ pa' mwum se she nyě tá jin

Mvènnswàb gwànnzi li? Kè à tà nun ne' tweli wě Mvènnswàb? A shi be Mvènnswàb nun kyishon, wen ne woli à zùsì mwum byebbi nyon?»
 22 Yesù limmi mè mbàkà' nyan, li, à shè lè bon le: «Yá pa' me mbàkà' se she byin cinni ke me nlim nyin nun si? 23 Yen se fyi donmi ke nyinnim nshè ye le: “Byebbi nywù ti fyè ñzùsi,” bon lè ñshè ye le mún yě shè le: “Wa' zwô, wù kèn?” 24 Son, mún yili le byin limmi le **Mwen Mwum** cinni ñkimmò' nzùsì byebbi fe ñgyò' wan.» À le' li, à kà shè lè blòblò' le: «Mún shè wu le, wa' zwô, wù sheli twon nywù, wù fyòn be nàm.» 25 Ke kwan màzwùm nun ñnywèn, mwum tòn ni wa' zwô ke me' bwum hwæn, à sheli twon ne be shi nun nlim, à wa' kèn be nàm lè à tã Mvènnswàb twuli.
 26 Bwum hwæn ñunmi shimmà', lè be ta Mvènnswàb twuli. Yi ñun bon zwum, lè be ta shè le: «Dyè ñwi' yennà ywum ye ñwi' yen kife' mbyí.»

Ñlon ye Yesù loen Lèví
 (Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

27 Ke nyè ne yi, Yesù kwan cici màzwùm. À kwanme, à yen ci-nyèkà' lõn gàrimà ndò', jin shon be le Lèví. À be swu' she shon. Yesù shè lè nun le: «Dwoìn mún.» 28 Lèví wa' swu' she shon, à nzwonzi son, à ñwon Yesù.

29 Be ñen be, Lèví lon Yesù ke ñwon nyon, à ci be ñmèan ke jin shon nun. À lon ti bwùlu mè ci-nyèkà' lõn gàrimà, kònnndì lè bwum mèan ndò'. 30 Mè **Fàrizièn** bon lè mè ci-nlimmi me lwaà bye ñkwìn yan nun yenme li, be ñunmi ñgùnna' lè be ta shè lè bwesò' Yesù le: «Yen se ci byin ta ji ji, byin nwi ti lè mè ci-nyèkà' lõn gàrimà, kònnndì lè bwum byindo' bye ñwi' ta twe' lè bwum byibbò?» 31 Yesù ywò' li, à fyònnzi lè bon le: «Bwum bye mvæb nywi ta làn lwen, bon be tà ka ci-mvili yòn, son, bwum bye mvæb nywi tà ka kènni, bon be ta nun yili. 32 Mvènnswàb fyi kan mun le mún kiin cí bwum bye ta bon ne' tweli wě bwum lwinnò, bã be kwebsi ñbòkì tòn nyan, son, à fyi mún lè mún kiin cè bwum bye be ta twe' lè bwum byibbò, bã be kwebsi ñbòkì tòn nyan.»

Ñsannzi ye Yesù sannze le' nshì mla'
 (Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

33 Be kònnndì Yesù cibbi le: «Bwesò' Jàn ta mlá' shí, be kònnndì ñkeli nshì mla' keli wě tà she bye me **Fàrizièn** ta ci. Ti, bon fyù, be ta ji kwan hwæn lè be nwi.» 34 Yesù shè lè bon le: «Byin fòka' le mwum ndò' wòli à ci le bwum bye be loin ke cè ñmèan, be ton ñin, be ji kan swum ndò', lè ññwèb ñmèan ni ñgyò'? Mún limmi le se wòli kan se be li. 35 Son, kwan ndò' ye ñen, she be ye bon ññwèb ñmèan yě fya'. Ke kwan màzwùm nun se be ye mlá' shí.»

36 Yesù kònnndì bon ñkæn le' ton ye ñwi: «Mwum ndò' tà ka ñla' plè she nywæb yàti, à kèn bæti pwìn plè nun. Nun yàti li, lè à gwànnzà nyè nywæb. Ntwi' se ñla' plè she nywæb lèli kan lè pwìn plè. 37 Mbanmbò' ku',

be tà ka ñkan myimmi kpanngæa ke kò' nyě cinni ñgò' nun. Wu kpanngæa' li, ñkan ye lwinnda' nlim, kò' kpi'. Kwan se nun kpime li, wù òwuâ ywum bí, ñkan kpitâ, kò' òwùmndì. ³⁸Se yili ló' le wù kè ñkan myimmi ke me kò' lwukea nun. ³⁹Beshe mwum ndò' mènndâ lè ñnwi ke' ñkan, à bǎ yili nun nwi ñkan ye òwì kife', ntwi' se be ta le' le ñkan òwì ye òyi lwen.»

Yesù ne cinni ñkimmò' ke nywò' mè yinnì mè Yudà nun

(Mt. 12.1-14; Mr. 2.23-3.6)

6 ¹A be nywò' mè yinnì mè Yudà ndò', Yesù bon lè òwesò' byon be làn ke ndem mvòn ndò' nun. 'Bwesò' ònmi làn lè be ta ñgyò' mvon ndò' kwæli, lè be ta ji. ²Mè **Fàriziën** ndò' yenme li, be kà shě lè bon le: «Yen se she byin ta ci si? A ba swum se lwuà nye' yili kan le be ci nywò' mè yinnì mè Yudà?» ³Yesù fyònnzi lè bon le: «Byin nzanngæa kǎn swum se nun ne' m̀vèn Dàvíd cie bon lè òwum byon, nywò' ndò' kwan se ñjè kwènne bon? ⁴She à òuen nyenswæb, à sheli ji ne be kee ke jin Mvènnswæb nun, à ji, à fe ku' ñdù' lè òwum byon? Kwo fe' she lwuà nye' tǎ su' shě le mè ci-mfe sàtikàè' nyenswæb be cinni ñkimmò' ñji màzwùm?» ⁵Yesù kònnò' tì bon shě le: «**Mwen Mwum** ni nyeli ne cinni ñkimmò' ke nywò' mè yinnì mè Yudà nun.»

⁶Nywò' mè yinnì mè Yudà ndò' kǎn tì wòlì, Yesù òun tì nyenswæb, à ònmi le' Mvènnswæb sannzi. Mwum ndò' be kwe nyenswæb, fyǎ' ji yon be ywi. ⁷Mè ci-nlimmì me lwuà bon lè mè **Fàriziën** be kwèm kæbbi lè be wu Yesù. Li ne ci, be be nun fòsi kènnzi lè me', bǎ bon ce fe' beshe nyí ni yě mwum ndò' kimnzi nywò' mè yinnì mè Yudà. ⁸Son, Yesù limmì mè mbàkà' nyan. Li, à shè lè ci-fyà' ywi le: «Wa' zwò, wù òyi fi swi' òwum hwæn.» Mwum tòn ni wa' zwò, à òyi kwe. ⁹À wame zwò, Yesù kà shě mè **Fàriziën** le: «Mùn yili mùn cibbi byin ñzàè' le' ndò'. Lwuà nye' yili le be ci lwen nywò' mè yinnì nye', kè be ci byebbi? A yili le be swætì mwum ndò', kè be òwusi nun nùn?» ¹⁰À cice bon me me' bon hwæn, à kà shě lè ci-fyà' ywi le: «Nànnndi fyà' ywù.» À nànnndi, lè fyà' yon ti kimmi. ¹¹Òwum be be nun gonni ònmi fya' me nlim nun. 'Be ònmi mbyi kæbbi ke nyinnim shan nun, bǎ be cinni swum se be ywime Yesù cí.

Ñyæn ye Yesù yænne mè ci-ntwum byon

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹²A kiin bèn kwan ndò', Yesù wa', à nèòn ke kpa' zwem, à kèn M̀vènnswæb keli kwe. Shikpon wannì nun kwe lè ñkeli Mvènnswæb. ¹³Shikpon wannime, à lon òwesò' byon. Ke ñkwìn yan nun, à yæn bye wùm blàn bí, à lon bon le mè ci-ntwum byon. ¹⁴Mè ci-ntwum bye nun yænne bi, mè myin nyan be le: Sìmòn nyě nun kèe jin le Piër, ñgyinni Sìmòn nyě jin shon be lè Àndrè, bon lè Jâ', Jân, Filipò, Bàrtèlèmí, ¹⁵lè tì Màtyû, Tòmasi, Jâ' nyě mwen Àlfê, Sìmòn nyě be be lon le ci-ñkànnzi me ñgyò', ¹⁶lè Judà nyě mwen Jâ', kònnndi lè Judà nyě kà kyìkà' Yesù.

Yesù tá ñkwìn ßwum le'-Nswàèb sannzi, à kimnzi tì ku' mè ñgwènñgwèn
(Mt. 4.23-25)

¹⁷Yesù ðunmi kpa' kyili be lè ßwèsɔ' bye nun yàñne bi. Be kin ßèn cìcì ðìðì' ndò'. Ke cìcì màzwùm, ßwèsɔ' mèan byon byindò' be kwe. ñkwìn ßwum mèan ndò' konnde tì be kwe, bye wae ke ñgyò' mè Yuda nun hwæn, kwo fe' bye Yèrusàlèm. Byindò' wae tì ku' Tír lè Sidôn, mè nsòn ñglwòkea ne moan ðu' ndwun. ¹⁸Be be kin ßà fon ywo' le'-Nswàèb se Yesù be sannzi, lè nun kimnzi tì ku' bon mè ñgwènñgwèn ne be bon nywi. Bwum be be lè mè mpùn mbyibbòa nywi, à kimnze tì ku' bon. ¹⁹Mwum hwæn be yili nun twuti nun, ntwi' ñkimmò' ndò' be nun kwean nywi lè ye ta ßwum kimnzi.

Ñzæ' le' ye Yesù lele ke nywi tòn lwen lè tòn she vènè'
(Mt. 5.1-12)

²⁰Yesù wasi me', à ce ßwèsɔ' byon, à shè lè fon le:
«Byin be mè ci-nzæmnzæm, tòn lwen si lè byin,
ntwi' se ywo' Mvènnswàèb tì shìn.

²¹Byin be ñjè tá kwèn jene, tòn lwen si lè byin,
ntwi' se byin kà jikà', byin ðwi ñgyò'.
Byin be ta kwe jene, tòn lwen si lè byin,
ntwi' se byin kà fyùkà'.

²²«Tòn lwen si lè byin, kwan se ßwum ta byin byinnzi, be gwannzi mè myin nyin, be ta byin sìmmòa, be kwannzi byin ke nyinnim shan nun. Be ta yon cì li hwæn, ntwi' se byin bi ßwèsɔ' **Mwen Mwum** nun. ²³Dàlèni, byin ði ke zwò lè ñlwuka' nlim, kwan se byin yennâ ywum màzwùm tì byin ßènni nywi. Ntwi' Mvènnswàèb tà byin ðàsì ndwun fòsi ke ywo' shon nun ke ðeb. Ntwi' bye ye byin nzwonnzea bi, li ne mè mbibea byan yennze mè ci-nlèli ke ñwum Mvènnswàèb nun vènè'.

²⁴«Son, ßwum bye mè ci-lòn, mùn nyàmmâ byin,
ntwi' se byin jiâ lwen nyin ñnywèn.

²⁵Mùn nyàmmâ tì ku' byin, byin be jene ke we' nun,
ntwi' se byin ye su' tòn lè ñjè.

Mùn kònnðì byin nyàmmi, byin be ta lwàèb jene lè fyù ke ñwum,
ntwi' se byin ye be lè mè yiye, li, byin ye su' tòn lè mè ðu' ke me'.

²⁶Mùn nyàmmâ tì lo' byin, byin be mwum hwæn tá sàkà' jene,
ntwi' se li ne mè mbibea byan be ku' cì lè mè ci-me mbwè' bye be shè
le fon bi mè ci-nlèli ke ñwum Mvènnswàèb nun.»

Bwi' yilèni mè ci-byinnzi bye'
(Mt. 5.43-48; 7.12)

²⁷«Son, mùn tà lo' byin shè, byin be fe ñgyò' le yilèni mè ci-byinnzi byin, byin ci lwen lè fon. ²⁸Byin ðòa Mvènnswàèb le à ñgænni ßwum bye

ta byin ke, byin dɔa ti nun ke me myin ɓwum bye ta byin vènè! yennzi nun. ²⁹A mwum ndɔ' ywæ' wù ke tæm she fɔ' nun, donnzi nun à ywæ' ti she fɔ'. Beshè mwum ndɔ' fyòn wù gan nywi, donnzi nun à konndi ti zwumbà nywæli. ³⁰Mwum ndɔ' cibbi swum ndɔ' fya' ywù, fe nun; beshè òdɔ' fyòn wù swum se wù fya' lè kim, ba wù cibbi nun le: “Fyòsi mùn swum shêm be.” ³¹A konndi bɛ, swum se byin yili le ɓwùlu ci lè byin, cièni son mbanmbɔ' lè bon.

³²«Yen se ye ci, Mvènnswæb yili byin ñgwòn, beshè nyili ye byin ta ɓwùlu yili ta su' kèn ke nywi ɓwum bye ta ti ku' byin yili? Kwo fe' ɓwum bye tà ka Mvènnswæb yi, bɛ ta ku' ci li mbanmbɔ'. ³³A konndi bɛ, beshè ñci lwen ye byin ta ci ta su' kèn nywi ɓwum bye ta ti ku' byin lwen ci, yen se ye ci Mvènnswæb yili byin ñgwòn? Ke swum fɔ' màzwùm se ɓwum bye tà ka Mvènnswæb yi ta ku' ci. ³⁴A ti shè se ben mbyi nyě ñgænna' ye byin ta ywum gænnea nun, beshè ywum yin su' ywum ye gænnea ntwi' se byin limmi le bɛ ye byin yon fyòsi bɛ, a ye ci le, Mvènnswæb yili byin ñgwòn? Ke ɓwum bye tà ka Mvènnswæb yi ta ku' gænna' mbanmbɔ' li lè ɓwùlu bye bon limmi le bɛ ye bon yon fyòsi. ³⁵Donnzèni nyili ye le ntwi' bɛ ta byin yili, byin yili mè ci-byinnzi byin, byin ci bon lwen, byin fe ɓwùlu ywum dɪndɪn, ba ñgænna' zì. Li, Mvènnswæb ne làn ywum hwæn lè ñtwu yě byin ñgwòn yili, à ci byin bɛ ɓwen byon, ntwi' se à tã ñlim kwènnzi lè ɓwum hwæn, kwo fe' bye byibbɔa bɛ limmi kan ñweb ñgweb kwan se bɛ ta bon swum ndɔ' fe. ³⁶Kwènnzèni ñlim lè ɓwùlu yì kwan hwæn wě tà she Ce ndwun nyin tã ci.»

Ba byin wesà' ɓwùlu

(Mt. 7.1-5)

³⁷Yesù kònndi ɓwesɔ' byon shě le: «Ba byin wesà' ɓwùlu, Mvènnswæb làki byin wèsea. Ba byin twɔsi mè le' mbyibbɔa ɓwùlukwæn, Mvènnswæb làki byin twɔsi. A byin njilà' mè le' mbyibbɔa ne bon ta byin ci, Mvènnswæb yě ku' byin nyin njili. ³⁸Byin fe ɓwùlukwæn ywum ye bon ta yili, Mvènnswæb yě ku' byin yin fe. A yě byin yon swùti, ye lwinnɔ', han ye pwipwè'. Mvènnswæb yě wòsi ke mbòki nyě byin bɛ ɓwùlukwæn wòsi nun.»

³⁹Be nyě yi, à dɔwì bon ñkæn le' ndɔ' le: «Ci-ɓwubě wòli kan à tètì lwikwæn ci-ɓwubè. Nun tètì nun li bon bî hwæn, bɛ ye kèn pyiɔ' swu' fɔ' nun. ⁴⁰Ntwi' se mwum ne tã yusa' tà ka ñlisà' nyon lànki, son, ci-nyusa' ne mwù lwinni tã mlɔ', à bɛ ku' wě ñlisà' nyon.

⁴¹«Yen se ci wù tã mblù' ñgæ' ne ke ze' ñgyinni nywù yenni, shìki wù limmi ku' le mblon ñgæ' ni wù ke ze'? ⁴²A ye ci le, wù shè lè ñgyinni nywù le: “Donnzi, mùn pæ' wù mblù' ñgæ' ne wù ke ze' ni”, lè wù ni lè mblon ñgæ' ke ze'? Ci-bî, seti fe' mblon ñgæ' ne wù ze' pæli, ke nyè ne yi, wù yě fòsi mblù' ñgæ' ne ze' ñgyinni nywù ni yenni lwen, wù kà pæ' nun.»

Mè pa' ngæ' hwæn cinni yì gwùm yan
(Mt. 7.16-20; 12.33-35)

43 «Ŋgæ' nɛ bɛ ta gwùm yon ji tà ka gwùm ngæ' ywi sean, shìkì ngæ' mbyebbi san ku' gwùm ngæ' ji. 44 Byin limmi lwen lɛ bɛ ta mè ngæ' hwæn limmi lè yì gwùm yan. Bɛ tà ka pyià kpæli kɛ kwùmæ' zwêm, shìkì bɛ kpæ' ku' mè dwo' kɛ lwon zwêm. 45 Mwum nyɛ zwùm shon si yili lè lwen, à tã le' lwen kwannzi, nyɛ shon si yili lè byebbi tà ku' le' byebbi kwannzi. Ntwi' swum sɛ ta wai zwum, son sɛ ta ku' kwan ŋwum.»

Ŋkæn le' mɛ ci-ŋgwe nye
(Mt. 7.24-27)

46 «Ti yɛn sɛ ci, byin ta mûn shikea lɛ: “Nyeli, Nyeli” lè byin tà ka swum sɛ mûn tà byin shɛ cí. 47 Mûn yɛ byin sannzi lɛ mwum nɛ tã kîn cì shêm, à ywo' ñzã' le' yêm, à mwumnzi yon, 48 à ni ku' mbanmbɔ' wɛ mwum ndɔ' nɛ yili nun gwe nye; à seti fe' mè kwù nye shimnzi kɛ mble zwem, à kà gwe. Mlã' dú' ndɔ' hwuimɛ, yɛ kiin swì nye zwêm, son, nye fun kan ntwi' mè kwù nye bɛ shimnzi lwen. 49 Son, mwum nɛ tã le' shêm ywo, à cì kan swum sɛ son lɛli, à ni mbanmbɔ' ku' wɛ mwum nɛ gwe nye nyon kɛ ðan ŋgyɔ' zwem, shìkì à shimnzi ku' mè kwù nye nyon. Kwan sɛ hwe' mlã' bɛnɛ, à swì nye zwêm, nye mùlɔ' swiswi'. Nye màzwùm gwàn ŋgwàn yɛ ŋgyinmbɔ', cí mfɔsì bɛ kan.»

Ŋkimnzi yɛ Yesù kimnze cikpu' ci-zwi' mè suzæn ndɔ'
(Mt. 8.5-13)

7 ¹Kwan sɛ Yesù mlɔɛ ñzã' le' yɛ nun bi sannzi lè ñkwìn ðwum yɛ bɛ kwe, à wa' kɛn Kàpèrnàð. ²Kwe, Kàpèrnàð, ci-zwi' mè suzæn bye wae ŋgyɔ' Ròm ndɔ' cinne cikpu' ndɔ' nɛ nun yile ñzwɔnzwò'. Cikpu' màzwùm bɛ ŋgwènnɔgwèn, bɛ lè à ti ŋwum mbyù'. ³Kwan sɛ ci-zwi' mè suzæn ni ywo' ywum yɛ Yesù tã cí, à fyi ðwumŋkàm mɛ Yudà ndɔ' cì shon lɛ: «Kènnèni, byin shɛ Yesù lɛ à kiin bã nun swæti cikpu' nyèm.» ⁴Bɛ bɛnɛ kɛ kɛ Yesù, bɛ ðunmi nun swulea lè bɛ ta shɛ lɛ: «Ci-zwi' mè suzæn ni, sɛ woli wù kpà' nun kɛ swum sɛ nun tà wu cibbi nun, ⁵ntwi' sɛ à yili ñkwìn yɛ', ðwi' bɛ mè Yudà, nun nɛ gwe ma ðwi' nyenswæb nyɛ'.» ⁶Yesù ywɔmɛ li, à wa' kɛn lè ðon. Kwan sɛ nun ðunmi kwemmi lè nye ci-zwi' mè suzæn ni, mwum tòn ni fyì mè ŋwè byon lɛ: «Mwumŋkàm, bã wù hwumnzi wù nɛ', mùn bã mwum ndwun nɛ wòli à yè wù ðwon nyon. ⁷Son sɛ ci, mùn yennà lɛ mûn wòli kan fe' kim mùn kwemmi kɛ swù. Son, wu su' fe' ñzã' le' lɛli m̀bɔ', cikpu' nyèm yɛ swæ'. ⁸Mûn nɛ', mùn ni kɛ mɛ kwù ðwumŋkàm byêm nji, mùn cinni tì ku' mè suzæn bye ta ti ku' mùn ywo ŋwum. Mùn tã shɛ lè nyɛ m̀bɔ' lɛ: “Kènne”, nun ni kèn ku'. Mùn shɛ lè ñdɔ' lɛ: “Kìin”, à bèn ku'. Mun shɛ tì lè cikpu' nyèm lɛ: “Cì swe”, à cì

ku'.» ⁹Yesù ywɔme ñzǎ' le' ton yi, à sem tì ku' semmi. À yònnzɔ' me' be lè ñkwìn ðwum ye bi nun ðwon, à shè lè bon le: «Mùn shè byin lè lɛŋkæm le, kwo fe' ke nyinnim ñkwìn ðwum Izràêl nun hwæn, mün cinni kife' mwum nyě tǎ zwùm tɛli lè mùn wě nyě.» ¹⁰Kwan se mè ci-mfyi ken bèn be ðwon ci-zwi' mè suzǎn, lè cikpu' nyon kimmɔ́a.

Nyìmnzi ye Yesù yìmnze mwèn ñkweb mlìb ndɔ' ke ywi nun

¹¹Be nyě yi, Yesù kɛn nsòn ndɔ' ye be be lon le Nàin. 'Bwɛsɔ' byon, lè ñkwìn ðwum mɛan ndɔ' be kèn ke mbyi nun lè nun. ¹²Kwan se bon ðunmi kwemmi lè ñwum ñka' ye kannɔ' ñsòn màzwùm, be cinni ðwum, lè be kenme ðwon ndɔ' gwùmmi. 'Dwon màzwùm, mwèn mbɔ' ti ku' mbɔ' ñkweb mlìb ndɔ' ne be. 'Bwum mɛan bye ke nsòn màzwùm nun kièn ñkweb mlìb màzwùm lànnzi ke cí ñgwùm mwèn. ¹³Kwan se Nyeli nye' Yesù yen ñkweb mlìb yi, ñlim kwen nun lè yon, à shè lè nun le: «Ba wù kwe tì be.» ¹⁴À leli li, à senndɔ', à twuti ñdòn ðwon. À twutime li, mè ci-nshe ðwon ðyi. Yesù shè lè ðwon le: «Swuka' mwèn ndwɛb, mùn ne she wu: Wa' zwô.» ¹⁵Mwum tòn ni wa' zwô, à tòn nji', à ðunmi leli. Yesù kà shě lè ñkweb mlìb le: «Mwèn nywù ni ti ne.» ¹⁶Shìmmea bæn mwum hwæn ne be kwe. 'Be ðunmi Mvènnswǎb twuli lè be ta shè le: «Àma, cinneli ke ñwum Mvènnswǎb nun nyě ñkæmñkæm kweân ke nyinnim she' nun. Mvènnswǎb ðwiâ tì ku' ðwi' fyà' nywi, ðwi' be ñkwìn ðwum byon.» ¹⁷Ke nõnnón Jùdê nun hwæn lè mè mbeti nyon nun hwæn, ðwum ywɛ wě swum se Yesù cìe.

Mfyi ye Jân Bâtisì fyie ðwum byon ke cí Yesù

(Mt. 11.2-19)

¹⁸Jân Bâtisì ywɔ' mè le' nshìmmea màzwùm ke me ñwum bwɛsɔ' byon. Li, à lon bye bì ke nyinnim shan nun, ¹⁹à fyì bon le byi bì ken ke ke Nyeli nye', byi bì cibbi nyí le: «Be shɛe ðwi' le mwum ndɔ' yě bèn. Wù ne mwum màzwùm? Kè ðwi' bonngà' ñdɔ' be?» ²⁰Be ken, be bèn ke ke Yesù, be she lè nun le: «Jân Bâtisì ne fyì ðwi' le ðwi' cibbi wù le wù ne mwum ne ðwi' ywɛ le à yě bèn, kè ðwi' bon ðwi' ñdɔ' be?» ²¹Ke kwan se bon be nun cibbi si, Yesù ðunmi mè ñgwènngwèn mɛan ndɔ' kimnzi, lè mè ðyemðyem nun, à fyinni tì mè mpùn mbyibbɔa, à kònnɔ' cì mè me' mè ci-ðwubè wèlà', be ðunmi tì yenni be. ²²Ke nyě yi, à kà fyònnzi lè bwɛsɔ' Jân Bâtisì le: «Kènnèni, byin tannzi Jân Bâtisì ywum ye byin yennâ, lè ye byin konndâ tì ywɔ'. 'Byin she nun le mè ci-ðwubè ti yen, mè ðyemðyem ti kèn lwen, mè ci-ñgwènngwèn pèan cinnea ñkimmɔ́a, mè ci-ðwɔ' ti ywɔli nùn, ðwum ywi yimneâ ywi, mè ci-nyen vènè' ywɔkea Ñtwum Lwen. ²³Tòn lwen si lè mwum ne tà ka ñgyi kwùmmi ke nywi yém.»

²⁴Kwan se mè ci-mfyi Jân Bâtisì bì byite mwù be, Yesù ðunmi leli lè ñkwìn ðwum ye be kwe ke jin Jân nun le: «Yen se byin kenne cɛ ke

nlim kyɔ'? Swe' ndo' ne mpùn be funnzi nun ne byin kenne ce? ²⁵Ti, yen se byin kenne ce? Ci-me plè lwukea ndo' ne byin kenne ce? Beshe ci-me plè lwukea ne byin kenne ce, bwum bye ta mè plè lwukea swi, be ton tòn lwen, bon bi ta tòn ke yi sèm me mvèn klwøkea nun, ba ke nlim kyɔ' nun. ²⁶Ke bon be ban, yen se byin kenne byin ce? Ci-nleli ke gwum Mvènnswæb nun ndo' ne be? Mùn shè byin lè leŋkæm le nun ne be, à làn ma fe' ci-nleli ke gwum Mvènnswæb nun nùn. ²⁷Ntwi' se Jân ne mwum ne be ko' ke dèwä Mvènnswæb nun ke nywi yon le:

“Mvènnswæb le' le: Ceênì fe', mùn tã ci-ntwum nyèm fyi mbyí ke swi' swû bã nun fosi mbèn ywû.”

²⁸«Mùn shè byin lè leŋkæm le, mwum ne cinni ñtwu, à làn Jân, be ye kife' nun fe ngyô' wan. Kwo fe' li, mwum nyé ðyi lwæb be se ke ywo' Mvènnswæb nun cinni ñtwu, à làn nun.»

²⁹Bwum dñdñn lè mè ci-nyèkã' lõn gàrimà, be ywøe swum se Jân be sannzi. Li, be limme le Mvènnswæb ni ñlwinni, be ci Jân jimnzi bon.

³⁰Son, mè **Fàriziën** bon lè mè ci-nlimmì me lwuà, be lwinnde swum se Mvènnswæb yile le be ci, be byinnò' le ba Jân ni jimnzi bon.

³¹Yesù kònndi tì cibbi be le: «Ti, mùn yé mvu bwum ye jene wòsi lè yà swum? Mè kikæn nyan gwili nyé mè wen? ³²À gwili nyé bwen ndo' bye ton ke cici' yàn nun. 'Byindo' ta bwùlu kun le: “Bwi' bi byin ñgwùm gwen bo, byin gwen kan gwen, bwi' shib tì mè nshib ywi, byin kwe kan.”

³³Mùn le' kan li ðin, mùn le' ntwi' Jân Bàtisi bènne, à be ñjè ywi, à be kãñ ji ji wé bwùlu, shìki à nwi ku' bæ'. Byin ðunmi le' le nyí ni cinni mpùn mbyebbi ke nywi. ³⁴**Mwen Mwum** bèn làn nyon, à tã ji ji, à kònndi ywum nwi nwi. Li, byin ðunmã tì le' le: “Ceênì fe' mwum ndo', mñfòkã' yon ta su' kèn ke ji nun, lè ke ywum nwi nun. À ni tì nwè mè ci-nyèkã' lõn gàrimà, lè nyé byindo' bye bwi' ta twe' le mè ci-ncí byebbi.” ³⁵Son, bwum be yilã Mvènnswæb ywøã, be limmì le ñlimmì yon yi lwinni.»

Yesù bon lè mlib ci-màn me' ndo' ke ðwon Sìmôn, nyé mwum Fàriziën

³⁶Mwum **Fàriziën** ndo' lon Yesù le nyí ni kiùn ji ji ðwon nyon. Yesù yili. À kèn ji ji ðwon mwum **Fàriziën** màzwùm. ³⁷Mlib ci-màn me' ndo' be kwe nsòn màzwùm nun. À ywøme le Yesù ni ke ðwon mwum **Fàriziën** màzwùm cí ji, à shiò' mwen kpò' ndo' ñlwinni lè mlã' ñgwò'. ³⁸À bën, à ðun næm, à kèn wummi ke me kwù Yesù. À ðunmi kwe, lè mè kwòn me ðu' ta Yesù swi me kwù. À ðunmi yon kwonŋgea lè ñnywùn yon, à fyèlã' nun mè kwù, à swi nun mlã' ñgwò' nlim. ³⁹Mwum **Fàriziën** ne loen Yesù ni, kwan se nun yenne li, à ðunmi le' nlimnlim nun le: «Mwum ne tòn ne bê ci-nleli ke gwum Mvènnswæb nun, bí lile, lè à limmã mlib ne tà nun twuti ne, wé mbòki ne nun tòn, le à ni ci-màn me'.» ⁴⁰Yesù kà shé lè mwum **Fàriziën** màzwùm le: «Sìmôn, mùn cinni swum ndo' she mun yili mun she wù.» Sìmôn fyònnzi le: «Ñlisã', leli.» ⁴¹Yesù shè lè nun

le: «Mwum ndo' be bwum bì dwon lè ke. Mwum m̀bo' cinne lõn ñkæm ndu' nshæn, nyě m̀bo' cinni ku' lõn ñkæm mwum shæn. ⁴²Bon bì hwæn, nyě wòle à kèn ke shon dëbbi, ă be kăn. Ci-lõn ceme li, à donnzi bon lõn yi nywi. Shè m̀n ke nyinnim bwum bì bi nun, yà nun ne ye ci-lõn yili ñzwõnzwò', à làn lwikwæn?» ⁴³Simôn fyõnnzi lè nun le ci-lõn ñkæm ndu' nshæn ne ye nun yili ñzwõnzwò'. Yesù ywõme li, à shè lè nun le: «Wù le' lɛɲkæm.»

⁴⁴Ke nyě yi, Yesù yõnnzi me', à ce m̀lib, à shè lè Simôn le: «Wù yennâ kăn swum se m̀lib ne cí? M̀n duin fe nye nywù, wù fe kan mun mlá' m̀bõsi me kwù; son, m̀lib ne bën, à bõsâ m̀n mè kwù lè mè du' byon, à kwonnga' yon lè ñnywùn yon. ⁴⁵M̀n duin, wù yè kan mun wě tà she se yili; son, nun, ñdikà' ne mun duin fe, ă don kife' m̀fyèlà' me kwù yêm. ⁴⁶Wù swi kan mun m̀ewu mwu wě tà she bè' she' yili. Ti lè m̀lib ne, à swiâ m̀n mlá' ñgwò' me kwù. ⁴⁷Lè lɛɲkæm, son se ci m̀n tà wu shě le ñyili ñkæmñkæm ye nun lisa' mun me' le nun yili mun ye, ye lisa' le M̀vènnswæb zùsâ nun mè byebbi m̀ean nyon. Mwum ne M̀vènnswæb tà mè byebbi kwæ' nyon zùsi cinni ku' ñyili kwæ' ke nywi yon.» ⁴⁸Yesù kà shě lè m̀lib ni le: «Mè byebbi nywù ti dýé ñzùsi.» ⁴⁹Bwum bye bon be ji ji lè bon ñunmi le' ke me nlim nun le: «Yă pa' mwum se she? Lè mwù yon à tà ku' mè byebbi zùsi?» ⁵⁰Son, Yesù shè lè m̀lib ni le: «Kènne, wù nõn ke mla' floa nun, M̀vènnswæb swætâ wù ntwi' se wù tɛlâ zwum lè nun.»

Ñzà' le' ne ke nywi mè yib bye be kèn lè Yesù m̀ban

8 ¹Be nyě yi, Yesù be kèn ke me myi ñglwõkea lè nyě siso', bǎ nun she Ntwum Lwen ye ke nywi ywò' M̀vènnswæb nun. À be kèn lè mè ci-ntwum wùm blàn bì byon, ²kõnnzi lè ñkwìn me yib ndo'. Ke nyinnim me yib màzwum nun, byindo' be kwe bye nun be lè à fyinnâ mè mpùn m̀byibbõa nywi, à kimnzi tì byindo' mè ñgwènnngwèn ndo'. Bye nun swæte bi, mè myin nyan be le: M̀arì nyě wae M̀adâlâ, nun ne Yesù fyinne mè mpùn m̀byibbõa nywi ñshanmbi, ³Jânè, myi Shuzà m̀bõn nye Èròdè, kònndi lè Sùzanà, lè tì mè yib bye ñin ndo'. Mè yib màzwum hwæn, bon be be lwen nyan kwannzi bǎ bon kpa' Yesù lè mè ci-ntwum byon.

Ñkæm le' ye ke nywi ci-dyim

(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴À be be, cici se Yesù yě bèn fò', bwum wakai me nsòn, be kiin nun cinni. M̀bòkì ne be lè ñkwìn bwum swolâ m̀ean, à ñwì bon ñkæm le' ndo' le: ⁵«Ci-dyim ndo' kènne ndem bǎ nun myi' ywum dyim yon. M̀myi' ye nun be ywum dyim yon myili ndem nun, me' ywum dyim ndo' ken pyi ke nlim m̀byi. Bwum be lánlàn lè be yon simmea lè mè kwù, mè kyè kiin ku' làn m̀bo' swibbõa. ⁶Me' yindo' ken pyi ke ñgyò' nyě m̀ben yi ñji. Ye twæbme, ye m̀gbènni kan, ye ñunmi fyola' ntwi' se ye cinne kăn mlá'. ⁷Me' yindo' ken pyi ke ñgyò' nyě lwon ta twæb

kwe kwan mèan hwæn, ye twæbbò' mban lè lwon nun. Kwan se yi lwon ton yi libba', ye fyeðn ywum ðyim yi ngyɔ'. ⁸Son, me' yindɔ' kɛn làn nyan pyi ke ngyɔ' nyɛ nɔwɛn nun, ye twæb bon lwen, ye klwɔka', ye kwannzi me' mèan. Ze' swum bɛ fɔ' kwannzi be me' nɔu'.» Yesù kà kònddi be nyɛ yi lè ñkwu kimmi le: «Mwum nyɛ cinni mè ywi' bye nywɔ' le', à nonnzi mwù, à ywɔ' le' si.»

Swum se cie Yesù be su' leli me ñkæn le' nun

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

⁹Bwesɔ' Yesù cibbi nun swum se ñkæn le' màzwùm leli. ¹⁰Yesù shè lè bon le: «Mvènnswæb cià byin limmi ywum ye be lè ðwum limmi kife' ke nywi lwun shon nun. Son, ti lè byindɔ' lè ðwum, mùn tà ywum màzwùm leli ke me ñkæn le' nun. Mùn tà cì li, bǎ be ce, shiki be yen, be nonnzi ku' mè ywi', shiki be ywɔti ku' mùn.»

Sù ñkæn le' ci-ðyim

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

¹¹Yesù shè lè ðwesɔ' byon le: «Swum se ñkæn le' ton ye leli, à si le ywum bɛ yi, ñzǎ' le' Mvènnswæb ye. ¹²Ywum ye pyie ke nlim mbyi, à yi wɛ ðwum bye ta le'-Nswæb ywo, son, Satæn ðɛn, à fyeli bon ñlim lè byi lækki mwù kɛ nlim, lè byi swæ'. ¹³Ye kenne pyi ke ngyɔ' mben nun yi wɛ ðwum bye ta le'-Nswæb ywo, be ye son lwen lè ñlwuka' nlim, son, be bænnzi kan son ke nlim yan nun. Be ta mwù kɛ nlim kwan se be ke ywɔi ðin, a ti shɛ Satæn ðweb bon lè byebbi, be kè kan tí ñlim lè son. ¹⁴Ye kenne pyi ke ngyɔ' nyɛ lwon ta twæb kwe yi wɛ ðwum bye ta le'-Nswæb ywo, son, ke wan nyan nun, be cinni mè mbàkà', be ta mwù kɛ ke le' lòn, kònddi ke ywum lwukea ndɔ' ye ngyɔ' wan. Ywum hwæn li, ye ta bon fyelò' ngyɔ', be cinni kan mè kikæn nlwukea. ¹⁵Son, làn nyɛ kenne ku' pyi ke ngyɔ' nɔwɛn nun ni ku' wɛ ðwum bye ta le'-Nswæb ywo, be bænn son ke nlim nun lwen kwan hwæn, be kpæm me', li, be cinni mè kikæn nlwukea.»

Ñkæn le' ke nywi ñwanni lâm

(Mr. 4.21-25)

¹⁶Yesù shè tí bon le: «Mwum ndɔ' tà ka lâm nyænntzi, à wubsi nun ke lwùnnagan nji, shindɔ', à kèdɔ' nun ke ndon nji, son, be ta nun sati ke zwozwò lè wù ne tà ðun næm, bǎ wù yen ñwanni. ¹⁷Swum se ye lwæb gwùmni se ban, le' se be ku' ke kwi' nun, se ye kwàli, mwum hwæn ywɔ' son. ¹⁸Cièni le kon lè mbòki le' ne byin ta ywɔ'. Ntwi' se Mvènnswæb yɛ kònddi fe lè mwum ne cinni, son, mwum ne cinni kan swum ndɔ', Mvènnswæb yɛ kònddi kwæ' ne nun tà fàkà' le nun cinni yèò' fya'.»

Bwum bye Yesù tà lon le mè ngyinni byon lè mon nyon

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹Mè ngyinni Yesù lè mon nyon ðenne, bǎ be cinni nun, son, be cinni kan mbyi nyɛ bon ye nun ðènni ke, ntwi' se ñkwìn ðwum be tæti

̀nzwɔnzwɔ'. ²⁰Bwum yen bon, be sheɔ' lè Yesù le: «Mon nywù lè mè ̀gyinni byú bi wan ɔyi, be yili be yen wù.» ²¹Son, Yesù fyɔnnzi lè ̀kwìn ̀bwum hwæn le: «Bwum bye ta le!-Nswæb ywo, be mwumzi son, bon be mùn tã twe' wě mon nyèm, be be ti ku' mè ̀gyinni byèm.»

̀Ndyili ye Yesù ɔyile mpùn
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²²Nywɔ' m̀bo' ndɔ', Yesù shè lè ̀weso' byon le bon bi kennèni ke ̀gyin swùm. Be nan ci' nun bon lè ̀weso' byon. ̀Weso' byon bæ n ̀lon, be wa' kèn. ²³Kwan se ̀weso' byon be ci' twenni, Yesù pyi dye. Mpùn kimmi ndɔ' ̀nmi senni lè be ta kèn. Vènè' ̀nmi nwùm, ntwi' se be lè mlã' ti ̀n ci' nun. ²⁴̀Weso' Yesù yenme li, be senndò' ke shon, be ̀nmi nun yimzi lè be kun le: «Mwumkàm, mwumkàm, ̀wi' ywime!» Yesù ̀lime dye, à yemzi mpùn lè mè ̀gwumgwùm mla' nun. Ye ɔyi, cici flo' hwæn. ²⁵Kwan se cici hwæn flo', Yesù shè lè ̀weso' byon le: «Ntè' zwum yin yi fen?» Yi kwen ̀weso' byon, shimma ci bon, be ̀nmi le' lè ̀wùlu le: «Yã pa' mwum se she? À cinni ̀kimmi', kwo fe' ke nyinnim mpùn lè mlã' nun, ye ta swum se nun tã shè ywo, ye ci ku' son.»

̀Kimmzi ye Yesù kimnze mwum ne be lè mè mpùn m̀yibba nywi m̀an
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶Be ken li, be kwan ke ̀yin swùm ke ̀gyɔ' mè Jèràzèn nun. Cici màzwùm lwumne lè Gàlilé. ²⁷Yesù kèɔ' kwú kyɔ' ̀n, mwum ndɔ' ne be ye kwe nsón màzwùm nun kien nun cinni. Mwum màzwùm be lè mè mpùn m̀yibba nywi m̀an. Be lè kwan ti læbbi she nun kyilà lè ̀swi me plè, lè ̀n nəm nun. À be su' tòn ke cě be ta ̀wum gwummi nun. ²⁸À yenme Yesù, à kwusi, à ̀nmi leli lè ̀kwu kimmi le: «Yesù, mwen Mvènnswæb ne làn ywum hwæn lè ̀twu, yen se wù yili lè mùn? Mùn swuleá wù, ba wù yennzi mùn vènè'!» ²⁹À be le' li ntwi' se Yesù be shè lè mpùn m̀yebbi le nyí ni kwan mwum tòn ni nywi. Ntwi' se mpùn màzwùm be nun ci kwan m̀an hwæn. Be be nun bænni, be kpinma' nun mè fyà' lè mè mkpà' ndu', be ke nun ̀b' ke kwu. Kwo fe' li, à be ywi swinnea hwæn, mpùn m̀yebbi ni kènnzò' nun ke nlim kyɔ'. ³⁰Yesù cibbi lè mwum tòn ni le: «Jin swú si le wen?» À fyɔnnzi le: «Jin shêm si le ̀kwìn-̀wum-m̀an.» À be le' li ntwi' se be lè mè mpùn m̀yibba ti nun nywi m̀an. ³¹Mè mpùn m̀yibba màzwùm be Yesù swulea le ba nyí ni fyinni bon me mwù mbò'. ³²Kwe fya' màzwùm nun, mè ̀n mè mbyän ̀wum ndɔ' be jiji kwe kpa' zwèm. Mè mpùn m̀yibba màzwùm ̀nmi Yesù swulea le nyí ni fyí bon ke nywi me mbyän yi. Be swula' nun li, Yesù yili le ̀yi bi ken. ³³Li mè mpùn m̀yibba ni kwan mwum tòn ni nywi, be ken ̀n nywi me mbyän. Kwan se be ̀n mè mbyän yi nywi, ye wa' lè mèli, ye kyilà' kpa', ye ken swìnò' swùm nun, ye jimmi' kwe.

³⁴Mè ci-mbòn me mbyän yi yenme li, be wa' mèli, be dunmi le' si shèkea ke nsòn, lè ke me myi nyé ke ndem. ³⁵Bwum be ywæ le' màzwùm dunmi wakai, bã bon kiin swum se lannzi yenni. Be ben ke ke Yesù, be cinni mwum ne be lè mè mpùn mbyibbɔa nywi, à ni ke me kwù Yesù òtòn, à ti lè mè plè nywi, mwù yon dyaî be. Yi dunmi bon kwènni. ³⁶Bwum be yenne wě tà she mè mpùn mbyibbɔa kwean mwum tòn ni nywi, be dunmi ðwùlu shě swum se ci mwum tòn ni kimmɔ'. ³⁷Bwum bye ke ngyo' mè Jèràzèn nun ywæme li, bon le: Yesù ni wa' bon be ke me ngyo' byan nun. Ntwi' se yi be bon kwènni òzwɔnzwò'. Li, Yesù nân be ci' nun bã nun ken. ³⁸Mwum ne mè mpùn mbyibbɔa kwean nywi dunmi Yesù swulea le nun yili le bon ton bon lè nyí. Son, Yesù fyòsi nun be, à shè lè nun le: ³⁹«Fyòn be ðwon nywù, wù sannzi ðwum swum twun se Mvènnswæb ciâ ke nywi ywú.» Mwum tòn ni ni wame kèn be ni, à læmnzì le' si nsòn hwæn, swum se Yesù cí ke nywi yon.

Ëkimnzi ye Yesù kimnze òlib ne mvæb be kwan nywi, à kònnò mwen Jàrusi kimnzi
(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰Kwan se Yesù shèò' swùm be, òkwìn ðwum yè nun lwen, ntwi' se ðwum hwæn be nun ðònngea. ⁴¹Mwum ndò' be kwe, jin shon be le Jàrusi, ci-zwi' nyenswæb ne be. À bèn cě Yesù, à switi nun me kwù, à swula' nun le nyí ni kiin ðwon nyon, ⁴²ntwi' se be lè mwen ne mlib nyon ywime. Mwen òlib màzwùm be lè à ti ðwùm wùm blàn bí, mwen mbò' ti ku' mbò' nyon ne be. Kwan se Yesù be kènnò' ðwon mwum màzwùm, ðwum be nun kwubti mè fyà' hwæn.

⁴³Ìlib ndò' be kwe. Mvæb be nun su' kwean nywi nùn. Be lè à yennâ vèné' màzwùm a ti kènni ðwùm wùm blàn bí. Ywum ye nun cinne hwæn, be lè à gwànnzâ yon hwæn cě mè ci-mvili, son, òdò' kimnze kân nun. ⁴⁴Ìlib màzwùm dunmi ðwum òwènni, à kèn kwan nyè Yesù, à twuti zwi' plè shon. Ke kwan màzwùm nun, mvæb linni nun nywi. ⁴⁵Yesù cibbi le: «Wen ne twuti mùn?» Bwum hwæn bye be kwe, be byinnò' nùn; nyé be nun, nun ni ne twuti kan nun. Be byinnò' li, Pièr shè lè Yesù le: «Mwum òkæm, wù ni ke nyinnim ðwum nun, be ta wu kwubti mè fyà' hwæn.» ⁴⁶Yesù kâ fyònnzi lè nun le: «Mwum ndò' twutâ mùn ntwi' se òkimmò' ndò' kweân mùn nywi, mùn ne', mùn limmì.» ⁴⁷Ìlib ni kènme yen le be limmâ nun, à dunmi gwennzi nywi, à kèn switi me kwù Yesù, à dunmi nun sùlea ke swi' ðwum hwæn wě swum se ci à twuti zwi' plè shon, lè mbòki ne nun kimmòâ ònywèn. ⁴⁸Yesù kâ shě lè nun le: «Ëgyinni nyèm, kènne, wù nòn ke mla' flɔa nun, Mvènnswæb swætâ wù, ntwi' se wù tɛlâ zwùm lè nun.»

⁴⁹Kwan se Yesù be le' lè òlib ni li si, òwum pyì kan ngyo', ci-ntwum ndò' wai ke nye ci-zwi' nyenswæb Jàrusi, à shè lè Jàrusi le: «Mwen nywù ywiâ,

ba wù hwumnzi tì wù mwumɲkàem dìn.»⁵⁰ Yesù ywɔme li, à shè lè Jàrusì le: «Ba ñlim ßwu wù zwum, su' zwùm tɛli lè mùn, mwen nywù yě kimmɔ'!»⁵¹ Kwan se Yesù ßɛn ðwon Jàrusì, à yili kan le ßwum bye bon bi kìn lè bon ndɔ' ðun nàem nun, shi be Pìêr, Jân, Jâ', kònnɔdi lè mon mwen lè ce mwen.⁵² Bwum bye be ke nàem nun hwæn, be be kwe lè be ta fyonɲga' ke ntwi' mwen. Yesù kà shě lè bon le: «Ba byin kwe ti be, à ywi kan nun, son, à tã ðye nùn.»⁵³ Bɛ ðunmi Yesù kɔlea, ntwi' se be lè be limmâ seansean le mwen ywiâ nùn.⁵⁴ Son, Yesù ßæn mwen fya', à kà shě lè ɲkwu kimmi le: «Mwen, wa' zwô.»⁵⁵ Mè yìnni mwen fyonnì, à wa' zwô ke fya' zwem ñnywèn. Yesù shè lè bon le byi bi fe mwen ji.⁵⁶ Shimmea ßæn mè ce mwen, son, Yesù sítì bon le ba byi bi lwum swum se lannzi shě lè mwum ndɔ'.

Ñnywæsi ye Yesù nywæse mè ci-ntwum wùm ßlàn bì byon ke me nsòn
(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 ¹A be nywɔ' m̀bɔ' ndɔ', Yesù swɔsi mè ci-ntwum wùm ßlàn bì byon, à fe bon ɲkimmɔ' mfyinni me mpùn mbyibbɔa, lè ɲkimnzi me ɲgwènɲgwèn. ²À fe bon ɲkimmɔ' yi li, à kà fyi bon le byi bi ken Ñtwum Lwen ye ke nywi ywɔ' Mvènnswæb nun shě, byi bi kimnzi tì ku' mè ɲgwènɲgwèn. ³Kwan se be ywi kèn wea, à shè lè bon le: «Ke kèn shin nun, ba byin she swum ndɔ' wě ñshe ke mwu, shìkì ñzwæbàli, lè lòn, kwo fe' ñtwɔ', ba byin ßæn fya'. Ba mwum nyin ndɔ' she mè plè bì. ⁴Ke nsòn ye byin ye ßɛn ñlim, nye ne be ye byin yě ke ñlim, tòènni nye m̀bɔ' màzwùm nun, han byin ken wa', ba byin kwebsi nye. ⁵Nsòn ye byin ye ßèn ke ñlim, be yè kan byin, weàni ñsòn màzwùm. Kwùb ne byin ke me kwù, byin sæti nun be kwe lè byin kà kèn. Se ye lisà' le byin ba tí byin ke ñlim, byin lwinnzâ she shin.» ⁶À shè bon hwæn, be wa' kèn. Bɛ ðunmi yòn me nsòn mè nsòn lè be Ñtwum Lwen shě, be kimnzi tì mè ɲgwènɲgwèn.

Ñghòlà' ye nywi ghɔlae Èròdè ñlim
(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷Mè le' ni kèn m̀vèn Èròdè pyì ke me ywi'. Ke nywɔ' ye nun ywɔ' li, nywi ghòlà' nun ñlim hwæn. Ntwi' se ßwum byindo' be le' le Jân Bâtisi ni ne yìmni ywi. ⁸Byindo' ku', bon le: Èlì ni ne ßwumni be. Byindo' be tì ku' kònnɔdi shè le mè ci-ñleli ke ɲwum Mvènnswæb nun bye be mbyî, ñdɔ' ni ne yìmni ywi. ⁹Son, Èròdè be f̀kà' ke mwu yon nun le: «Be lè mùn ciâ kan be linndi Jân Bâtisi mwù? Ti, yã pa' mwum ne nyě mùn tà ku' le' shon ywo ne?» Li, à be yili bã nun yen Yesù.

Ñdì ye Yesù ðie ßwum ɲkàem nshæn
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jân 6.1-14)

¹⁰Mè ci-ntwum Yesù bye Yesù fyie bi fyonne be. Bɛ ßenme, be she Yesù wě ywum hwæn ye bon cie ke kèn nun. Kwan se bon shee nun yon hwæn,

à twe' bon, ðe ðonni ñkwìn ðwum ðe, ðe ðunmi kènnò' ke fya' nsòn ye ðe ðe lon le Bètsaidà. ¹¹ Son, ke nlimmì ye ñkwìn ðwum limmi le ðyi ði kenme kwe, ye ðwoon bon nyè. Kwan se Yesù yen bon, à yè bon lwen, à ðunmi bon le' she ke nywi ywò' Mvènnswæb sannzi, à kimnzi tì ku' mè ñgwèngwèngwèn nê ðe kwe hwæn.

¹² Mbòkì nê ðe lè kwæbbi tì pyí nún, mè ci-ntwum wúm ðlàn ðí Yesù kwemmò' nun ke ke, ðe she lè nun le: «Shě lè ñkwìn ðwum yi le ðe kènnò' ðe me nsòn lè mè myi ndem nê me mbeti, ðe lækì fe' ji cinni kwe, lè yi cí nòn nun, ntwi' se ðwi' ði fe nlim kyò'.» ¹³ Son, Yesù fyònnzi lè bon le: «Byin nê', fèèni bon ji.» Bwesò' kà fyònnzi ðe le: «Bwi' suku' brè' cinni fe shæn, lè ñgishì ðí. Bwi' ye cí le ðwi' kà ðí bon, ðeshe ðwi' shi kèn ji hwinni?» ¹⁴ Mè ðwèb ðye ðe kwe ðe lànme ñkæm nshæn. Yesù shè lè ðwesò' ðyon le: «Kyìlèani ñkwìn ðwum yi ton yi, ðyin ke ðon ke me ñkwìn nun, mwùm nshæn-nshæn, ðyin ci ðe ton nji'.» ¹⁵ Bwesò' ðyon ci wě tà she nun le'. 'Be ci ðwum hwæn ton nji'. ¹⁶ 'Be tonme nji', Yesù yè brè' shæn yi lè ñgishì ðí yi nun, à wasi me' zwò, à yili Mvènnswæb osòkò' lè ji nyè nun fe bon. 'Be nyè yi, à ðota' brè', à yætà' tì ñgishì, à fe ðwesò' ðyon fya' le ðyi ði kyìlè' lè mè ñkwìn ðwum. ¹⁷ 'Be kyìlè' hwæn, mwum hwæn ji, à ðyim lwen. Yì kìtò' ywum ji ye lwibbæ, ðe kwemndà' yon, ye lwìn yi sá' wúm ðlàn ðí.

Ñlimmì ye Pièr limme le Yesù ni nê Kristò

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸ A ðe nywò' mbo' ndò', Yesù kènne Mvènnswæb keli ke pèðin, à sue ku' kwe bon lè ðwesò' ðyon. À cibbi lè ðwesò' ðyon le: «Bwum ta ku' le' le mùn ni ku' wen?» ¹⁹ Bwesò' ðyon fyonnzi lè nun le: «Byindò' ta le' le wù ni Jân Bàtisi, ke cí byindò', ðon le: Èlí ni nê wù. Byindò' konndi tì ku' le' le mè ci-nlèli ke ñwum Mvènnswæb nun ðye ðe mbyí, ñdò' lè bon ni nê yimni ywi.» ²⁰ Yesù kà cibbi tì ðe le: «Son, tì lè ðyin, ðyin ta ku' le' le mùn ni wen?» Pièr fyònnzi le: «Wù ni Kristò, mwum nê Mvènnswæb fyie.» ²¹ Pièr le' li, Yesù kà siti bon le ða ðyi ði lwum mwum ndò' le' màzwùm shě.

Yesù tà le' ywi shon sannzi lè kwan nyimni ywi shon

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

²² Ke nyè yi, Yesù kònnði le' le: «A yili le **Mwen Mwum** nwi vèné' lè zwi' nun. Mè ci-nlimmì me lwuá, mè ci-zwi' me ci-mfe sàtikà' nyenswæb lè ðwumñkæm me Yudà, ðe ye nun nzwonnzea, ðe wu nun, ñgyìn mè nlè wòlime, à yimni ywi.»

Ywum ye se yili le mwum ci lè à kà ðwon Yesù

²³ Yesù le' li, à kà kwùmmò' ðyè lè mwum hwæn le: «Beshè mwum ndò' yili nun ðwon mùn, à ðonni mè mbàkà' nyon nê', à tòn kwan hwæn, ða

à yi ywi, son, à ðwon mè kwù byêm. ²⁴Ntwi' se mwum nyě yě ywi yi, à yě ñzison shon she ñkàmṅkàm ðwuli. Son, mwum nyě yě ywi ntwi' yêm, à yě ñzison she ñkàmṅkàm cinni. ²⁵Yă se ne mwum ndo' wòli à cinni, ðeshe nun cinni ywum lwukea ye ṅgyô' wan hwæn, ke nyě yi, à ðwuli ñzison shon she ñkàmṅkàm? ²⁶Ëshe kwènnjin ðæn mwum ndo' lè ñðwon yêm, shindò' lè ñywo' nză' le' yêm, mbanmbò' ku', kwènnjin yě ku' mún, **Mwen Mwum**, ðænni lè nun kwan se mún yě fyòn ke ntwu yêm nun, ñtwu fò' lè ye Mvènnswæb cinni bon lè mè cikpu' ðyon ðye ðëb. ²⁷Mún tà ðyin shě lè lèṅkàm, ðyindò' ði fe ke nyinnim shin nun ðe ye kën ywi lè ðe limmâ le' she ke nywi ywo' Mvènnswæb nun seansean.»

Ñyen ye ðwesò' Yesù yenne nun ke ntwu yon nun

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸Be lè a ti kènni ṅgyín nini she nun lele le' màzwùm; Yesù twe' Piêr, Jân lè Jâ', ðe nan kpa', ðă nun keli Mvènnswæb. ²⁹Kwan se nun ðe Mvènnswæb keli, ðe lè fi me' shon kwebsâ, plè nyon fyònnâ ñpwebbi, lè à ti me' she nun. ³⁰Kwan màzwùm nun, ðe sem semmi le ðwum ði ndò' ðennâ, ðe ta sèàn shě lè Yesù. 'Bwum màzwùm ðe Mòizè bon lè **Èlì**. ³¹Ñtwu Mvènnswæb kannði bon. 'Be ðe sèàn shě ke mwù mlò' she ye Yesù yě mlò' ke Yèrusalèm lè ywi. ³²Be lè Piêr bon lè ðwùlu, ðe ti ðye ywitea. Kwan se bon yimni, ðe yen ñtwu Yesù lè ðwum ði ðe ðye lè nun. ³³Kwan se ðwum ði ði kin kèn wea, Piêr kà shě lè Yesù le: «Mwumṅkàm, à si lwen wě tà she ðwi' ði fe lè ðyin. 'Bwi' ye mè pà' gwe fe lè, ñywù mbò', nyě Mòizè mbò', lè nyě **Èlì** mbò'». Piêr ðe le' li ntwi' se nun limme kan tí swum se nun yě le'. ³⁴Kwan se Piêr ðe le' li si, ðwo' ndò' ðwòki bon hwæn. 'Bwesò' yenme li, yi ðunmi bon kwènni. ³⁵Ṃkwu ndò' ðunmi kwan ke ðwo' màzwùm nun le: «Nyě tòn ne ni mwen nyèm nyě mún yăen, nònnzèni mè ywi', ðyin ywo' swum se nun yě ðyin shě.» ³⁶Ñză' le' yi mlò' hwæn, ðwesò' su' tí ku' Yesù yenni ðe nun kyishon. 'Bwesò' Yesù ke le' si zwum, ke kwan màzwùm nun, ðe shè kan mwum ndò' swum se bon yenni.

Ṃkimnzi ye Yesù kimnze mwen mwum ndò' nyě ðe

lè ñpùn mbyebbi nywi

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷A kiin ðèn shikpon fò', Yesù bon lè ðwesò' ðyon ði kyili kpa'. 'Be ðen me kwù kpa', lè bwum mèan kiân Yesù ðòṅṅgea. ³⁸Mwum ndò' kwan tí fi ṅkwìn bwum nun, lè à tã kuòñ le: «Mwumṅkàm, mún tà wu swulea, ðwì zwù mwen nyèm ze' nywi, nun ne mun suku' cinni mbò' tí ku' mbò' li. ³⁹Ṃpùn ndò' tà nun pyisi. À tã ðe, kwan se nun pyisâ nun, à ðunmi kun. Ṃpùn màzwùm tà nun funnzi kimmi, à kwannzi nun kænndè ṅwum. À tà nun ðènni nywi, à kwan tè', lè à hwumnzâ nun hwæn. ⁴⁰Mún swuleâ ðwesò' ðyù mbyí fe le ðe kwannzi nun ñpùn màzwùm, son, à ya' bon nùn.» ⁴¹Yesù ðunmi le' le:

«Àma, byin be mvu bwum ye dýě, byin tà ka zwùm tɛ̀lì lè M̀vènnswàèb, byin bi bwum byibbɔa. Bwi' ye tòn bwi' lè byin ñgyìn nyi, lè byin kà tɛ̀' zwùm lè M̀vènnswàèb?» Á kà shě̀ lè mwum tòn ni le: «Kììn lè mwen fɛ̀.» ⁴²Kwan se mwen ðunmi kwemmi lè Yesù, mpùn mgbunnzi nun, à ðwì nun ñgyɔ'. Son, Yesù sitì mpùn, à kimnzi mwɛn, à fyà̀sì nun be lè ce nyon. ⁴³Li, shimmea be mwum hwæn cí lè mbòkì ne ñkimmɔ' M̀vènnswàèb yi twun.

Yesù kònnde le' ywi shon sannzi

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Kwan se be lè bwum ke shimmà' fya' lè ntwi' ywum ye Yesù be cí, Yesù shè̀ lè bwesɔ' byon le: ⁴⁴«Nònnzè̀nì mè ywi', byin ywɔ' le' se mun yě byin shě̀ se. Le' màzwùm si le **Mwen Mwum** yě bwum pyì fya'.» ⁴⁵She nun le' li si, bwesɔ' byon be kǎn ywɔ̀ti. A be bon mɛ ywi' wě ñge ne be ðwì bon, be lækì ywɔ'. Yi ðunmi bon kwènni lè ñcibbi ye bon ye Yesù cibbi bǎ à sannzi bon le' màzwùm.

Mwum ne yili nun be mwumñkàm

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶Bwesɔ' Yesù be kǎb ke nyinnim shan nun, bǎ bon limmì nyě ðyi mwumñkàm nyan. ⁴⁷Ke nlimmì ye Yesù limmì le' màzwùm, à tɛ̀lì mwɔ' ndɔ', à ðyili nun ke shon, ⁴⁸à shè̀ lè bon le: «Mwum ne yě mwɔ' ne wě nyě tòn ne yě ke jin shêm nun, lè mǔn ne' ne nun yě. Mwum ne tà mun yě hwæn, mbanmbɔ' ku', à yèà mwum ne fyi mùn. Son se ci, lwàèb be se ke nyinnim shin nun, son se ðyi mwumñkàm nyin.»

Mwum ne bǎ ci-byìnnzì nyin, à ni mwum nyin

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹Jân kà ðyi, à shě̀ lè Yesù le: «Mwumñkàm, bwi' yenni mwum ndɔ', lè à tǎ mè mpùn mbyibbɔa fyinni lè jin swú. Bwi' yili le bwi' kǎnni nun, ntwi' se nun bǎ ñkwìn ye' nun.» ⁵⁰Son, Yesù kà fyònnzi lè Jân le: «Ba byin kǎnni nun, ntwi' se mwum ne bǎ ci-byìnnzì nyin, à ni mwum nyin.»

M̀byìnnɔ' ye bwum Sàmàrì ndɔ' byìnnɔe nyě Yesù

⁵¹Kwan se be lè ñgyìn nnǎn ðɛb Yesù ti kwemmai nǔn, à yè mbyi Yèrusalèm zu'. ⁵²Lè á kà wa' kɛ̀n, à seti mè ci-ntwum fyi mbyì. Kwan se mè ci-ntwum kenne, be ben nsòn Sàmàrì ndɔ', be yili bǎ be fɔ̀sì nun cí non mbyì. ⁵³Son, mè ci-nsòn biì bon mè fyà' mbyì kimmà' le bon ba nyì yě, ntwi' se nyì ni kènme Yèrusalèm. ⁵⁴Kwan se be ywɔ' le' màzwùm, mè Jân bon lè Jâ' kà kwan ke nyinnim bwesɔ' Yesù, be she le: «Mwumñkàm, wù yili bwi' ðɔa M̀vènnswàèb le à kyìsì win, ye fyasi bon hwæn?» ⁵⁵Yesù ywɔ' li, à yònnzì me', à ðunmi bon nyenndi lè ñleli ye bon leli li. ⁵⁶Be lan, be ken nsòn ye fɔ' ndɔ' mbyì.

M̀bòkì ndwòn Yesù nyě nlwèn
(Mt. 8.19-22)

⁵⁷Kwan se bon be kèn ke mbyi nun, mwum ndò' kà shě lè Yesù le: «Cìcì se wù yě kèn nun hwæn, m̀n yě wù d̀wòn nyè.» ⁵⁸Yesù fyònnzi lè nun le: «Mè mbe cinni yì cì nòn yan, kwo fe' mè kyè, be cinni yì twi' yan, son, **Mwèn Mwum** cinni kan cìcì se nun yě nòn, à yìnni kwe.»

⁵⁹Yesù cinni tì mwum ndò', à shě lè nun le: «Dwoìn m̀n.» Son, mwum tòn ni fyònnzi lè nun le: «Mwum̀nkàm, d̀onni zwù fe' mun, m̀n ken ce nyèm gwùmmi ̀gyò'!» ⁶⁰Yesù kà fyònnzi lè nun le: «Ba wù byili wù ne' lè ̀gwùm yi d̀wòn. Son kènne, wù sannzi b̀wùlu le' she d̀yi ke nywi ywò' Mvènnswàb nun.» ⁶¹Mwum ndò' kònni tì Yesù shě le: «Mwum̀nkàm, m̀n yili ̀ndwòn ywù, son, d̀onni fe' m̀n, m̀n ken fe' b̀wum byèm libbò.» ⁶²Yesù fyònnzi tì nun le: «Mwum ne yili ̀ndwòn yèm, nun ce be nyè, à ni m̀banmbò' wě mwum ne tã d̀yim d̀unmi kwæ', à ce swò' d̀yim be nyè. Mwum màzwùm wòli kan à cì she ke ywò' Mvènnswàb nun.»

M̀fyi ye Yesù fyie b̀wesò' mwum shanmbì blàn b̀i byon ndò' me nsòn

10 ¹Ke be nyè yi, Yesù sà' b̀wum mwum shanmbì blàn b̀i ndò', à d̀unmi bon fyì m̀byì b̀i-b̀i ke me nsòn lè lwùmmò' ye nun be yili lè nun d̀wonnzi be hwæn. ²Kwan se nun fyie bon, à shě lè bon le: «Ywum d̀yim yi m̀ean, son, mè ci-mfyàb b̀i kwæ'. Cibbèni le ci-ndem le nun fyì mè ci-she bye ye jì màzwùm fyàbbi. ³Kènnèni le. M̀fyi ye mun fyì byin ye yì m̀banmbò' wě tã she be ta b̀wen me pò' kènnzò' ke nyinnim me ̀jwe' nun. ⁴Ke kèn se byin ye kèn si nun, ba byin ken lè mè mpò' lòn. 'Ba byin be lè òshe ndò' ke mwu, shìkì byin she mè diba' ye d̀in, suku' ye byin swon me kwù. Kwan se byin ye be mbyi nun, ba byin lannzi kwan kèn ke ̀jhwæsa' b̀wum nun. ⁵Kwan hwæn ye byin ye d̀un nsòn ndò', nye ne byin ye d̀un nlim, òzà' le' ne byin ye seti mè ci-nye shě ke me hwæsi nun ni le: “M̀vènnswàb fe f̀lòa ke nye ne nun.” ⁶A mwum ndò' ne wòli à cinni f̀lòa Mvènnswàb be nye màzwùm nun, mè hwæsi byin ba pyì ke ̀gyò' d̀in. Shi ku' be li, byin ken byin m̀byì lè f̀lòa nyin. ⁷Nye ne be ye byin yě nlim ni, tòènni kwe, byin jì, byin nwi tì ku' ywum ye be ye byin fe; ntwi' se yili le mwum ne tã she cì cinni d̀èbbi nyon. 'Ba byin kwèbsa' mè nye nòn ke nsòn fò' nun. ⁸Nsòn ye byin ye bèn nun, be yè byin lwen, jìèni ywum ye be ye byin fe kwe. ⁹Mè ̀gwènngwènn bye kwe cìcì màzwùm, byin kimnzi bon; byin she lè lan myi màzwùm le: “Se lwæbme kwæ', M̀vènnswàb yě byin ywò' shon lisea ke mgbon nun.” ¹⁰Ti lè òsòn ye byin ye d̀un kwe, be yè kan byin, kweànni ke b̀àbà nun, byin she lè bon le: ¹¹“Kwùb nsòn nyin ne b̀æti b̀wi' me diba' nun, b̀wi' ta byin ne' nun sàeti be me'; byin ton ku' lè òlìmmi le ywò' M̀vènnswàb ti kwukwæ'.” ¹²M̀n tã byin shě lè lènkàm le nywò' ne ̀jgyìn mè kà' yě wòli, vènè' she be ye b̀wum bye myi màzwùm yennzi, se ye be kimmi, a lan she b̀wum bye Sòdòm.»

Swum se ye bèn ke nywi me nsòn ne tá mwù kimmi
(Mt. 11.20-24)

¹³ Yesù kònnɔ̀ shè le: «Mùn nyàmmâ byin, lan Kòràzên lè bye Bètsaidà. Cèèni fe' mè le' ñgwulea ne Mvènnswàb lannzi nyinnim shin nun. Nun lannzè nun ke nyinnim lan Tír lè bye Sìdôn, bì lile lè à bi lè mè plè nshí ywi ke nywi, bǎ bon lisà' le bon kwebsâ mbòkì tòn nyan. ¹⁴ Li ne ci, ke ñgyìn lannzi me kàè' nun, vènè' se ye Tír yenni bon lè Sìdôn ye be sòsò' lè she byin ye yen. ¹⁵ Ti lè byin, lan Kàpèrnàô, byin ta bákà' je le jin shin ye bèn ke ðeb, kànmbè', byin ye fyòn kyili be ñgyɔ' han byin ken ðèn nsòn bwum ywi.»

¹⁶ Yesù mlǎ' ñzǎè' le' yi hwæn, à ðunmi tì le' be lè bwum bye nun yè fyi me nsòn le: «Mwum ne yè ñzǎè' le' yin ywoti, lè mùn ne nun tá ywoti: nyè yè kan byin, lè mùn ne nun byinnɔ' nyè. Mwum ne tà mun byinnɔa, à byinnò' ku' mwum ne fyi mùn.»

Mfyòn ye bwesɔ' mwum shanmbì blàn bì fyoen mbyi mfyi nyan

¹⁷ Nywɔ' ne bwesɔ' mwum shanmbì blàn bì bì fyoen mbyi mfyi, be ben lè ñdàli, be ðunmi Yesù shè le: «Nyeli nye', mè nsòn ne bwi' kenni nun, kwo fe' mè mpùn mbyibbɔa, be bi ma bwi' mwumzi, kwan se bwi' bì sa', bwi' sean jin swù.» ¹⁸ Yesù fyònnzi lè bon le: «Mùn be Satæn yenni, à tá swonni zwò ðeb wè tà she mbæn tá ñwætì. ¹⁹ Ywòèni fe', mùn feâ byin ñkimmɔ' ye byin woli byin sàm mè nywun lè yì kèblè, mùn fe tì byin ñkimmɔ' ye byin woli byin lan Satæn lè kim shon nun hwæn. Swum se woli se ci byin byebbi, se ban. ²⁰ Ke ndàli yin nun, fyòènni dàli ntwi' mè myin nyin ti ke ðeb ñkɔa; ba byin dali lè she mè mpùn mbyibbɔa tà byin mwumzi.»

Yesù tá ñdàli ywo
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Ke kwan màzwùm nun, Mpùn Nsanmi lwinnzi ñlim Yesù lè ñdàli. Nun Yesù ðunmi le' le: «Ce, Nyeli nyèm ne cinni ðeb lè ñgyɔ', mùn yilâ wù osòkò' mbòkì ne wù kwàsi swum se wù gwùmme lè mè ci-nlìmmì bon lè mè ci-kon, mbòkì ne wù kwàsi son lè bwum bye limmi kan swum ndɔ'. Ce, mùn limmi le wù cii li, ntwi' se lwuka' wù ne' ñlim le se be ku' li.» ²² À mlǎ' le' si, à shè lè bwum bye be kwe le: «Ce nyèm feâ mùn ñkimmɔ' fya' hwæn. Kwo mwum mbɔ' limmi kan mwum ne be lon le Mwen, shi be Ce nyon nun kyishon. A konndì be, mwum ndɔ' limmi kan mwum ne be lon le Ce, shi ku' be Mwen nyon bon lè bwum bye Mwen nyon tà nun kwàsi swi' shan.»

²³ Ke nyè nzàè' le' ni, Yesù yònni fya' bwesɔ' byon, à shè lè bon kyishan le: «Byin ton lwèn lè swum se byin ta yen jene se. ²⁴ Ntwi' se mùn tà byin

shě lè lɛŋkàm lɛ, mè ci-nlɛli kɛ ɲwum Mvènnswàb nun mèan òin bon lè mè mvěn klwòkea ndɔ', bɛ bɛ kwe lɛ bon yɛn swum sɛ byin ta yɛn jɛnɛ sɛ, son bɛ yɛn kan. 'Bɛ konndì tì yili lwɛn lɛ bon ywɔ' òzǎ' lɛ' yɛ byin ta ywɔ' jɛnɛ yɛ, son, bɛ ywɔ' kan.»

Òkǎn lɛ' yɛ kɛ nywi mwum Sàmàrí nyě bɛ ci-kwènnzì nlim

²⁵ Ci-nlìmmì mɛ lwuà ndɔ' nɛ bɛ kwe wa' zwô, à wèlì ɲwum, à bweb Yesù kɛ ncibbi nun lɛ: «Nlìsà', yɛn sɛ mùn wòlì mùn cì, mùn kà cinni ku' òzison òwùmòwùm?» ²⁶ Yesù fyònnzì lè nun lɛ: «Yɛn sɛ bɛ kɔ' kɛ òwèwà mɛ lwuà byɛ' nun? Kwan sɛ wù tà bon nzanŋɛa, wù tǎ ywɔ' lɛ yɛn?» ²⁷ Mwum tòn ni kà fyònnzì lè nun lɛ: «Mùn tǎ ywɔ' lɛ sɛ yili lɛ wù yili Nyɛli nywù Mvènnswàb lè ònim fɔ', lè òzison swù nun hwæn, kònnɔ' lè kim swù nun hwæn, lè mè mǎkà' nywù nun hwæn. A konndì tì bɛ lɛ, wù yili lwikwǎn nywù wě tà shɛ wù yili wù nɛ'.» ²⁸ À lɛli hwæn, Yesù shě lè nun lɛ: «Wù fyònnzà lwɛn, òwonnzì li, wù ywìmɛ òzison òwùmòwùm cinni.»

²⁹ Son, m̀bòkì nɛ mwum tòn ni bɛ yili lè nun lan Yesù lè lɛ', à cibbi tì bɛ lè nun lɛ: «Ti, wɛn nɛ ku' lwikwǎn nyèm?» ³⁰ Yesù òunmì nun òkǎn lɛ' ndɔ' òwí lɛ: «Mwum ndɔ' wae kɛ Yèrusàlèm, à kènme kɛ Jèrikò; à bèn kɛ mbyi nun, mè ci-nywi' bæn nun, bɛ pyi nun nywi, bɛ òunmì nun òo bǎ bɛ yìb nun nywi'. 'Bɛ ò' nun li, bɛ nywilò' nun mè plè nywi, bɛ nonnzò' nun moan ywi. ³¹ Ci-mfɛ sàtikǎ' nyenswàb ndɔ' bɛ tì ku' mbyi m̀bɔ' màzwùm yě. À òwìò' zɛ', à yɛn mwum tòn ni ònò, à won nun kɛ fya' mbyi fɔ' nun, à làn, à kèn nun. ³² Mwum ndɔ' nɛ kɛ mvu òwum Lèví nun làn tì ku' kwe, à yɛn tì mwum tòn ni, à kònnɔ' won fya' mbyi fɔ' nun, à làn nun nùn. ³³ Son, mwum Sàmàrí ndɔ' nyě bɛ tì ku' mbyi m̀bɔ' màzwùm fyi bèn mbeti mwum nɛ bɛ òi ni, à yɛn nun, à òyi. À cɛ nun, ònim kwɛn nun lè nun òzwònzò'. ³⁴ À kènnò' kwe mbeti nyon, à yɛn mè mbon, à pǎ' m̀wɛwɛ bɛ bɛ nun fya' lè mvili ndɔ' nun, à swì nun kɛ mɛ mbon nun. À swìmɛ yon, à kpìmma' nun mè mbon hwæn. 'Bɛ nyě yi, à shɛli nun, à sati nun kɛ nyàm nyon nɛ nun bi kìn zwèm, à kèn lè nun kɛ nyɛ mè kyìn nyě òdɛbbi nun, lè à tǎ konni lè nun. ³⁵ A kiìn bèn shikpon fɔ', à kè fyà', à pǎ' lòn ndɔ', à fɛ ci-nyɛ mè kyìn ni, à shě lè nun lɛ: “Konni bɛ lè mwum tòn nɛ. Kwan sɛ mun yě fyònnì bɛ fɛ, mùn nɛ', mùn yě wù lòn yɛ wù gwànnzì bɛ mwu yon fyòsi.” » ³⁶ Yesù mlò' òkǎn lɛ' yi hwæn, à cibbi lɛ: «Kɛ nyinnim òwum lè ton bi nun, yà nun nɛ òyi lwikwǎn mwum nɛ mè ci-nywi' òi ni?» ³⁷ Ci-nlìmmì mɛ lwuà ni fyònnzì lè nun lɛ: «Nyě cì nun lwɛn ni nɛ lwikwǎn nyon». Yesù kà shě lè nun lɛ: «Kènne, wù cì ku' m̀banm̀bɔ' wě tà shɛ nun cì ku' si.»

Òdun yɛ Yesù òuen kɛ nyɛ Matà bon lè M̀ari

³⁸ Kɛ kèn sɛ Yesù bɛ kèn bon lè òwɛsɔ' byon nun, bɛ kɛn òun nsòn ndɔ'. M̀lib ndɔ' bɛ kwe nsòn màzwùm nun, jin shon bɛ lɛ Matà. À yɛnme Yesù,

à yè nun nye nyon. ³⁹Be lè Matà cinnà ñgyinni nyon ndɔ' nyě òlib, jin shon be le Màrì. Nun ni kìn tòn me kwù Yesù, lè à tǎ ywum ye nun tǎ lisà' ywo. ⁴⁰Matà be làn nyon hwumni lè she ke næm nun. Li, à kìn ke Yesù, à shè lè nun le; «Mwumñkàm, wù yèn kan she Màrì tǎ mun donnzi næm ke ywum cǐ nun? Shè nun le à kiìn mùn kpea.» ⁴¹Yesù ywome li, à fyònnzi lè nun le: «Wù, Matà, wù tǎ fyon lè wù mwù kě ke nywi ywum mèan. ⁴²Son, swum ndɔ' si kwe fɔ' she lwu, se lan b̀wùlu ywum hwæn. Màrì ne yèn làn nyě be ba nun fyòñ shim fya'!»

Yesù tǎ b̀wesɔ' byon ñkeli M̀vènnswàb lisea

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

11 ¹A be nywɔ' ndɔ', Yesù be M̀vènnswàb keli cì ndɔ'. Kwan se nun mlɔ' ñkeli hwæn, mwesɔ' nyon ndɔ' shè lè nun le: «Nyeli, lisa' b̀wi' swum se b̀wi' woli b̀wi' she lè M̀vènnswàb kwan se b̀wi' ta nun keli, m̀b̀òkì ne Jân liseâ lè b̀wesɔ' byon.» ²Yesù shè lè bon le: «Kwan se byin ye M̀vènnswàb keli, lelèni ke ñkeli nun le:

“Ce ndwun nyè',

cǐ lè wen ne hwæn limmì le wù ni ñsanmi.

Ywɔ' swù kiìn b̀wi' nywi.

³Fe b̀wi' ji nyě wòli b̀wi' mè ñgyinñgyin.

⁴Wù zùsì b̀wi' byebbi ne b̀wi' cì

wě tǎ she b̀wi' ta ñlim fyeli lè byebbi ne b̀wùlu ta b̀wi' cǐ.

Ba wù kènnzi b̀wi' ke me m̀b̀web nun.” »

⁵Yesù lisa' bon ñkeli hwæn, à kònnɔ' bon shě le: «Beshe mwum nyin ndɔ' cinni ñwě cìcì ndɔ', nun ni wa' ñlim kpon, à kèn nun nye ywæli nywi le: “Ñwè nyèm, swɔsi mùn brè' lè. ⁶Ñkyìn ndɔ' tǎ mun bènni jene kpon nun, m̀n cinni kan swum ji se mùn yě nun fe.” ⁷Beshe lwikwæn ni fyònnzi næm nun le: “Ba wù hwumnzi mùn. Mùn twòâ mùn nye nùn, b̀wi' lè b̀wen byèm, b̀wi' ti b̀wi' nònmi, m̀n wòli kan mùn wa' tì jene zwò, mùn fe wù brè'.” » ⁸Yesù le' tì le: «Mùn shè byin le shindɔ' à bǎ wa' zwò lè nun fe nun brè' màzwùm ntwi' se nun ni ñwè nyon; son, ñwa' zwò ye nun yě wa', à fe nun ywum ye nun yili hwæn ye be ntwi' se ñwè nyon bǎ ñywæ' ñwum nye donnzi. ⁹Ti lè m̀n, mùn shè byin le cibbèni ywum lè M̀vènnswàb, à yě byin yon fe, byin kàb, lè byin ye cinni, byin ywæ', lè be ye byin ñwum nye wò. ¹⁰Ntwi' se mwum hwæn ne tǎ cibbi, be ta nun fe, nyě tǎ kàb tǎ cinni, nyě tǎ ywæ', be ta nun ñwum nye wò. ¹¹Cě byin ton si, beshe mwum nyin ndɔ' cinni mwen; yà nun ne woli à fe mwen nyon nywun fya', beshe mwen cibbi nun ñgishì? ¹²Shindɔ' à fe nun kèblè fya' ke b̀àn se mwen cibbi nun zò' nyi nun? ¹³Mè nlim nyin ni m̀byibbɔa, kwo fe' li, byin limmì m̀fe ywum lwukea lè b̀wen byin. Yì kpèm nyi ye Ce nyin nyě ke dèb wòli, à tǎ M̀pùn Nsanmi fe lè b̀wum bye ta nun nun cibbi?»

Bwum be le' le Yesù tã bwum kimnzi lè ñkimmɔ' Bèlzèbùl
(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

14'Be nywɔ' m̀bɔ' ndɔ', Yesù cinni mwum ndɔ' nyɛ m̀p̀n m̀byebbi pyìsi nun mwuka'. Yesù fyinni m̀p̀n màzwùm. Kwan se m̀p̀n màzwùm kwan, mwum ne bi mwuka' ni d̀nmi leli be. ñkwìn bwum ye be kwe ywɔme mwuka' ni ti lèli li, shìmmea ci bon ñzwɔnzwɔ'. 15'Kwo fe' li, byindo' d̀nmi leli nyinnim shan nun le: «**Bèlzèbùl** ne m̀vèn mè m̀p̀n m̀byibbɔa, nun ne ta nun ñkimmɔ' mfyinni me m̀p̀n m̀byibbɔa fe.» 16'Byindo' be nun pyì ñwum, be d̀nmi nun cibbi le nyí ni lisà' bon hilea she ye bon lisea le ñkimmɔ' nyí wai fya' Mvènnswàb.

17'Son, be lè Yesù limmá mè mbàkà' nyan bon hwæn, li, à shè lè bon le: «Ywɔ' she byin yen bwum be kwe ta twù' d̀wí ke nyinnim shan nun, se tà ka kènni, se shi kyà'. Mè nye bye kwe ta swìnà' d̀wulu zwèm. 18'Beshe Satæn d̀nmi wí d̀wí be lè bwum byon ne', byin f̀ka' le ywɔ' shon woli se ton? Mùn le' li ntwi' se byin ta shè le m̀n tã mè m̀p̀n m̀byibbɔa fyinni lè ñkimmɔ' **Bèlzèbùl**. 19'Beshe m̀n ne ta tí ku' mè m̀p̀n m̀byibbɔa fyinni ke ñkimmɔ' ye byin le' yi nun, bwum byin ta làn nyan fyinni lè yà yon? 'Bwum byin bon ne', be liseá pisean le byin bi pyí. 20'Lè lènkæm, m̀n shè byin le m̀n tã mè m̀p̀n m̀byibbɔa fyinni lè ñkimmɔ' Mvènnswàb; se lisa' lwen le ywɔ' Mvènnswàb kiàn, se ben byin nywi.

21'«Mwum nyɛ cinni kim ne lè mè ñwum fya' ñwòli ne tã d̀wòn nyon b̀n, swum ndɔ' wòli kan se ci lwen nyan ne nun cinni. 22'Son, beshe ñdɔ' b̀n nyɛ cinni kim à làn nun, à yɛ nun mè ñwum ni fyòn fya', mè ñwum ne nun bi zwùm t̀li lè nun ni. Lwen nyan ne nun bi b̀n ni, mwum tòn ni yɛ d̀yi, à d̀nmi lwen màzwùm kyìilea lè bwum.

23'«Mwum nyɛ bã fya' yèm, à ni ci-byìnnzi nyèm. M̀banmbɔ' ne tí ku' lè mwum nyɛ tà ka m̀n kpea lè ñswɔsi swɔsi, mwum màzwùm ni ci-ñkyà'!»

Swum se ta cì m̀p̀n m̀byebbi kònnɔ' cì tòn shon kwùbtea be
(Mt. 12.43-45)

24'Yesù d̀nmi tí sannzi le: «Kwan se m̀p̀n m̀byebbi tà mwum kwean nywi, à tã be, à d̀nmi nzanni; à kèn ǹn, à fyòn ǹn ke yi cìci wumndea nun, à tã cìci nd̀n kàbbi. Nun shì cinni, à le' nlim yon nun le: “M̀n yɛ m̀n fyòn be ke cì tòn shèm se mun wai nun.” 25'Kwan se nun ti shè nun ben be kwe, à cinni cì tòn shon yìli lwen, à si f̀si. 26'Nun yenme son lwen li, à kwan tì, à kèn d̀wulu mè m̀p̀n m̀byibbɔa bye twènnɔ' be lan nun, tweli shanm̀bi, be kiin mwum tòn ni d̀n nywi. Kwan se bon ye kìn d̀n li, son se ye cì m̀b̀kì tòn mwum tòn ni yækì gwàn, à làn kàm̀mì she zwimbyi!'»

Tòn lwen ñkàm̀nkæm si lè bwum bye ta le'-Nswàb d̀wonnzi

27'Be lè Yesù ke le' ml̀da d̀in, m̀lib ndɔ' d̀nmi leli ke nyinnim bwum lè Yesù le: «Tòn lwen si lè m̀lib ne shee zwùm swù, à ye wù, à kònnɔ' tì wù

nywonnzi.» ²⁸ Son, Yesù ywɔ' li, à fyònnzi be lè nun le: «À si lɔ' li, son, tòn lwen ñkæmñkæm si lè mwum nyɛ tá le!-Nswæb ywo, à ci swum sɛ son yili.»

Ñcibbi ye ɓwum be hilea ndɔ' cibbi

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.11-12)

²⁹ Mbòki ne ɓwum be Yesù swɔli ke mèan, à dúnmi le' le: «Mvu ɓwum ye dýɛ ɓa ɓwum lwukea. ʔe ta hilea cibbi she ye ɓon ñkimmɔ' Mvènnswæb lisea, son, Mvènnswæb ɓà ɓon hilea ndɔ' lisea, sɛ shi ɓe she Jònasi, ci-nleli ke ñwum yon nun. ³⁰ Ntwi' mbòki ne swum sɛ lannze nywi Jònasi lisae lan Nìnivà ñkimmɔ' Mvènnswæb, li ne swum sɛ ye lànnzi ke nywi **Mwen Mwum** ye mvu ɓwum ye dýɛ ñkimmɔ' Mvènnswæb lisea. ³¹ Nywɔ' ne ñgyìn mè kàe' yɛ wòlì, mlib ne cinni ywɔ' she ke kpinnzò' ñgyɔ' nyɛ leànnji nye' yɛ wa' zwò ke swi' mvu ɓwum ye dýɛ, à swi ɓon le' nywi. Ntwi' sɛ à wae ñdikà' yi cìcì ye kwemmi kan, ɓà nun kiin ñzæ' le' kon ye Sàlòmôn be le' ywo. Son, mwum ndɔ' ɓènnà jene nyɛ cinni ñtwu, à làn Sàlòmôn. ³² Nywɔ' ne ñgyìn mè kàe' yɛ tì wòlì, lan Nìnivà ye tì wa' ke swi' mvu ɓwum ye dýɛ, ɓe konndi ɓon le' swi nywi, ntwi' sɛ ke nywɔ' ye ɓon ywæ ñtwum ye Jònasi be ɓon shɛ, ɓe kweɓse mbòki tòn nyan ñnywèn. Li ne mùn shè ɓyin le mwum nyɛ ðin ɓènnà jene nyɛ làn Jònasi lè ñtwu.»

Me' ye mwum ke mwu, à yi wɛ lãem kwæ' nywi shon nun

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ «Mwum ndɔ' tà ka lãem nyànnzi, à gwùm nun gwùmmi. Shindɔ', à ɗwɔki nun ke swum ndɔ' nji. Son, ɓe ta lãem nyànnzi, ɓe sati nun ke zwozwò, ɓà mwum hwæn ne yɛ ɗun næm nun yen ñwanni. ³⁴ Me' ye mwum hwæn cinni mwu, yon ye ku' wɛ lãem kwæ' nywi shon ne'. Me' ywù ta ku' ɓe kimmɔa hwæn, kwæ' nywi swù ɓe ku' sanmi. Son, ɓeshe me' ywù yi ñgwènnwèn, wù tá suku' tòn ke njimmi nun ɗin. ³⁵ Li, ñwanni sɛ mwum cinni nywi yon nun, ɓa à ci sɛ fyonnì njimmi. ³⁶ Beshe kwæ' nywi swù si sanmi hwæn, njimmi ɗwɔki kan fyà' ndɔ', wù ne' ni hwæn ñsanmi, wɛ mbòki ne lãem tà wu ñwannzi lè ñwanni seansean shon.»

Yesù tá mè Fàriziën ɓon lè mè ci-nlimmi me lwaà mè le'

mɓyibɓa nyan shɛ me'

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lk. 20.45-47)

³⁷ Ke kwan màzwùm nun, mwum **Fàriziën** ndɔ' swula' Yesù le nyi ni kiin ji ji ɗwon nyon. Yesù kèn kwe; à ɓèn, à ɗun næm, à tòn nji' ke cɛ ji. ³⁸ Shimmea ci **Fàriziën** màzwùm ke nyen ye nun yen le Yesù ɓosi kan mè fyà' kwan ji, wɛ tà she ɓè' shan ta yili. ³⁹ Son, Nyeli nye' kà shɛ lè nun le: «Byin, mè **Fàriziën**, cèèni

fe' mè pla' lè mè peàn byin. Mè nyè ne byin ta su' pòsì, byin donnzi ku' ònim. Ti lè mè nlim nyin, à tà su' kèn ke ywum ñkwèb nun, lè ñcìkà' me le' mbyibbɔa. ⁴⁰Byin, òwum be cinni kan mwù; byin limmi kan le Mvènnswàb ne fɔe làn nyè wan, nun ne konndi ti ku' làn nyè nlim fò? ⁴¹Fyòènni le ywum ye byin ta kè ke me pla' byin nun fe lè mè ci-nzæmnzæm. Li, ywum yin ye be sanmi hwæn.

⁴²«Byin mè Fàriziën, mùn nyæmmâ byin, byin be ta Mvènnswàb mbe mvub nwò' fe, kwo fe' mbe mvub kæ' ye ta mè nwùm fe ywum ji nun. Son, byin njili òlin me le' ke mbyi nun, lè ñyili ye se cibbi le byin yili Mvènnswàb nun hwæn. Lè son se byin setè mwù kè nlim, byin kà kònni ye fò' òwonni. ⁴³Mùn nyæmmâ ti lɔ' byin mè Fàriziën; byin yili yi cì tòn ye ke me' zwêm ke me nyenswàb nyin. 'Byin yili ti ñweb ye be ta byin wubbɔa ke yi bàbà nun. ⁴⁴Mùn kònni ti byin nyæmmi, byin bi wè mè mbyù' bye òwum tà ka yen, li, be ta kèn zwêm, shìkì be limmi.»

⁴⁵Ci-nlimmi me lwuà ndò' kà shě lè Yesù le: «Ñlisà', ke le' se wù le' si nun, wù kòlèà lè òwi' nun?» ⁴⁶Yesù fyònnzò' nun be le: «Kwo fe' byin mè ci-nlimmi me lwuà, mùn nyæmmâ ti ku' byin li. Byin ta òwum mè nshe ñkyiblea lwònnea mwu, shìkì byin kpa' bon, kwo kwæ' le. ⁴⁷Mùn tà byin nyæmmi, byin be ta mè mbyù' me ci-nleli ke ñwum Mvènnswàb nun fyèli lwukea, mè ci-nleli ke ñwum Mvènnswàb nun bye mè mbibea byin wukà'. ⁴⁸Son se ta lisà' le byin yilâ ñgwòn lè òfyi ye mè mbibea byin fye. Bon, be wue ku' mè ci-nleli ke ñwum Mvènnswàb nun, byin be ku' mè ci-mfyela' me mbyù' màzwùm. ⁴⁹Li ne cie, ke nlimmi yon nun, Mvènnswàb le le: “Mùn yè bon mè ci-nleli ke ñwum yêm fyi, mùn fyi ti mè ci-ntwum Yesù Kristò. Ke nyè ye mùn yè bon fyi li, be ye byindò' wu nlim, be yenni ku' byindò' vènè'.” ⁵⁰Ke òèbbi màzwùm nun, mvu òwum ye òyè, Mvènnswàb yè bon zæbsi lè ñwu ye mè mbibea byan be mè ci-nleli ke ñwum yon wu, ⁵¹ñdikà' ke òdunmi ñgyò' wan. A òunme lè ñwu ye be wue Abè, a kiin bèn ke ye be wue Zàkàrí ke nyinnim cìcì mfe sàtikà' lè cìcì sanmi ke nyenswàb ndwun nun. Mùn le' le òwum bye òyè ye vènè' yenni lè ñwu òwum ye be be wuka' mbyi yi.

⁵²«Mùn nyæmmâ byin, byin be mè ci-nlimmi me lwuà, byin luà cì tòn nlimmi she zwimbyi' she byin wolè byin ci òwùlu cinni òlimmi. 'Byin ne', byin tà ka mwù kè lè cì tòn màzwùm, òwum be ta ñwasi mwu yili, byin tà ka yili le be wasi.»

⁵³Kwan se Yesù wa' kwe cìcì màzwùm, mè Fàriziën lè mè ci-nlimmi me lwuà nun hwæn, be òunmi nun lisea pisean le ònim kimmâ bon zwum. 'Be òunmi nun ñzæ' le' cibbea mèan ke nywi me mwù le' hwæn. ⁵⁴Be be kàn cì li òin, be be nun pyi ke ñwum, bǎ bon ci nun leli le' ndò' se ba ke mbyi nun.

Yesù tà òwum byon shě le ba byi bi ci gwù' ñwum

(Mt. 10.26-27)

12 ¹Ke kwan màzwùm nun, òwum be kwe màbtea. Cì ñkè kwù be kǎn, han òwum ta kèn ke me kwù òwulu zwêm. Yesù òunmi le'

lè òwesò' byon le: «Konnèni lè mbùn mè **Fàrizièñ**; mbùn màzwùm lisa' le gwù' ñwum shan se bon ta ci. ²Swum se ò lon le swum gwùmni hwæn, se ye kwan pisean, mbanmbò' ne tì ku' lè swum se ò lon le kwi'; se ye kwàli. ³Li ne ci, le' se byin lele nyènye hwæn, se ye kwan òwum nun, lè she byin lele ke nàmmbi' ke me òwùbè nun hwæn, se ye fyònni dàmmi ke me ywi' mwum hwæn.»

Ba mwum ne tã Mvènnswàb yi kè tì mwù lè ñyi me le' nyè ñgyò' wan
(Mt. 10.28-31)

⁴Yesù kònnði òwesò' byon shè le: «Byin ò mè ñwè byèm, byin ò mè mùn tã le' se lèli lè byin: òa yi kwen byin lè òwum ò woli ò su' byin kwæ' nywi wu seansean, ò ci kan tì swum ndò' mbyì ke nyè ywi nyin. ⁵Mùn yè byin mwum ne byin woli byin yi lisea. Yièni Mvènnswàb ne tã ò, ke nyè ywi, à cinni tì ñkimmò' ndwí mwum ke cici se ò ta mè ci-ncí byebbi vèné' yènnzi kwe. Nun ne mùn tã lò' byin shè lè lenkàm le byin yi.

⁶«Ò ta ka mè kyè sisò' òati òi, ò kyí òon mè dalà òi? Kwo fe' she byin yè li si, nyè mbò' ne Mvènnswàb shí limmi à òàn. ⁷Kwo fe' ñnywùn ye byin mwu yi, à yi Mvènnswàb me' tean hwæn. Ba byin cinni mè mbàkà' mwu mèan, ntwi' se mwum nyin nun kyishon cinni ñkyìbli me' Mvènnswàb, à làn fe' mè kyè sisò' òye mèan.»

Ñyili Yesù ke ñkwìn òwum nun
(Mt. 10.19-20, 32-33; 12.32)

⁸Yesù shè tì òon le: «Mùn tã byin shè le mwum nyè tã le' ke ñkwìn òwum nun le nun ni fya' yèm nun, mùn, **Mwen Mwum**, mùn yè ku' le' ke swi' me cikpu' Mvènnswàb òye ke òeb le mwum màzwùm ni ku' mwum nyèm. ⁹Son, mwum nyè tã byìnnò' ke ñkwìn òwum le à òã mwum nyèm, mùn, **Mwen Mwum**, mùn yè ku' shè ke swi' me cikpu' Mvènnswàb òye ke òeb le mún limmi kan mùn mwum màzwùm. ¹⁰Mwum nyè yè ñzæ' le' byebbi leli ke nywi **Mwen Mwum**, Mvènnswàb yè nun byebbi màzwùm zùsi, son, mwum nyè yè ñzæ' le' mbyebbi leli ke nywi Mpùn Nsanmi, mwum màzwùm yè tòn lè byebbi nyon nywi.

¹¹Kwan se a ye ò, ò òænnà byin, ò kenme lè byin ke cè kyitæ' me nyenswàb me Yudà, shindò' ke swi' me ci-zwi' lè ke swi' me ci-ñgyò', òa byin fyon lè ñzæ' le' ye byin ye byin ne' lwinni nun, ¹²ntwi' kwan se byin ye òèn kwe, Mpùn Nsanmi ne ye byin ñzæ' le' ye yili byin le' kè ke ñwum.»

Ñkæn le' ye ke nywi ci-lòn nyè cinni kan mwù

¹³Mwum ndò' kà òyi ñkwìn òwum nun, à shè lè Yesù le: «Mwumñkàm, shè lè ñgyinni nyèm le à fe ku' mùn lwèn nyè ce nyè' ywi, à òonzi òwi'.»
¹⁴Yesù fyònnzi lè nun le: «Ñwè, mùn ne ti mwum ne yè byin mè le' nyin

fɔ̄sea? Shindɔ' m̀n bɛ ci-nsànnɔ' ywum mɛ kwi' byin?» À le' li, ǎ kà kwùmmɔ' bɛ lè mwum hwæn le: ¹⁵«Cìèni kon, ɓa byin ke mwù ke nswɔsa' n̄jònnɔ' nun, ntwi' se yili mwum bɛ fe' ci-lòn le, ǎ wòli kan à kònnɔ' ñgyìn ye nun nòân ñgyɔ' wan lè ñjònnɔ' màzwùm.»

¹⁶Ke nyɛ le' si, Yesù kà ðwí bon ñkǎen le' le: «Ci-lòn ndɔ' bɛ kwe. À cinne mè ñgyɔ' lwukea ndɔ' bɛ nun bɛ ywum ðyìm yon bí nlim, ye san lwen. ¹⁷À bɛ fɔ̄kà', à ðunmi le' zwumzwum le: “M̀n cinni kan cici se m̀n yɛ ywum ðyìm yɛm swɔsi nun hwæn. M̀n yɛ ku' ci le?” ¹⁸À kèn cinni nlim yon nun le: “Jene, m̀n limmá swum se m̀n yɛ ci. M̀n yɛ mè mban byɛm bye mbyí kyàkea, m̀n mgbònnzà' bon, m̀n swɔsa' ywum ðyìm yɛm hwæn, m̀n kɛ nlim, lè tì ku' lè lwen nyèm nyɛ mbyí nun hwæn. ¹⁹Mun swɔsame hwæn, m̀n kà shɛ lè m̀n ne' le m̀n hwummá ñzwɔnzwò', m̀n yinni tì ku' fe', m̀n ji, m̀n nwi, m̀n dàli tì ku', ntwi' se m̀n cinná lwen nyɛ m̀n yɛ ji ke nyɛ yì ðwùm mèan.” ²⁰Mwum màzwùm bɛ leli li, son, M̀vènnswǎb kà shɛ lè nun le: “Wù, mwum ne cinni kan mwù, wù yɛ ywi ðyɛ kpon nun. Ke wu yɛ ywi li, lwen ne wù swɔsa' ni, à yɛ bɛ bɛ nyɛ wen?” » ²¹Yesù kà kònnɔ' tì le' le: «Li ne ku' lè mwum nyɛ tá lwen swɔsea lè jin shon nun kyishon, son, ke me' M̀vènnswǎb, à ni wɛ mwum nyɛ cinni kan swum ndɔ'.»

M̀vènnswǎb tá ywum hwæn fe lè mwum nyɛ tá Yesù Kristò ðwon
(Mt. 6.25-34)

²²Be nyɛ yi, Yesù le' lè ɓwesɔ' byon le: «Li ne ci, m̀n tà byin shɛ le ɓa byin fyon m̀bòkì ne byin ye byin ne' ðí nun, shindɔ' lè ntwi' mɛ plè bɛ byin ye swì. ²³Ntwi' se limmèni le tòn she ñzison, son se ðyi swum ñkǎmñkǎm, se lan ji. Mbanmbɔ' ku', kwæ' nywi shin se ðyi swum ñkǎmñkǎm, se lan mè plè. ²⁴M̀n wòli m̀n twe' fe' m̀bòkì ke nywi ɓwen kyê. Be tà ka ywum ðyìm bí, shikì bɛ fyæb ku', bɛ cinni kan mè mban, shikì bɛ cinni ku' mè ntwum nlwàsi ywum ji, son, M̀vènnswǎb ne ta bon ðí. Byin limmi kan le byin cinni ñtwu, byin lan mè kyè? ²⁵Ke ñkwìn yin nun byin hwæn, yà nun ne woli à kònnɔ' ñgyìn yon kwo kwæ' le, lè mè mfyon ne nun tá fyonnga'? ²⁶Beshe byin wòli kan byin kònnɔ' byin ne' ñgyìn kwo kwæ' le, yen se byin ta fyonnga' ke ntwi' ywum ye mbyí? ²⁷Dwièni fe' ze', byin cɛ yì fluwà lwukea ye ta kwan, ye tà ka she cí, shikì ye twon ku' mè plè. Son, m̀n shè byin le kwo fe' m̀vèn ndwun Sàlòmôn, lè ñjònnɔ' nyon nun hwæn, ǎ swie kǎn mè plè lwukea bye ye fe' fluwà màzwùm gwili lè lwu. ²⁸Ke M̀vènnswǎb swime kǎ' mè plè byon li, kǎ' ye ta kwan ðyɛ, ti shim, bɛ lannzɔ' yon win nun, yì kpèm nyi ye ðyɛ lè byin? Àma, byin tà ka zwùm tɛli lè M̀vènnswǎb.

²⁹Ba byin su' byin ne' kǎnnzi lè mè mbàkà' nyɛ le, yen se byin ye ji, shindɔ' yen se byin ye ku' nwi? ³⁰Bwum bye tà ka mbyi M̀vènnswǎb ðwon, bon bɛ su' bàkà' lè pa' mɛ le' màzwùm. Ti lè byin bɛ ta mbyi nyon

ɔwɔn, byin ɔwu kan le Ce nyin limmi ywum ye ta byin shi. ³¹Swum se se yili le byin ke mwù ke nlim, à si le byin ɔun ke ywɔ' Mvènnswàb nun. Li, à yě byin ywum hwæn fe nyě yi. ³²Byin be ñkwìn ɔwum be ta mun ɔwɔn, ba byin cinni mè mbàkà' mbyí mèan, ntwi' se se lwu Ce nyin ñlim nùn, son se ci à kè byin ke ywɔ' shon nun.»

Ñjònddi ñkàmñkæm nyě zwò ke ɔeb
(Mt. 6.19-21)

³³Yesù shè ti le: «Lwen nyin ne byin cinni hwæn, kyìèni nun, byin kyiilà' lòn màzwùm lè mè ci-nzæmnzæm. Mè mpò' lòn ne yili le byin bæm fya', à ni mè mpò' lòn ne tà ka gwàn. Ñjònddi ñkàmñkæm ne yili le byin ɔwɔka', à ni nyě zwò ke ɔeb. Fyà' ci-nywi' wòli kan ye ben kwe, shiki ñzò' ji ku'. ³⁴Mùn le' kan le byin kyiilà' lwen nyin ɔin, mùn le' ntwi' cici se ñjònddi nywù ni kwe, son se ñlim ywù ta su' ɔyi kwe.»

Se yili le ɔwum Yesù ton kwan hwæn me kwù zwêm

³⁵Yesù kònddi ti shè lè ɔwɔsɔ' byon le: «Tòènni me kwù zwêm, byin ɔsì nywi, byin ton lè mè lêm byin fya' nyænnea. ³⁶Beèni mbanmbò' wě mè cikpu' bye ta nyeli nyan ɔòñgea ke mfyònni mbyi ɔæm ne nun kènne; kwan se nun yě bèn, bǎ be wo nun ñwum nye ke kwan se nun yě bon nye ywæli nywi. ³⁷Mè cikpu' bye ci-ɔwɔn màzwùm yě bèn, à cinni ñzison, bon màzwùm bi lè tòn lwen. Mùn shè byin lè leñkæm le kwan se nun yě ɔun næm, à yě ci be ton nji', à ɔsì nywi, à fe bon ji. ³⁸Beshe nun ne ben ku' nyimblim, kè moan shikpon, son se nun cinni bon ñzison, be ye be lè tòn lwen. ³⁹Ywòèni le' se mùn yě byin shě se lwen: Beshe ci-nye limmi seansean le ke kwan ton se nun ci-nywi' yě bèn, à wòli kan à ɔonni ci-nywi' màzwùm ɔwum nun nye, à ɔun næm. ⁴⁰Byin ku', tòènni kwan hwæn me kwù zwêm, ntwi' se **Mwen Mwum** yě bèn ke kwan se byin tà ka bákà' nun.»

Ci-she ne be lon le nyě ñlwinni lè nyě ci-ñkwèb
(Mt. 24.45-51)

⁴¹Pièr ywɔ' li, à cibbi lè Yesù le: «Nyeli, ñkæn le' ye wù ɔwì yi, wù su' yon ɔwì lè ɔwi', kè wù ɔwì lè mwum hwæn?» ⁴²Yesù fyònnzi lè nun le: «Ti, wù ɔka' le ci-she nyě ñlwinni, à cinni ti kon, à wòli à be wen? Mùn wòli mùn twe' mbòkì ci-she ñlwinni lè ci-she nyě nyeli nyon yě ɔwòn ɔonni fya'; lè à kà wa' kèn, à shè nun le nyí ni konni be lè nye, nyí ni feka' ɔwùlu ji be. ⁴³Kwan se nyeli nyon yě fyòn, a nun cinni nun ke ñlwinnzi she màzwùm nun, tòn lwen ye be lè nun. ⁴⁴Mùn tà byin shě lè leñkæm le ywum ye nyeli nyon cinni hwæn, à yě nun yon ɔonni fya' le nyí ni bon yi. ⁴⁵Son, beshe ci-she màzwùm le' ke nlim yon nun le: “À! Nyeli nyèm bǎ pwàeti bènni.” Nun bákame li, à ɔunmi nun ɔwùlu

mè ci-she bye mè ðwëb bo be næm lè bye mè yib nun hwæn, à ji, à nwi, ywum nwi pyisì nun ðyi be. ⁴⁶Ke kwan se nun yě be lè à ðwemmâ, nyeli nyon bèn ku' ke ñgyìn ne nun be kǎn bǎkà' nun, ke kwan se nun be kǎn fǎ' zwum shon nun. Ke ncinni ye nyeli nyon yě nun cinni li yi, à yě ci-she màzwùm vènè' twun yennzi, wě tà she be ta bwum be tà ka Mvènnswàb mwumnzì yennzi.

⁴⁷«Ci-she ne limmi mè kíkàen ne nyeli nyon tǎ yili, son, ǎ nyànndi kan lè ñcǐ ywum màzwùm cinni mè mǎ' twu' mèan nyě be ye nun bo. ⁴⁸Ti lè nyě limmi kan mè kíkàen ne nyeli nyon tǎ yili, à cìkà' mè le' mbyibbɔa ne wòli be bɔ' nun, be ye nun mè mǎ' nyon bo kwæ'. Mwum ne be ta ywum fe fya' mèan, nun ne be ta ku' yè be fya' mèan, be konndi tì ku' blàn cibbi lè mwum ne be ðonzi fya' mèan.»

Yesù kiin bwum sasi, ba ñlwuni

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹Yesù le' tì le: «Kèn se mún kiin ñgyǎ' wan nun si wě win ye mun kiin ðwì. Li, ñlim yêm ta su' ðyi le win màzwùm nyænnì mbyimmi. ⁵⁰Se yili le mún ðun vènè' wě tà she be ta mwum ndɔ' jimnzi mla' nji. Mbanmbɔ', ñlim yêm ta ðyi le mún ðun vènè' màzwùm mbyimmi, bǎ mún yen son, se mlɔ'. ⁵¹Byin ta bǎkà' je le mún kiin ñgyǎ' wan nun bǎ bwum lwuni; son se mun kiin kǎn, mún fyǎn kiin ñsasi. ⁵²Ñdikǎ' ndunmi ye jene, bwum be ke lim shan nun shæn, be ye kyìlì ke nyinnim. Bye lê ba bye bǐ yili, bye bǐ ku', be ba bye lê yili. ⁵³Ce yě wali lè mwen nyon, mwen wali ku' lè ce nyon. Mon mwen wali lè mwen nyě ñlib nyon, mwen nyě ñlib nyon wali ku' lè nun. Kwù ñlib ye wali lè myí mwen nyon, myí mwen wali tì ku' lè nun.»

Ba byin shi ywum ye ta lannzì jene ywɔti

(Mt. 16.1-4)

⁵⁴Yesù kà le' lè ñkwìn bwum le: «Byin ta be, kwan se mvu tǎ yi ke pyì-nywɔ', byin ðunmi le' le à yě nwi; à nwi ku' li, leŋkǎm. ⁵⁵Byin ta ti be, byin yen kwan se ñpùn ta wai ke ñgyɔ' leannji, byin le: “Twènnɔ' cì ðyě”, mbanmbɔ' ku' li, twènnɔ' ben. ⁵⁶Byin mè ci-bǐ, byin cinni kim nywɔti yi kikeàn ye ta lannzì ke ñgyɔ' lè ke ðeb. Ti, yen se ci byin ta shí ywum ye ta lannzì jene ywɔti?»

Ñlimmi swum se woli se be lwen lè byin ne'

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷Yesù kònnɔ' bon cibbi le: «Yen se ci byin ta shì swum se woli se be lwen yenni lè byin ne'? ⁵⁸Beshe lwikwæn ndɔ' ke ñkwìn yin nun swemnea wù; byin kenme ke cǐ kyità' lè nun, kwan se byin ke ke mbyi nun si, kimnzi ñlim, wù pyità' nun, ntwi' ǎ làkì kèn nye kyità' lè wù. Shi

be li, kwan se kyitàè' ye wù bænni, ci-nlin kyitàè' yě wù fe fya' me suzàen, be lan lè wù nye njè. ⁵⁹Mùn shè wu le wù wòli kan wù kwan kwe òn, wù shì dalà mbo' ne nzwon wu nywi òbibi.»

Bwum bye ye shì mbòki tòn nyan kwebsi, be ye ówu

13 ¹Ke kwan màzwùm nun, byindo' lè ówum kien Yesù le' ówum Gàlilé ndò' shě, she Pilatwù ciè be wu bon ke kwan se be be sàtikàè' fe lè Mvènnswàb. ²Yesù ywómè li, à cibbi lè bon le: «Byin ta bàkà' le she ówum Gàlilé bi yenne vèné' si, se lisa' le bon be leàn ówùlu ówum Gàlilé hwæn lè ñci byebbi? ³Mùn shè byin le òan. 'Byin ne' hwæn, byin shi mbòki tòn nyan kwebsi, byin ye ku' ówu byin hwæn wě bon.

⁴«Byin lemè li, ti ówum wùm blàn nini bye nye ndwun nyě ke Sìldè bæne, byin òaka' le ówum màzwùm, bon be be mè ci-ncí byebbi be lan ówùlu lan Yèrusàlèm hwæn? ⁵Mùn kònni byin fyònnzi le òan. 'Byin ne', byin shi mbòki tòn nyan kwebsi, lè byin ye ti ku' ówu mbanmbo' wě bon.»

Òkæn le' ye ke nywi ngæ' ndò' nyě be be gwùm yon ji

⁶Yesù mlò' lè le' màzwùm hwæn, à òwì bon òkæn le' ndò' le: «Mwum ndò' be lè òjì ngæ' ndò' nyě be be gwùm yon ji ke ndem nyon. À kènnò' kwe ndem bà nun kpæ' gwùm ndò'. À bèn kwe, à yen le ngæ' màzwùm san kan. ⁷À kà shě lè ci-mfòsi ndem le: “Ce fe', òwùm ti kènni òye lè, mùn tá kìn fe le mùn kpæ' gwùm, à tà ka san. Yen se ci à tá cici lùsi òn? Kwìò' nun ngyo'.” ⁸Ci-mfòsi ndem fyònnzi lè nun le: “Mwumngkæm, òonzi ti fe' nun sese, mùn yě fe' nun febbi. ⁹Shindo' à wòli à lwu, à san òwùm ndò'. Nun shì nun san, wù kà cí be kwì nun.” »

Òkimnzi ye Yesù kimnze mlib ci-òkèà hweti

¹⁰A be nywò' mè yìnni mè Yudà ndò', Yesù kènne le' Mvènnswàb lisea ke nyenswàb nyan. ¹¹Nywò' màzwùm, mlib ndò' be kwe, be lè à ti òwùm wùm blàn nini ye m̀pùn mbyebbi ndò' òuen nun nywi, à hweti nun òkèà ògyinmbo', mlib ni cinni kan òkimmò' nnænndi òkèà yon. ¹²Yesù yenmè nun, à lon nun, à shè lè nun le: «Dyim mè yib, wù kyilà òyè lè ògwèngwèn swú.» ¹³À le' li, à sati mlib ni mè fyà' nywi. Ke fya' zwem ònywèn, òkèà mlib ni nænndi, à òunmi Mvènnswàb twuli.

¹⁴Son, ci-zwi' nyenswàb ne be kwe òunmi byebbi ywo ke òkimnzi ye Yesù kimnzi ògwèngwèn nywò' mè yìnni nyan. À wa' zwò, à òunmi leli le: «Bwi' cinni ògyin fyuru ye ówi' woli ówi' ci she ke nlim. Beshe mwum yili le be kimnzi nun ògwèngwèn nywi, à kiin ke ògyin màzwùm nun, ba kì nywò' mè yìnni.» ¹⁵Yesù ywómè she nun leli li, à shè lè nun le: «Byin, mè ci-bí, byin ta be nywò' mè yìnni byin sùla' kan nyàm nyan, byin ken lè nun ke cí nwi mla'? ¹⁶Ti lè mlib ne tòn ne, nyě ke mvu ówum Abrahàm nun, nyě Satàn cià vèné' han òwùm wùm blàn nini, byin yili

kan byin le m̀n nywæsi nun nywɔ' mè ỳnni?» ¹⁷Kwènnjin bæ n mè ci-byinnzi Yesù bye be kwe ke nyè fyònnzi le' nē nun fyònnzi bon li ni. Son, ñkwìn bwum ye mbyí hwæn be lè ñdàli ke me le' nlwukea nē Yesù tã ci nun.

Ñkæ n le' ye ke nywi ze' gwòyâvè
(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸Yesù dunmi le' be le: «Bwi' woli bwi' twe' mb̀ki ywɔ' Mvènnswæb lè yen? M̀n wòli m̀n shè le se gwili yen? ¹⁹Ywɔ' Mvènnswæb si wè ze' gwòyâvè se mwum she à bi ngyɔ' ke nyènye yon. Se ti shè se twæb, se fyonnì ngæ' nyè mè kyè ye kìn yì twi' yan gwe ke me ñwæm nyon zwêm.»

Ñkæ n le' ye ke nywi mb̀n brè'
(Mt. 13.33)

²⁰À kònnði ñkæ n le' ndɔ' d̀wí le: «M̀n yè ti mb̀ki ywɔ' Mvènnswæb tweli ke yen zwêm? ²¹A gwili mb̀n brè' nē mlìb tã twe' kwæ', à lòn lè mè wɔ' brè' mēan, han brè' màzwùm wa' hwæn.»

Wen nē mwum nyè yè d̀n ke ywɔ' Mvènnswæb nun?
(Mt. 7.13-14, 21-23)

²²Ke ngyin màzwùm nun, Yesù be fyi ke me nsòn nglwøkea lè nyè sisɔ', lè à tã le' Mvènnswæb lisea ke ñkènnð' ye ke làn Yèrusàlèm. ²³À bēn cici ndɔ', mwum ndɔ' cibbi lè nun le: «Mwumñkæm, wù le' le bwum bye ye swæ' ba mēan?» Yesù fe fyònnzi lè bwum hwæn, à shè le: ²⁴«Kimnzēni nywi, bã byin d̀n ke ñwum nye ye fanni nun; yon ye ñwum nye ye ken ke ywɔ' Mvènnswæb nun. Ntwi' se m̀n limmi leñkæm le bwum mēan ye kiin b̀li, be cinni kan pon ndun.

²⁵«Kwan se ci-d̀won yè wa', à twò' ñwum nye yon nlim, byin ye lwæb wan, byin ye ñwum nye ywæli lè byin ta le' le: “Mwumñkæm, wò bwi' ñwum nye.” Ke kwan si nun, à yè byin fyònnzi le: “M̀n limmi kan cè byin wa'.” ²⁶Byin ye nun fyònnzi be le: “Bwi' be kã n ji lè byin? Bwi' nwi tì ku' lè byin m̀ban? Wù be kã n le' Mvènnswæb lisea ke yi bàbà nun ke me nsòn nye' nun?” ²⁷À yè tì kònnði le' lè byin le: “M̀n le' le m̀n limmi kan cè byin wa' mè. 'Byin hwæn, kesēni nywi lè m̀n, ntwi' se byin bi mè ci-ncì byebbi.” ²⁸Kwan se byin ye be, byin yennà Abràhêm, Izà', Yàkòb lè mè ci-nlèli ke ñwum Mvènnswæb nun, lè à bi ke ywɔ' shon nun, lè byin nzwon làn nyin wan, ke lwùmmɔ' màzwùm nun se byin ye d̀nmi kwe, lè byin ta mè myin sɔa. ²⁹Bwum ye wakai ñdikà' ke bwùm-nywɔ', lè ke pyi-nywɔ', byindɔ' wai ku' ke fya' ye mbemwù, lè fyǎ' leànnji, be kiin cì tòn ji bænni ke ywɔ' Mvènnswæb nun. ³⁰M̀n shè byin le ke kwan màzwùm nun, byindɔ' bye jene yì lwæb be, bon be ye be bwum zwimbyi'; byindɔ' bye ku' jene bwum zwimbyi' fyòn ku' yì lwæb be.»

Ñzǎ' le' ye Yesù lele ke nywi lan Yèrusàlèm
(Mt. 23.37-39)

³¹Ke kwan màzwùm nun ñnywěñ, mè **Fàrizièñ** ndo' senndi ke ke Yesù, be she lè nun le: «Kesi nywi fe, wù kèn wù tòn cǐ ndo', ntwi' se ìvèn Èròdè yili nun ci be wu wù.» ³²Yesù fyònnzi lè bon le: «Kènnèni, byin she ci-yi bǐb byibbɔa màzwùm le mùn tà fe' mè mpùn mbyibbɔa fyinni dýě, mùn kimnzi tì mè ñgwèññgwèñ. Shim, swum fɔ' màzwùm se mùn yě tì kònni cǐ, shimbyi' ne mun yě she shêm mlàa nlim. ³³Son, se yili le dýě, shim lè shimbyi', mùn ke fe' mwù ke mbyi kèn nyèm nun, ntwi' se se yili kan le be wu ci-nleli ke ñwum Mvènnswàb nun pèdìn, se shi ku' be ke Yèrusàlèm.

³⁴«Lan Yèrusàlèm, byin be ta mè ci-nleli ke ñwum Mvènnswàb nun wu, byin ywummɔ' tì ku' ßwum bye nun tà byin fyii lè mè ñgwò', yà mbyi ne mǔn fyi kan lè mùn swɔsi byin cǐcǐ fɔ' ke ke shêm, wě tà she ñgyi nyi tǎ ßwen byon wummi nywi, byin shi mùn sǎli nun? ³⁵Li ne mùn shè le myi yin ye nzwon me' wan wě ßwen nyi be cinni kan ñgyi se san bon. Mùn shè byin lè leñkǎem le kwù shêm ba tǐ sǎmmi be fe han a kiin bèn kwan se byin ye le' lè ñwum yin ne' le: “Mvènnswàb ñgǎnni mwum ne tǎ kìn ke jin shon nun.” »

Ñkimnzi ye Yesù kimnze ci-ñgwèññgwěñ wum

14 ¹A be nywɔ' mè yìnni mè Yudà ndo', ci-zwi' mè **Fàrizièñ** ndo' loen Yesù le nyǐ ni kiin ji ji ðwon nyon. Kwan se Yesù ðun, ßwum be be kwe nǎm, be be nun kènnzi lè me'. ²Yesù ðwì ze', à yen mwum ndo' ne be lè ñgwèññgwěñ wum nywi ke ke shon ñdýi. ³Yesù wèli ñwum, à cibbi lè mè ci-nlìmmi me lwuà bon lè mè **Fàrizièñ** le: «Lwuà nye' yili le be kimnzi ñgwèññgwèñ nywɔ' mè yìnni, kè ba be kimnzi?» ⁴Be flo', ci-mfyònnzi kwan kan. Yesù yenme be flo' li, à yònni be nywi ñgwèññgwèñ, à kimnzi nun, à shè lè nun le nyǐ ni fyôn be ðwon nyǐ. ⁵À fyòsi nun be li, à cibbi lè ñkwìn ßwum ye be kwe le: «Cě byin ton si, ßeshe mwum nyin ndo' cinni mwen, shindɔ', à cinni nje, a nun pyì ke swu' nun nywɔ' mè yìnni, à yě nun ðonnzi kwe ntwi' nywɔ' mè yìnni ne? Kè à wòli à pǎè' nun ñnywèn?» ⁶ßwum màzwùm ywɔme ñcibbi yi li, fyònnzi ne bon ye Yesù fyònnzi ya' bon.

ßwum bye ta bon ne' fyòsi be nyè, be cinni ñtwu ke me' Mvènnswàb

⁷Ke kwe nlim nye ji màzwùm, Yesù yen wě tà she ßwum bye be loin cǐ ji ta yì cǐ tòn ye me' zwêm yǎnni. Li, à dýi, à shè lè bon le: ⁸«Wu yen mwum ndo' lon wù le wù kiin ðǎem ji ðwon nyon, wu yě bèn, ba wù yàen cǐ tòn she me' zwêm. Wù lìmmi kan, shindɔ', à loàn ñdɔ' nyě làn wu nùn. ⁹Li, kwan se nun yě bèn lè nun nyě, à lǎkì wù shě le: “Wa' zwô, wù lǎnnzi

mwum tòn ne cí tòn.” Kwan se nun yě wù wasi li, wù yě kèn wě òyi' yi wù me ndù' ke ntònnzi ye nun yě wù kèn tònzi be nyè. ¹⁰ Cí tòn she be nyè, son se òyi cí tòn she wù wòli wù kèn tòn kwan se be lon wu ke mbwòki ji ndò' nun. Bã kwan se nyeli mbwòki ne lon mbwòki yě òèn, à shè lè wù le: “Ŋwè nyèm, ba wù tòn yònni li, kîin, wù tòn mbyí zwimbyi' ke me' zwêm.” Li, wù yě be òkyìbli ke me' bwum bye ye ji lè wù mban. ¹¹ Ntwi' se mwum ne tà nun ne' wasi zwò hwæn, be ye nun fyòsi be ògyò', nyè tà ku' nun ne' fyòsi be ògyò', be ye nun wasi zwò.»

Wen ne mwum nyè òwi' woli òwi' lon ke ji ndàli nye' nun?

¹² Yesù yònni fya' mwum ne loin nun cí ji, à shè lè nun le: «Kwan se wù yili le wù fe ji ndàli lè bwum, ba wù su' mè òwè byú sàli, mè ògyinni byú, bwum bye wù ke kwæ' nywi nun, shindò' mè ci-sà òwon nywù, bye wù yen le à òi mè ci-lòn, ntwi' se be ye ti ku' wù lon nywò' ndò'. Li, lè be òèbbà wù ke se wù kèe bon. ¹³ Son, kwan hwæn ye wù yě yili le wù lon bwum lè ji ndàli, lon mè ci-nzæmnzæm, mè òyemòyem lè mè ci-òwubè. ¹⁴ Wu cí li, lè wù yě tòn lwen tòn, ntwi' se be wòli kan be lon ku' wù shim be òwon nyan. Mvènnswæb ne ye wù lwen cí ke ògyin ne nun yě mè ci-ncí lwen yimnzi ke ywi nun, à fe bon òzison she òwùmòwùm.»

Òkæn le' ke nywi ji ndwun ne mwum ndò' kàe
(Mt. 22.1-10)

¹⁵ Mwum ndò' ne be cí ji màzwùm ywòme òzæ' le' Yesù hwæn, à shè lè Yesù le: «Tòn lwen si lè mwum ne yě ji nyè ke ywò' Mvènnswæb nun ji.» ¹⁶ Yesù òunmi le' lè nun ke òkæn le' nun le: «Mwum ndò' yile nun fe ji ndàli ndwun ndò' lè bwum. Bwum bye nun yile òlon, à shèkà' bon mbyí m̀b̀b̀ tin bon hwæn. ¹⁷ Nywò' ne ògyin màzwùm wòli, à kè ji ògyò', à fyi cikpu' nyon ndò' le nyí ni ken bwum be nun shèkae shè le nun ni li le ji ni ti ògyò', byi òi kîin. ¹⁸ Nyè cikpu' yě kèn bèn ke cí shon hwæn, nun ni shè mè kwèm bye ci à bã kîn cí ji. Nyè cikpu' sete bèn òwon nyon shè le: “Mùn hwinnà ndem ndò', à si mùn nywi òlè' le mùn kènme ndem màzwùm yenni. Li ne mùn le' le wù swi mùn mvub nywi.” ¹⁹ Òdò' shè làn nyon le: “Mùn hwinni mè nje wùm ndò', mùn yili mùn ken fe' bon òwebbi beshe à òi kimmi. Li, mùn cibbi wù le wù swi mùn mvub nywi.” ²⁰ Òdò' kònnði kwèm nyon shè le: “Mùn ke òæm shi nùn, son se mùn yě shí kîn cí ji.” ²¹ Cikpu' fyòn be òwon nyeli nyon, à shè nun mè kwèm òi hwæn. Òlim nyeni ci-òwon ni zwum, à shè lè cikpu' nyon le: “Kèn ke yi bàbà nun m̀b̀yimmì, wù yèkà' mè mbyi bye òlim nsòn, wù twèli mè ci-nzæmnzæm, mè òyemòyem lè mè ci-òwubè nun.” ²² Cikpu' ni wa' kèn. Kwan se nun kîin fyònni, à shè lè nyeli nyon le: “Mwumòkæm, mùn ciâ wě tà she wù shí mùn, son, yì cí tòn p̀wìnp̀wìn ke kwe.” ²³ Ci-òwon ni shè ti be lè cikpu' nyon le: “Wù yě kwan, wù yèkà' mè mbyi bye kenme me myi-ndem, wù

loin ßwum ßye wù yě cinni me moan mbyi hwæn, lè ßye kwe me myi-ndem, wù cì ße kiin ßá yì cì tòn lwinnò'." » 24 Yesù kà shè lè bon ße le: «Mùn shè ßyin lè leŋkæm le ke nyinnim ßwum ßye ße sete lon lè ji ßi, nyě yě tì ji nyèm kě ŋwum kwo mbo' à ßà tí.»

Swum se yili mwum ci à kà ße mwesò' she Yesù

25 Be nywo' ndò', Yesù tã kèn ke mbyi nun lè ñkwìn ßwum mèan ke nyè. À ßèn cì ndò', à yònnzi me', à ce bon, à shè lè bon le: 26 «Mwum ne tà mun ðwon nyè, à wòli kan à ße mwesò' she nyèm, ßeshe nun shì ñlim kě lè mùn, a lan kě nlim se nun kě lè ce nyon, mon nyon, kwo fe' ñmyon, ßwen ßyon, mè ŋyinni ßyon, lè ñyili ye nun yili nun ne' nun hwæn. 27 Mwum ne tã ywi yì, à ðwon kan mè kwù ßyêm, à wòli kan à ße mwesò' she nyèm. 28 Mwum nyin ndò' tã ywí yili nun gwe nye ndwun ndò', à seti fe' tòn ñji', à kpaŋi mwù, à ce m̀b̀òki lòn ne yě kèn ke she màzwùm nun, ßá nun yen ßeshe nun wòli à mlò' she lè lòn ye nun fya'. 29 Ntwi' se nun shì ku' mwù kpaŋi li, à ðunmi mè kwù nye fò, m̀b̀wem nye ya' nun ße, ßwum ßye ye làn hwæn, ße ye yen, ße ðunmi nun kolea le: 30 «Mè m̀b̀wè' ßa lwæn, mwum tòn ne f̀d̀á nye, nye làn nun lèan, à ghætíme kitò'." 31 M̀banmbò' ne ku' lè m̀vèn ndwun ndò' nyě yili wì lè lwikwæn ndò'. À tã seti mwù kpaŋi nun kyishon, ßeshe nun wòli lè ßwum ŋkæm ŋwùm ßyon, à ðwì wì lè lwikwæn ne tã kìn lè ßwum ŋkæm mwùm ßí. 32 ßeshe nun kèn yen le nun ßá kwan, à yě ßyindò' lè ßwum ßyon fyi ke cì lwikwæn m̀vèn ndwun kwan se nun ni kwemmi kife', ßá nun cibbi nun swum se nun yili lè floa ðun ße ke ŋkwìn yan nun.» 33 Yesù kà le' le: «Li ne ku' nyinnim shêm lè ßyin; mwum nyin wòli kan à ße mwesò' she nyèm, ßeshe nun shì fyà' p̀æli lè ywum ye nun cinni hwæn.»

Ñkæñ le' ye ke nywi kwìn nwò'

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

34 Yesù ðwì tì bon ñkæñ le' ndò' le: «Kwìn nwò' si swum se ta mwum kpea. Son, ßeshe se fyonnì shì', yà swum se mwum wòli à cì ßá se fyonnì ße myimmi? 35 Se ßa ku' swum se woli se lwuli ŋgyò', shìki se lwuli kwo yà swum. Se yili le ße swi son twu'. Mwum ne cinni mè ywì' mwu ßye nywo' le', à nonnzi mwù, à ywo' ñzà' le' ne mùn shè ßyin ne.»

Ñkæñ le' ke nywi pò' ne ßwue, ße konndì nun cinni ße

(Mt. 18.10-14)

15 1 Mè ci-nyèkà' lòn gàrimà bon lè ßwum ßyindò' ßye ßwum ße twe' lè mè ci-ncí ßyebbi swòli ke ke Yesù, lè ße ta nun fòli. 2 Mè Fàrizièn bon lè mè ci-nlìmmi me lwuà ðunmi ŋgùnnà', lè ße ta leli lè ßwùlu le: «Bwi' yennà le mwum tòn ne tã ßwum ßyibbòa yě, à tà ti ma kònnndi ji lè bon m̀ban.» 3 Ke nlèli ye bon ße leli lè ßwùlu li, Yesù cibbi bon

ke ñkǎen le' ndo' nun le: ⁴«Beshe mwum nyin ndo' cinni mè pɔ' ndu', son se nyɛ mbɔ' kà kɛn ɓwu ke nyinnim shan nun; byin ɓaka' le ǎ wòli kan à donnzi bye mɛan be cí ji, à kɛn nyɛ mbɔ' ne ɓwu ni kibbea? ⁵Kwan se à yɛ nun cinni, à yɛ ɓe lè ñdàli ñzwɔnzwɔ'. À yɛ nun ɗwí be ñgun, ⁶à fyòin lè nun. Nun ɓɛnme, à lon mè ñwè byon, à shè lè bon le: “Kiènni, ɓwi' dalèni mban, ntwi' se mùn cinnâ pɔ' nyèm nyɛ ɓwue.” ⁷Yesù kònnɗi be le: «Mbanmbɔ' mùn shè ku' byin le Mvènnswàb lè ɓwum byon bye ɗɛb ye ɓe lè ñdàli ke nywi ci-ncí ɓyebbi mbɔ' ne yɛ fyà' pàli lè ɓyebbi nyon, a lan ñdàli ye ɓwum mɛan bye ɓe ta twe' lè ɓwum lwukea, bye nywi kwènnà' kan tí bon lè le' nyònnzì mbòki tòn nyan.»

Ñkǎen le' ye ke nywi dalà lón ñkǎem ne ɓe ta cinni ɓe

⁸Yesù kònnɗi tì ñkǎen le' ndo' ɗwí, à shè le: «Mlib ndo' cinne mè dalà lón ñkǎem ñkǎem wúm. A kiin ɓɛn nywo' ndo', dalà lón ñkǎem ɗɔ' swonni nun fyà' nǎmmbi', ǎ yen kan nun. Byin ɗɔka' le ǎ wòli kan à nyànnzì lǎm, à yì' nye, à ɗɔsi yon kibbea han à kɛn yon cinni? ⁹Nun ti shè nun cinni, à yɛ mè ñwè byon lon lè ɓwùlu bye me mbeti nyon, à shè lè bon le: “Bwi' dalèni mban, mùn cinnâ dalà lón ñkǎem ne ɓwue mùn fyà' ni ɗyé.” ¹⁰Yesù kònnɗi be le: «Mùn shè byin le mè cikpu' Mvènnswàb bye ɗɛb ta dàli mbanmbɔ' li ke nywi ci-ncí ɓyebbi mbɔ' nyɛ tá fyà' pàli lè ɓyebbi nyon.»

Mfyònni ye mwen ne kwean sàtè fyònnè ɓe nye ce nyon

¹¹Yesù kònnɗi tì lɔ' ɓon yindɔ' ɗwí le: «Mwum ndo' ɓe kwe. À yee ɓwen mè ɗwɛb ɓí. ¹²Mwen nyɛ mwesɔ' kà shè lè ce nyon le: “Kwan se wú ke lè me' se, fe bon mun làn mè kwi' nyèm jene.” Ce nyon ywɔme li, à kyìilà' ɓon ywum. ¹³Nyɛ mwesɔ' kyì yì cìcì ye ɓe lè ye ti yon hwæn, ñgyín màn kan, à yè mbyi, à kɛn ke nsòn ndo' ye ñgwemmi ɓan. À ɓɛn kwe, à su' ywum hwæn cí mwù zwò lè lwen nyon ne nun ɓɛnne lè nun tá ɗwu'. ¹⁴Ñjè ndwun ndo' kìn pyí, lè à gwànnzá lwen ne nun ɓɛnne lè nun hwæn. Li, seansean swum se nun yɛ ñwum mgbati nun ɗunmi nun shi. ¹⁵À kɛn she ɗun ke fyà' mwum ndo' ne ɓe kwe nsòn màzwùm nun. Mwum màzwùm fyið' nun ndem nun le nyí ni ken nun mè mbyǎn byon ɓɔn kwe. ¹⁶Kwan se nun ɓe mè mbyǎn ɓɔn li, ñjè ɓe nun kwènni, à ɓe yili lwen le nun jika' ji ne ɓe ɓe mè mbyǎn fekea, son, mwum ne yɛ ñlim kwènnzi à fe nun ɓe kǎn. ¹⁷Li, à ɗunmi ɓàkà' ke nywi vèné' se nun tá yen, à le' zwumzwum le: “Kwo fe' mè ci-she bùba nyèm, ɓe ta ji, ɓe ɗwi ñgyɔ', lè mùn tà ku' làn nyèm vèné' nwi fe lè zwi' nun. ¹⁸Mùn yɛ wa' fe lè mùn ken ɓe cí bùba nyèm. Mun ɓɛnme, mùn shè lè nun le: Bùba nyèm, mùn cià ɓyebbi lè Mvènnswàb, mùn kònnɗi cì lè wù. ¹⁹Mùn ɓà tí nyɛ wù twe' mùn wɛ mwen ne wù ye. Twe' mun mbanmbɔ' wɛ ci-she nywù ndo'.” ²⁰À ɓàka' li, à kè mwù ɓe ke mbyi ɗwòn bùba nyon lè kɛn. Kwan se

nun ðunmi kwemmɔ' lè ðwɔn, buba nyon yennɔ' nun, à limmi nun. Nlim kwen nun lè nun ñzwɔnzwɔ', à yanni, à kèn nun cinnɔ' kwe mbyi nun, à kwɔti nun, à gæn nun ñgæn ye lwen. ²¹ Ñzæ' le' ye mwen fɔsai, à ðunmi yon leli lè ce nyon. À shè le: “Buba nyèm, mùn ciâ byebbi lè Mvènnswæb, mùn kònnɔ' cì lè wù. Mùn bà tí nyè wù twe' mùn wè mwen ne wù ye.” ²² Buba nyon ywɔɔ' ðin, à ðunmi mè cikpu' byon kun le: “Kìènni mbyimmi lè gån lwen she lan bɔwulu hwæn, byin swi nun nywi, byin shí tí ku' swònnɔ' lè mè diba' nun. ²³ Mwen nà' nyè ñlwinnea ni, byin shí nun, byin lin, bã bwi' cièni jì ndàli nun. ²⁴ Ntwi' se mwen nyèm ne byin yen ne, ke nlim yèm nun, be lè à ywiâ nùn, mùn tà nun ce jene wè ywi ne nun yimni. Be lè à bɔwua, à ti mùn ðyè be fya'.” Nðàli màzwùm ðunmɔ' ke fya' zwem ñnywèn.

²⁵ «Ywum ton yi be lànnzi hwæn li, lè mwen nyè mwumɔ' kæm ke ke ndem nun. Kwan se nun be fyònni be myi, à kwemmɔ' lè ðwɔn, à ywɔ' mbàtè lè ñgwùm gwen nun. ²⁶ À bèn, à lon cikpu' ndɔ', à cibbi nun le yà swum se ta lànnzi be ke ðwon? ²⁷ Cikpu' ni fyònnzi lè nun le: “Ñgyinni nywù fyòân ðyè, buba nywù ciâ be lin mwen nà' nyè ñlwinnea ni, ntwi' se nun cinnâ mwen nyon be ñkimmɔa.” ²⁸ Nyè mwumɔ' kæm ywɔ' li, à ðunmi nyeni. Nun, nun bà tí ðun næm. Ce nyon ywɔm li, à kìn nun bònnea. ²⁹ Son, à fyònnzi lè buba nyon le: “Ce fe', ðwùm ye bwi' noân be bwi' lè wù, mùn tà wu kpea, kwo nywɔ' mbɔ' ndɔ', wù shè kife' mun le mùn ci swum ndɔ', mùn myl' mwù. Kwo fe' she mùn tà wu kpea si, wù ðyi kife' nywɔ' ndɔ', wù fe mùn wè mwen pɔ' bã mùn lon ku' mè ñwè byèm lè jì ndàli. ³⁰ A ti shè mwen nywù màzwùm ben be, nyè ðwusâ wù mè lwen bon lè mè sibɔ', wù lin wù nun mwen nà' ne bwi' be twusi.” ³¹ Buba nyon kà fyònnzi lè nun le: “Mwen nyèm, bwi' bi fe lè wù kwan hwæn; ywum ye mùn cinni hwæn yi tí ku' ywù. ³² Son, ñgyinni nywù ne bèn ne, mùn limme kån tí le à ke lè me'. À tòn mún jene me' wè mwum ne yimni ywi. Be lè à bɔwua, mùn cinnâ nun ðyè. Li, se yili lwen le bwi' ci ñðàli, bwi' ton lè ñlim lwen.” »

Kèèni ñjònnɔ' ne ñgyɔ' wan nun ke mbyi mkpa' Mvènnswæb nun

16 ¹ A kien bèn kwan ndɔ', Yesù kònnɔ' tí ñkæñ le' ndɔ' ðwí lè ðwèsɔ' byon le: «Ci-lòn ndɔ' cinne mwum ndɔ' ne be konni lè lwen nyon. Bwum kà ðunmi kìn ci-lòn ni shè le mbòn ywum nyí ni cime she lè ñgwànnzi ñjònnɔ' nyí. ² Ci-lòn ni ywɔ' li, à loin nun, à shè lè nun le: “Wùlènnɔ' se mùn tá ywɔ' jin swù nun se be ku' le? Bweb ku' fe' mun sannzi wè mbòkì ne wù tá she swù se mùn fe wù fya' kènnzi, ntwi' se mùn limmâ le wù bà tí be mbòn ywum yèm ye mùn cinni.” ³ Mwum tòn ni ðunmi bàkà' ke nlimnim le: “Mùn bã nyè nyeli nyèm yè she kwannzi ne? Mùn yè cì le? A ti le mún cinni kan kim se mùn wòli mùn ðyim ðyim, ke mbyi ndɔla' ywum nun, mùn kèn mwù ké ke fen lè kwènnjin? ⁴ Ènhèn,

mùn limmâ swum se mun yě cì kwan se mùn yě she kwean, òwum kà yě mun lwen.”⁵ À bàkà' li, òwum bye be lè ke nyeli nyon nywi, à dùnmi bon lon m̀bò'-m̀bò' bon hwæn. Nyě zwimbyi' ne bènne, à cibbi lè nun le: “Yen se nyeli nyèm tà wu ðwon lè son?”⁶ Nun ni fyònnzi le: “À tà mun ðwon lè mè k̀' m̀ewu ndu'.” Ci-m̀bòn ywum ni shè nun le: “Tòn nji', wù k̀' ke ðewà nun le mè k̀' mwum shæn.”⁷ À cibbi tì nyě m̀bò' ndò' le ke nyí si nyi? Nun ni fyònnzi le nun ni cinni ñgwèn gwè ndu' nshæn; ci-m̀bòn ywum ni shè nun le: “Swum se wù yě fe, à si ñgwèn ndu' nnyì.”⁸ Nyeli ci-ñkwèb ni ywome she nun cì li, à yili nun ñgwòn lè m̀bòki ne nun kènne kon màzwùm cinni. Li ne òwi' ken yen le òwum bye ta mwù kě lè ñgyò' wan cinni ñlimmí ñcikà' me le' nyan nyinnim òwulu, be lan òwum bye ti mwù kě ke mbyi Mvènnswæb nun.»

⁹ Yesù leli hwæn, à kònnði bon shě le: «Ke ñgyò' wan nun, kæbbèni bǎ byin cinni mè ñwè lè ñjònnði nyin ne byin cinni, bǎ kwan se ñjònnði màzwùm yě mlò', Mvènnswæb yè byin ke cì tòn ðwùmðwùm shon nun.¹⁰ Mwum ne ñlwinni ke ywum òwælea nun, m̀banm̀bò' ku', à yě ku' be ñlwinni ke ywum ñkæmñkæm nun. Ti lè mwum ne ci-ñkwèb ke ywum òwælea nun, kwo fe' ye ñkæmñkæm, à yě ku' be li.¹¹ Beshe ke m̀bòki nji lwen nyě ke ñgyò' wan nun, wù be kǎn ñlwinni, wen ne woli tì à fe wù lwen nyě ñkæmñkæm? ¹² A kònnði be, beshe wù be kǎn ñlwinni ke nywi lwen nyě lwikwæn ndò' nun, lwen nywù nyě wù ne', wen ne ye wù nun fe?

¹³ «Mwum m̀bò' wòli kan kim à cì she fya' me nyeli bí. Nun cì li, lè à yě nyě m̀bò' byinnzi, à yili ku' nyě m̀bò'. À yě nyě m̀bò' ywòli, à ñjìli ku' nyě m̀bò'. Mwum wòli kan à ðwon Mvènnswæb, à kònnði ñlim ðyili mbyi lòn nun.»

¹⁴ Mè Fàrizièn ywome ñzǎ' le' yi li, be dùnmi me' nilea zwò ntwi' se mè ñlim nyan be kèn ke lòn nun. ¹⁵ Yesù kà shě lè bon le: «Byin bi òwum bye ta byin ne' lisea ke swi' òwum le byin tà ka mè le' m̀byibbòa cikea, son, Mvènnswæb limmi swum se byin me ñlim nun. Limmèni le ywum ye òwum ta twe' lè ywum ñkæmñkæm, yon ye ðyi ywum òwælea ke swi' Mvènnswæb. ¹⁶ Han a kiin bèn kwan se Jân Bâtisi kwean, mè lwuà bye Mòizè kœ lè ñzǎ' le' ye mè ci-ñleli ke ñwum Mvènnswæb nun kœ, yon ye be ywum hwæn kènnzi. Ke nyě ñkwàn ye Jân Bâtisi kwean ku', òwum ywà Ñtwum Lwen ye ke nywi ywò' Mvènnswæb nun, li, mwum hwæn tǎ nywi kimnzi lè nun dùn ke ywò' màzwùm nun. ¹⁷ Deb lè ñgyò', ywum màzwùm yi ðonmi ke mmlòsi lè ñkyiili ye swum ndò' ye kyiili ke nywi me lwuà, kwo fe' kwæ' le.

¹⁸ «Mwum hwæn ne tǎ m̀myon kwannzi næm, à she ñdò' be, lè à ywià ñlà'. M̀banm̀bò' ne ku' lè mwum ne tǎ m̀lib ne ywon kwannzi næm she, ñlà' ye nun tǎ ywi.»

Sèàn ne ke nywi ci-lòn bon lè ci-nzæmzæm ndò' ne be be lon le Làzà

¹⁹ «Mwum ci-lòn ndò' be kwe, mè plè byon bye nun be su' swi' be bye lòn. Mè ñgyinñgyin mèan hwæn, à be ò' ke lwen nun, à kònnði tì mè ñgwìn kèa

kwan hwæn. ²⁰Ci-nzæmnzæm ndo' be su' tontòn ke fònmbyi ci-lòn màzwùm, jin shon be le Làzâ. Be le à ti yi fon seansean. ²¹À be yili lwen le nun ji mblù' ji ye ta le kwan se fowum be kìn ji ji kwe. A su' kan fe' njè, à kònnndi ti be, yi fon be nun gbù nywi, le fwen mbyi' ta kìn yon dí. ²²A kiin bèn nywo' ndo', ci-nzæmnzæm ni ywi. À ywime, mè cikpu' Mvènnswæb twe' nun déb ke ke Abrâhâm. Nywo' ngyin ywi ci-lòn ni kìn wòlì, à ywi ku', be gwum nun. ²³Ke cici fowum ywi, ci-lòn ni be vènè' yenni ñzwonzwò'. À wasi me' ke zwò, à yennò' Abrâhâm, le Làzâ ni ke ke shon. ²⁴À yenme li, à kuò le: “Mbibea Abrâhâm, kwènnzi ñlim le mún, wù shè ti ku' Làzâ le à fwaeti mwenngwu nyon mla' nun, à kìn mún dímo' flosi nun, ntwi' se vènè' leân mún mwù ke win ton ye nun.” ²⁵Son, Abrâhâm kà shè le nun le: “Mwen nyèm, limmi le wù be bo' ke lwen nun kwan se wù be ngyò' wan, le Làzâ tà ku' vènè' yenni. Li ne nun cinnâ ku' tòn lwen shon jene, wù dùnmi ku' làn nywù vènè' yenni. ²⁶Shi fe' be li ma, ke nyinnim she' bwi' le byin, mban twun ndo' yi kwe ye wòli kan mwum shè. Kè mwum weò' ke fya' ye', à yili nun kiin ke ci shin, kè à wai ci shin, à yili nun kiin fe, le' fo' se, cici nshè ban.” ²⁷Ci-lòn ni kà fyònnzò' ti be le: “Ke à si li, mbibea nyèm, mún swuleá wù le: Fyi Làzâ be fwon ce nyèm, ²⁸mún cinni mè ngyinni kwe shæn, à ken fon konnzi, be læki ti ku' kìn ke cici vènè' se nun.” ²⁹Abrâhâm fyònnzò' ti nun be le: “Mè lwuá bye Môizè kœ le ñzæ' le' me ci-nleli ke ngwum Mvènnswæb nun, woli ye konnzi fon. Be ke mwù nlim.” ³⁰Ci-lòn ni kònnndi ti lelò' le: “Ban, Mbibea Abrâhâm, su' le son si, be ba mwù ké. Son, mún limmi le, a mwum ndo' weò' ke nyinnim fowum bye ywiá nún, à kèn fon cinni kwe, be ye mbòki tòn nyan kwebsi.” ³¹Son, Abrâhâm kà fyònnzò' nun díyè be le: “Beshe fon shi mwù ké le mè lwuá Môizè, kònnndi le ñzæ' le' me ci-nleli ke ngwum Mvènnswæb nun, kwo yili mwum ndo' weò' nyinnim fowum be ywiá nún, be ba le' shon ké le le' ndo'.” »

Yesù tá bwesò' byon mbòki tòn nyè le fowulu lisea

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

17 ¹Yesù shè le bwesò' byon le: «Byin ye yen kwan hwæn le byindo' le fowum ye fowulu fowumzi le ñci byebbi. Son, mún nyæmmâ mwum ne yè be ci-ndwumzi ni. ²Se bí le' lwen ci shon le be kpæm nun li wò' ke ngun, be díwò' nun dú' ndwun nun, ke nci ye nun yè ci mwesò' ndo' pyi byebbi nun. ³Konnèni le le byin ne' ke mbòki tòn nyin nun.

«Beshe wù yen lwikwæn cí le' byebbi ndo', fòsi leli le nun lwen; ke nyè yi, wu yen á tà ka tí kònnndi be, wù fyeli ñlim le le' màzwùm. ⁴Beshe lwikwæn tà wu byebbi cí, be nyè yi, à kìn wù swulea be le wù fyeli ñlim le byebbi nyon, beshe nun cí fe' wù le' byebbi kæmmi nyi, fyeli ku' ñlim mbanmbo' li.»

Swum se ntè' zwum woli kim ye ci

⁵Mè ci-ntwum Nyeli nyè' Yesù she le nun le: «Cí le bwi' fòsi zwùm tèli nywi Mvènnswæb.» ⁶Yesù kà fyònnzi le fon le: «Beshe byin suè fe'

ntè' zwum lè Mvènnswæb cinni kwæ' le, wě ze' bla', byin wolè kim byin she lè ngæ' ne le: “Mũ' wù ne', wù kèn dƳið' nlim dƳu' ndwun”, à cì ku' li mbanmbò'.»

Bwesò' Yesù su' òn wě òwum bye ta she cì fya' mwum ndò'

7 Yesù kòndi bon cibbi le: «Yà nun ne ke nyinnim shin nun, beshe nun cinni ci-she ne wa' nun ndem cě dƳim, shindò' cě mbòn me nyæm byon, à kà shě lè nun, kwan se nun yě fyòn le: “Kîin, wù seti fe' ji ji?” 8 À si shilè. Swum se wù yě fyòn nun shě, à si le: “Dæm mun ji, fîsi nywi ywù, wù kìn mùn nun dƳili. Mun jime, mùn nwi, wù kà kìn tì ku' ji be, wù nwi tì ku'.” 9 À cinni kan òweb ngwëb ye nun yě web lè she se nun shì le ci-she nyon ci nun. Kè li ne òan? 10 Li ne ku' ke nywi yin. Yì kwan hwæn ye byin ye yen le byin mlôâ she se Mvènnswæb fe byin le byin ci, suèni le' le: “Bwi' su' òn le mè ci-she, she se se yili le òwi' ci, son se òwi' lwinnzi.” »

Mè ci-njino' wùm bye Yesù kimnze

11 Mbòki ne Yesù be mbyi ne kènme Yèrusalèm yě, à ònmi fyið' ke ngyo' Gàlilè, òà nun linndò' ngyo' Sàmàrí. 12 Ke òkwemmi ye nun kwemme lè òsòn ndò', mè ci-njino' wùm ndò' kìn nun òòn mbyi nun. 'Be ceð' nun mbyí læbbi, be dƳi, 13 be ònmi kuðn lè Yesù le: «Mwumngkæm, òwi' swulea wù, kwènnzi zwù ònim lè òwi'!» 14 Yesù yenme bon, à shèð' bon le: «Kènnèni, byin lisà' byin ne' cě me ci-mfe sàtikæ'!» Mè ci-njino' ywò' li, be yè mbyi. 'Be òen mbyi nun, òjino' ghonni bon nywi. 15 Nyě mbo' be nyinnim shan nun, à yen òjino' shon ghonni li, à fyònni be me kwù zwëm, lè à tã òtwu fe lè Mvènnswæb ke pisean. 16 À òën ke Yesù, à switò' nun me kwù, à wu mwù ngyo', à ònmi nun osòkò' yili. Mwum Sàmàrí ne be mwum màzwùm. 17 Yesù yenme nun li, à kà shě le: «Mùn yen kan wě byin wùm hwæn, òjino' shin gonnà? Tì, òwùlu bye tænni òi fen? 18 Shi be òkyin mwum ne, kwo nyě mbo' òàka' kan le nun kènme Mvènnswæb osòkò' yili be?» 19 Yesù kà shě lè mwum Sàmàrí ni le: «Wà' zwò, wù kèn, Mvènnswæb swætá wù, ntwi' se wù tèlâ zwùm lè nun.»

Mbèn ywò' Mvènnswæb ke ngyo' wan nun

20 'Be nywò' mbo' ndò', mè Fàrizièn kà cibbi lè Yesù le: «Ywò' Mvènnswæb ye òwi' òènni nywi yã kwan?» Yesù fyònnzi lè bon le: «Se òa swum se ye òën, be yen son ke pisean lè ze'. 21 Mwum ndò' òà ku' dƳi, à shè le son se she ti dƳyè fe se, shindò' le son se she dƳyè fi si. Se yili byin ton, byin limmì le ywò' Mvènnswæb ti nyinnim shin nun.»

Nywò' ne Mwen Mwum yě fyòn be ngyo' wan

(Mt. 24.23-28, 36-41)

22 Kwan se Yesù fyònnzi lè mè Fàrizièn li, à shè lè bwesò' byon le: «Kwan ndò' ye wòli she byin ye yili le byin yen fe' ògyin nyě mbo' ndò'

ne **Mwen Mwum** yě bèn nun, kwo m̀bɔ', son, byin ba yenni. ²³Be ye byin kɪn shè le: “À ni d̀yè fè”, shindɔ', bɛ she le: “À ni d̀yè fi.” Byin ywɔ̀a li, ba byin d̀won bon nyè, kwo lwùm ñsenndi, ba byin senndi. ²⁴Ntwi' m̀b̀b̀ki ne byin yen m̀b̀aen tã ñwætì, à ñwannzi d̀eb, a ken bèn fya' fɔ', li ne nywɔ' mfyòn **Mwen Mwum** yě ku' bɛ. ²⁵Son, swum she zwimbyi' se yili le **Mwen Mwum** seti fè' làn ke nlim, à si le b̀wum bye d̀yè byinnò' nun, à yen vènè'. ²⁶Swum fɔ' se lannze kwan Nòè, son se ye tì ku' cì nywɔ' ne **Mwen Mwum** yě fyòn. ²⁷Bwum bɛ ji, bɛ nwi, bɛ she yì d̀aem, bɛ fè tì ku' b̀wen byan d̀aem nun han a kiìn bèn nywɔ' ne Nòè d̀un cì' ndwun nun. Be nyè yì, ndwin ndwun bèn, à she ñdù' b̀wum hwæn. ²⁸A ye tì ku' bɛ m̀banmbɔ' wě kwan Lôt; b̀wum bɛ ji, bɛ nwi tì ku', bɛ bɛ hwìn nùn, bɛ kyí nùn, bɛ bɛ ywum d̀yim bí, bɛ gwe tì mè nye. ²⁹Son, nywɔ' ne Lôt wa', à kwan Sòdòm, M̀vènnswæb cì win d̀unmi nwi lè mveb mpàn nun ke nsòn màzwùm wě mvu. Win màzwùm wu bon hwæn.

³⁰«Nywɔ' ne **Mwen Mwum** yě nun ne' kwàsi, se ye ku' bɛ m̀banmbɔ' li. ³¹Mwum ne ñgyìn màzwùm yě cinni nywɔ' ne nun ni ke fya' nye nyon ndɔ' nun, ba à shè tì fè' le nun yě d̀un ke fya' ndɔ' nun bã nun sheli ywum yon ndɔ'. M̀banmbɔ' ne ye ku' bɛ lè nyè kènnà ndem, ba à shè le nun fyòn fè' bɛ ke næm. ³²Ceènì fè' swum se cìe myí Lôt. ³³Mwum ne yě kæb lè nun swætì ñzison shon, à yě son b̀wuli, son, mwum ne yě ñzison shon b̀wuli, lè à lwæbsi nùn. ³⁴Mùn shè byin lè leŋkæm le ke kpòn ñgyìn màzwùm nun, bɛ ye mwum m̀bɔ' tweli ke nyinnim b̀wum bí bye non ke ndòn m̀bɔ' nun, bɛ d̀onnnzi ku' nyè m̀bɔ'. ³⁵M̀banmbɔ' ku', mè yib bí ye bɛ ke li wɔ' zwêm, bɛ ye nyè m̀bɔ' tweli, nyè m̀bɔ' nzwon ku' bɛ. [³⁶M̀banmbɔ' ku', mè d̀web bí ye bɛ ndem nun, bɛ twe' nyè m̀bɔ', bɛ d̀onnnzi nyè m̀bɔ'.]» ³⁷Bweso' byon ywɔ' li, bɛ kà cibbi lè nun le: «Nyeli nye', ywum màzwùm hwæn li ywime lannzi ya cìcì?» Yesù fyònnzi lè bon ke ñkæn le' nun le: «Cìcì se d̀won nyæm ta nòn nun, kwe ne yì jìkìwà ta ku' swòli.»

Ñkæn le' ke nywi ñkweb mlib bon lè ci-nlin kyitàè'

18 ¹Yesù kònnɔ' bon ñkæn le' ndɔ' d̀wí bɛ, bã nun she bon le ba byi bí b̀wætì mwù lè ñkeli M̀vènnswæb, byi bí ke mwù nlim kwan hwæn. ²À d̀unmi bon shè le: «Ci-nlin kyitàè' ndɔ' bɛ ke nsòn ndɔ', à bɛ kã M̀vènnswæb yi, shìkì à cɛ ku' mwum ndɔ' mbyí wě mwum. ³Ke kwe nsòn fɔ' màzwùm nun, ñkweb mlib ndɔ' bɛ tì ku' kwe, ye bɛ nun su' ywon nywi kwan mèan hwæn le nyí ni lwusi nun le' she nun cinne ke cě kyitàè'. Ñkweb mlib màzwùm bɛ le' le: “Cí kænne lwu mùn ke le' she mùn cinni bwi' lè ci-byinnzi nyèm.” ⁴Mè nywɔ' mèan hwæn ye nun bɛ bèn kwe, ci-nlin kyitàè' ni bɛ kã yili. A kiìn bèn nywɔ' m̀bɔ' ndɔ', ci-nlin kyitàè' ni le' zwumzwum le: “À si leŋkæm le mùn tà ka M̀vènnswæb yi, shìkì mùn cɛ ku' mwum ndɔ' mbyí wě mwum, ⁵son, m̀b̀b̀ki ne ñkweb mlib ye

ton ye ta mun kɪn mè ywi' dwosea mè ngyinngyin, mùn yě cì kænne lwu nun. Shi be li, à yě su' ywon fe li han, à cì ñlim wa' mùn zwum.» » ⁶ Yesù mlǎ' hwæn, ǎ kà shě lè bon le: «Byin ywǎâ kǎn ñzàè' le' ne ci-nlin kyitàè' mbyebbi ni le'? ⁷Li, byin baka' le Mvènnswǎb wòli kan à cì lwen lè bwum byon be nun yànnâ, be ta jin shon sean kpòn lè nywǎ' le à kpa' bon? Byin baka' le à wòli à bæn kǎ' lè ñkɪn mkpa' yan? ⁸Mùn shè byin lè leŋkǎm le, à bǎ kǎ' bǎnni, à yě bon kɪn fyà' dwi nywi mbyimmi. Son, ti kwan se **Mwen Mwum** yě fyòn be ngyǎ' wan nun, à yě bwum bye ta ñlim kě lè Mvènnswǎb cinni?»

**Ñkǎn le' ye Yesù dwise nywi Fàrizièŋ ndǎ'
bon lè ci-nyèkǎ' lǎn gàrimà ndǎ'**

⁹Yesù kònnde tì ku' ñkǎn le' ndǎ' dwi lè bwum bye be bon ne' tweli lè bwum lwinni ke swi' Mvènnswǎb, be shǎlǎ' ku' bǎwùlu. ¹⁰À dwise ñkǎn le' màzwùm le: «Bwum bì ndǎ' kenne nyenswǎb ndwun lè bon keli Mvènnswǎb; nyě mbǎ' be **Fàrizièŋ**, lwikwǎn be ku' ci-nyèkǎ' lǎn gàrimà. ¹¹**Fàrizièŋ** ni kèn dƳiǎ' swiswi', à ðunmi keli zwumzwum le: “Mvènnswǎb ndwun, mùn tà wù osǎkǎ' yili mbòkì ne wù fǎ' mun kyì, mùn bǎ wě bǎwùlu be mè ci-ncí byebbi be ta ywum me mǎwè' jikea, be ywika' mè nlà'. Mùn tà ti wù kònni osǎkǎ' yili lè she mùn bǎ wě ci-nyèkǎ' lǎn gàrimà ne tòn ne. ¹²Mùn tǎ mlǎ' shǐ ke sonndè mbǎ' nun kǎmmi bì, ke lwen nyèm ne mùn tǎ cinni nun hwæn, mùn tà wù yì kì-wùm fe.” ¹³Ke kwan si nun, ci-nyèkǎ' lǎn gàrimà dƳie nun lán nyon be, ǎ lwùm kan me' wasi zwò, son, à kwǎti mè fyǎ' nlim, à ðunmi le' le: “Mvènnswǎb ndwun, ywǎ' kwènnzǐ nlim lè mùn ne ci-ncí byebbi.” » ¹⁴Yesù mlǎ' ñdwi ñkǎn le' yi hwæn, à shè lè bon le: «Lè leŋkǎm, mùn shè byin le: lè mwum tòn ne kà fyònni be ðwon nyon, be lè swum gwèan ndǎ' ba tí ke nyinnim shon bon lè Mvènnswǎb; ti lè **Fàrizièŋ**, swum se nun fǎsi bon lè Mvènnswǎb, kwo fǎ' se ban. Ntwi' mwum hwæn ne tà nun ne' wasi zwò, be ye nun fyòsi be ngyǎ'. Son, nyě tà ku' nun ne' fyòsi be ngyǎ', be ye ku' nun wasi zwò.»

**Mbòkì tòn bwum bye yili bon ðun ke ywǎ' Mvènnswǎb nun
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)**

¹⁵Be nywǎ' mbǎ' ndǎ', bwum ðunmi tì ku' kìn ke ke Yesù lè bwen fya' nun hwæn, lè Yesù sata' bon mè fyà' nywi. Bwesǎ' Yesù yen li, be ðunmi bwum bye be kìn lè bwen nyenndi. ¹⁶Yesù ywǎme li, à cì be fyǎsi nun mè ci-bwen be ke; à shè le: «Donnzèni bwen sisǎ', be kiin ke cì shêm, ba kì byin kǎnni bon, ntwi' se ywǎ' Mvènnswǎb si she bwum bye gwili bon lè mè kikǎn. ¹⁷Mùn tà byin shě lè leŋkǎm le mwum nyě bǎ ywǎ' Mvènnswǎb yili mbanmbǎ' wě tà she mwesǎ' tà son yili, mwum màzwùm bǎ ðun shim ywǎ' Mvènnswǎb nun».

Ñcibbi ye ci-lòn ndo' cibbe lè Yesù
(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

18 Ci-zwi' mè Yudà ndo' cibbi lè Yesù le: «Ñlisà', wù ne cinni kan mè le' mbyibbɔa ke nywi, shè mûn yen se mun wòli mùn cì, mûn kà cinni ñzison ðwùmðwùm?» 19 Yesù ywɔme li, à fyònnzi lè nun le: «Yen se ci wù lon mun le mwum ne cinni kan byebbi nywi? Mwum nlwinni bãn, Mvènnswæb nun kyishon ne ñlwinni. 20 Wù limmâ kǎn mè lwuà bye ta le' le: “Ba wù ywi ñlà', ba wù wu mwum, ba wù yib nywi', ba wù ðyi ku' shitàkwù me mbwè', wù mwumzi ce nywù lè mon nywù nun?” » 21 Mwum tòn ni fyònnzi lè nun le: «Ñdikà' mwɔ', mùn tà ywum màzwùm ðwonnzi hwæn han a kiin bèn ðyè.» 22 Yesù ywɔme fyònnzi ni, à shè lè nun le: «Lè wù kà cinni ñtwòkà' ye ke nlim ðeb cǐ Mvènnswæb, swum nzwonme wù fɔ'. À si le wù yǐ fyòn be, wù kyì lwen nyǐ wù cinni hwæn, wù kyìllà' lòn màzwùm lè mè ci-nzæmzæm. Ye mlɔme ñkyiilà', wù fyòin be, wù ðwon mùn.» 23 Son, mwum tòn ni ywɔ' ñzǎ' le' ton yi, à yimmi ntwi' se nun be mwum ne cinni ñjònnzi ñzwɔnzwɔ'. 24 Yesù yenme she nun yimmi si, à shè le: «À si le' kyìbli ñzwɔnzwɔ' le ci-lòn ðun ke ywɔ' Mvènnswæb nun. 25 Ñdikà' ñgàribà, nun ne ðun ke zæ' tæ' nun lè she ci-lòn yǐ ðun ke ywɔ' Mvènnswæb nun.» 26 Bwum bye be le' màzwùm fɔli ðunmi lèli le: «Son be li, wen ne ye swæ'?» 27 Yesù kà fyònnzi lè bon le: «Swum se mwum tǎ ce le se wòli kan se ci, à si ðonmi ke swi' Mvènnswæb.» 28 Ke nyǐ yi, Piêr kà shǐ lè nun le: «Ce fe', bwi' ðonnzâ làn nye' ywum ye bwi' cinni hwæn lè bwi' ðwon wù.» 29 Yesù shè lè bon le: «Lè lenkæm, mùn tà byin shǐ le beshe mwum ndo' ðonnzi ðwòn nyon, ñmyon, mè ñgyinni byon, bwi' byon lè bwen byon nun hwæn ke jin ywɔ' Mvènnswæb nun, 30 ywum ye nun yǐ cinni wan nyǐ jene nun ye ywum ye nun ðonnzi lèan ñzwɔnzwɔ'. A konndi be le, ke nyǐ wan nyǐ jene, à yǐ tì ñzison ðwùmðwùm cinni.»

Kæmmi me nlè se Yesù shèe le' ywi shon
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

31 Yesù twe' mè ci-ntwum wûm blàn bî byon pèdin, à shè lè bon le: «Ceèni fe', bwi' kenme ke Yèrusalèm ke cici se ywum ye mè ci-nleli ke ñwum Mvènnswæb nun kœe ke nywi **Mwen Mwum** ye lwinni. 32 Be ye nun kyìli ke fya' me kyìn bwum. Mè kyìn bwum màzwùm ye nun kœlea, be simmɔ' nun, be swika' nun mèti nywi. 33 Be ye tì nun bo lè ñgwæ', be ken nun wu. ñgyìn mè nlè ti wòli, à yimni ywi.» 34 Son, bweso' byon ywɔti kan mwù le' màzwùm lwen. Ñdù' le' si be lè bon gwùmni. Li, be be kǎn lè ñlimmi swum se Yesù be yili nun le' seansean.

Ñkimnzi ye Yesù kimnze ci-ðwubè ndo'
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

35 Ke kèn se Yesù be kèn nun, à ðunmi kwemmò' lè Jèrikò. Ci-ðwubè ndo' be mbyî moan mbyi ñtòn, lè à tà ywum ðœlea. 36 À ywɔme ñtwùmni

Ɔwum, à cibbi swum se ta lànnzì. ³⁷Ɔe fyonnzì lè nun le Yesù ne mwum Nàzàrê' ni ne ta làn ke mbyi nun. ³⁸À ywome li, à dunmi kun le: «Yesù, ñdwi Dàvíd, ywò' kwènnzì nlim lè mún.» ³⁹Ɔwum Ɔe Ɔe kènnò' mbyí zwimbyi' dunmi nun sítì le nyí ni maki, son, à kònnò' ñkwu kimnzi mbyí le: «Ñdwi Dàvíd, ywò' kwènnzì nlim lè mún mè.» ⁴⁰Yesù ywò' li, à dyi, à shè le Ɔe kiin nun lè nyí. Ci-Ɔwubè kwemmi mbyí, Yesù cibbi lè nun le: ⁴¹«Yà swum se wù yili le mún ci wù?» Ci-Ɔwubè ni fyònnzì le: «Mwumñkæm, mún yili le wù ci me' weli mún Ɔe mwu.» ⁴²À le' li, Yesù shè lè nun le: «Me' ywú weli, Mvènnswæb swætâ wù ntwi' se wù tɛlâ zwùm lè nun.» ⁴³Ɔe fya' zwem ñnywɛn, ci-Ɔwubè ni dunmi yenni, à kè Yesù mwù nyè lè à tã Mvènnswæb twuli. Ɔwum hwæn bye Ɔe kwe yen swum se lannzi si, Ɔe dunmi tì ku' ñtwu fe lè Mvènnswæb.

Yesù Ɔon lè ci-zwi' mè ci-nyèkã' lön gàrimà ndò'

19 ¹Yesù ɔuen Jèrikò, lè à tã ñlim nsòn linndi. ²Mwum ndò' Ɔe kwe, jin shon Ɔe le Zàshê, ci-zwi' mè ci-nyèkã' lön gàrimà ndò' ne Ɔe. À cinne ñjònnò' ñzwanzwò'. ³À Ɔe ku' yili le nun yen ku' mwum ne Ɔe ta lon le Yesù, son, à Ɔe ñkɛm; li, à wòle kãn à yen nun, ntwi' se Yesù Ɔe kèn ke nyinnim Ɔwum mèan nun. ⁴À Ɔe li, à yanni Ɔã nun ken linndò' mbyí zwimbyi'. À Ɔèn mbyí, à nàn ke ñgæ' ndò' zwêm, Ɔã nun yen nun seansean, ntwi' se Ɔe lè Yesù kènme fyi kwe ñji. ⁵Yesù kèn lwùmni ñgæ' màzwùm ñji, à wasi me' zwò, à yen Zàshê, à shè lè nun le: «Zàshê, kyilii ñbyimmi, ntwi' se se yili le mún non ɔyɛ ɔwon nywù.» ⁶Zàshê ywome li, à kimnzi mè kwù, à kyilii ñgyò', à twe' Yesù ɔwon nyon lè ñdali. ⁷Ɔwum Ɔe Ɔe kwe yen li, Ɔe dunmi ñgùnna', lè Ɔe ta le' le: «Ɔèni fe' she mwum tòn ni kènnâ nòn ɔwon ci-ncí byebbi ni.» ⁸Zàshê Ɔèn ɔwon nyon Ɔon lè Yesù, à ɔyi, à shè lè Yesù le: «Mwumñkæm, ywò' fe', mún yɛ lwen nyèm kyilii ke nyinnim, mún fe làn ñbo' lè mè ci-nzæmnzæm. Ɔeshe mún jie mwum ndò' me', mún yè nun lòn fya', mún yɛ mwum màzwùm lòn yon fyòsi Ɔe cici nyí.» ⁹Yesù ywome li, à shè le: «Mvènnswæb swætâ Ɔwum bye ɔwòn ne tòn ne ɔyɛ, ntwi' se mwum tòn ne ni tì ku' ke mvu Ɔwum Abrahæm nun. ¹⁰Ñdù' mɛn **Mwen Mwum** fe ñgyò' wan si le à kiin Ɔwum bye Ɔe lè Ɔe Ɔwuà kibbea Ɔã nun nywæsi Ɔon.»

**Ñkæn le' ye mwen mvèn ndò' nyɛ kyillea lòn lè mè
ci-she wùm byon ndò'
(Mt. 25.14-30)**

¹¹Ɔwum Ɔe ywæ ñzæ' le' ye, Yesù kònnò' Ɔon ñkæn le' ton ye ɔwí. Ntwi' ñbòki ne nun Ɔe lè à ti kwemmi lè Yèrusalèm, Ɔe Ɔe Ɔàkà' le le' làbbi ndò' se Ɔa tí, lè ywò' Mvènnswæb Ɔwumnâ. ¹²Ɔe ntwi' màzwùm, à shè lè Ɔon le: «Ɔe lè mwen mvèn ndò' kènme ke nsòn ndò' ye ñgwemmi Ɔan, Ɔã Ɔe ken nun kí kwe ke gba' lwun zwêm. Ɔe lè Ɔe ye nun lwun kí

din, à fyònni be nsòn yon. ¹³Lè ã kà wa' kën, à swɔsi mè ci-she byon ndɔ' wùm, à fɛ wen ne hwæn dalà lòn ñkæm fya', à shè lè bon le: “Wen ne hwæn ðunmi ku' sèm kènnzi lè lòn ye mun fɛ nun fya' yi, a kièn bèn nywɔ' ne mùn yě fyònni.” ¹⁴Mwum màzwùm be ku' li, ðwum bye ñgyɔ' nyon nun be kàn nun yili. Kwan se nun be lè à kènnâ, be fyið' nun ðwum be nyè le, fyi bi ken ìvèn ndwun shě le bon yili kan le mwum màzwùm ni be ìvèn nyan.

¹⁵«Mwum tòn ni kën bèn kwe, be ke nun gba' zwêm. Be nyě yi, à byiti mwù, à fyònni be nsòn yon. À ðën, à ci be lon mè ci-she wùm bye nun fekæ lòn fya', ðã nun yen se ne kweân be. ¹⁶Nyě zwimbyi' seti yon kwannzi, à shè le: “Mwumñkæm, ke lòn ye wù fɛe mùn fya' nun, mùn cinnâ be ñkæm ñwùm.” ¹⁷Mvèn shè lè nun le: “À si wòli, wù ni ci-she nlwen. Mbòki ne wù ðã ci-ñkwèb ke me le' ðwæðwæ' nun, mùn kèâ wù ñgbè, wù yě mè nsòn ñwùm ywo.” ¹⁸Ci-she nyě mè mbì kwan, à lisà' yon, à shè le: “Mwumñkæm, ke lòn ye wù fɛe mùn be fya' nun, mùn cinnâ be lòn ñkæm nshæn.” ¹⁹Mvèn shè lè nun ni le: “Wù ku', mùn kèâ wù ñgbè, wù yě mè nsòn nshæn ywo.” ²⁰Ci-she nyě mbɔ' ndɔ' bèn ðye be, à shè le: “Mwumñkæm, lòn ye wù fɛe mùn be fya', à ye. Mùn gwùmme yon ke swum plé nun kpæmmi. ²¹Yi be mùn kwènni lè le' swù, ntwi' se mùn limmi le wù ni mwum ne cinni ñlim zwum kimmi. Wù tã she ke cě wù kèe kàn, wù fyæb ti ku' ke ndem ne wù ðie kàn.” ²²Mvèn ywɔme li, à shè lè nun le: “Ci-she mbyebbi, ñzæ' le' ye kwan wù ñwum ye, yon ye mùn yě ku' wù mè kà' lannzi nun. Wù limme lwen le mùn ni ñlim zwum kimmi, mùn tã sheli cě mún kèe kàn, mùn fyæb ti ke ndem ne mún ðie kàn. ²³Ti yen se cie, wù shie mùn kën lòn yêm gwùmme ke nye gwùm lòn ne tã ðwum mlá' lòn kònni be ke ñgyi lòn zwêm? Be wě she mun fyònnime se, mún kennè yon yě lè mlá' ndɔ' ðuân mùn zwêm.” ²⁴Mvèn kà shě lè ðwum byon ndɔ' bye be kwe mbeti le: “Fyònni lòn ye nun fya' yi, byin fe yon lè mwum ne cinni ñkæm ñwùm ni.” ²⁵Ðwum màzwùm fyonnzi lè ìvèn le: “Mwumñkæm, à ti kàn mbyi lè ñkæm ñwùm fya'?” ²⁶Mvèn màzwùm kà fyònnzi be le: “Mùn shè byin le mwum nyě cinni mèan ne be ye ti kònni ð' ye mbyi zwêm; ti lè mwum nyě cinni kan, kwæ' ne nun cinni, be ye ti nun nun yèɔ' fya'. ²⁷Ti lè mbyi ðwum bye yile kàn le mùn non ìvèn, bænnèni bon, byin kièn bon wu fe swi' shêm.” »

Ñkwemmi ye Yesù be kwemmi lè Yèrusalèm

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jân 12.12-19)

²⁸Kwan se Yesù mlá' bon ñkæn le' màzwùm ðwi hwæn, à bæen zwi' kèn, ñkwìn ðwum ye be nun ðwon sù nun læm nyè. À yème mbyi Yèrusalèm. ²⁹Kwan se nun kwemmi lè mè nsòn mbì ne be be lon le Bèfajè lè Bètànì, ke mbeti ñgwùmñgwùm she cinni mè ñjì ñgæ' òlívè zwêm, à fyið' ðwesɔ' byon mbyi nsòn bon bí. ³⁰À shè lè bon le: «Kènnèni mbyi ke nsòn ye

byin ta yennò' yi; byin ye bènndò' kwe, byin cinni mwèn mvàmndè ndò' ne mwum ndò' nà n kife' mbyí, à ni mfyunndi. Byin yennà li, byin suli nun, byin kiìn lè nun. ³¹Beshe mwum ndò' cibbi byin le: “Byin kenme fen lè mwèn mvàmndè ne byin ta sùli ni?” byin fyonnzi nun le Nyeli nyin ne shi le byin kiìn lè nun.» ³²Bwesò' Yesù bì bi yè mbyi, be ken bèn, be cinni ku' ywum hwæn li, wě tà she Yesù shí bon. ³³Kwan se bon dùnmi ku' mwèn mvàmndè sùli, mè nyeli byon cibbi le: «Se be le, byin ta mwèn nyàm ni sùli?» ³⁴Bwesò' Yesù fyònnzi le: «Nyeli nye' ne shi le bwi' kiìn lè nun.» ³⁵Be su hwæn, be ken be lè nun cě Yesù. Be ken bèn, bɔwum bye fò' ndò' dùnmi mè plè byan nywìlɔa nywi, lè be mwèn mvàmndè yě nyè. Be fòsi hwæn, be dɔnnzi Yesù à nàn. ³⁶Yesù be kèn mwèn mvàmndè zwêm, lè bɔwum byindò' ta mè plè yèkea mbyi nun ke ngyò', bǎ mvàmndè ken zwêm. ³⁷À dùnmi ñgwùmngwùm she cinni mè ñji ngæ' òlívè kyili, lè Yèrusàlèm ti kwukwá'. Læm se be nun nyè hwæn be lè ñdàli ñzwanzwò'. Be dùnmi Mvènnswæb twuli lè ñkwu kimmi ke ntwi' yi hilea ye bon yennà hwæn. ³⁸Be be ñzǎ' nshib shě le: «Mvènnswæb ngænni mvèn ndwun ne tà kìn ke jin shon nun. Mvènnswæb ne ñdú' floa she', ñtwu be lè nun ke nlim dɛb.»

³⁹Mè Fàrizièn ndò' bye be kwe ñkwìn bɔwum nun kà shě lè Yesù le: «Ñlisà', shè le ku' fe' bwesò' byú le be maki nùn.» Yesù fyònnzi be lè bon le: ⁴⁰«Mùn tà byin shě lè lenkæm le, bon maki lè mè ngyò' ye ye ti kun.»

Yesù tà kwe lè ywum ye ye bèn ke nywi Yèrusàlèm

⁴¹Yesù bèn mbeti nsón, à ce yon, à dùnmi kwe, ⁴²lè à tà le' le: «Yèrusàlèm, bɔwum byú ywòè ku' fe' swum se woli se fe bon floa ke ngyìn ton ye nun, be swælè. Son, ywum hwæn yi jene njimmi nun ke swi' shan, be wòli kan be yen. ⁴³Ntwi' se kwan ndò' kà bènka' wù nywi, kwan se mè ci-byinnzi byú ye wù kanndi lè ñshim jimmi. Be ye wù kě ke kwù shan ñji, wen ne hwæn yě wa', à kìn wù tæmmi. ⁴⁴Be ye wù twùkea, lè bɔwum byú nun hwæn, be ye wù gwànnzi, be wu bɔwum byú hwæn. ñgìndú' kwùmkwùm nye se yě nzwon zwò, se ba be, ntwi' se wù twele kǎn kwan se Mvènnswæb kìn lè nun kpa' wù wě swum ñkæmngkæm ndò'.»

Mfyinni ye Yesù fyinne mè ci-nywi ywum ke nyenswæb ndwun

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jân 2.13-22)

⁴⁵Yesù dùn Yèrusàlèm, à kèn nyenswæb ndwun; à bèn, à cinni bɔwum lè be ta ywum kyí kwe. À dùnmi bon fyinni, ⁴⁶lè à tà le' le: «Be ko' ke dèwǎ Mvènnswæb nun le: “Nye nyèm yě be nye nyè bɔwum ye mùn kìn keli kwe.” Ti lè byin, byin fyosá byin nun lè cìci se mè ci-nywi' ta kèn swòli kwe.»

⁴⁷Mè nywò' mèan hwæn, Yesù be kèn le' Mvènnswæb lisea kwe nyenswæb ndwun. Mè ci-mfè sàtikà', mè ci-nlìmmi me lwuà, lè mè ci-zwi' me Yudà be

mbyi kæbbi le be ci lè be wu bon Yesù. ⁴⁸Son, be be kån mbyi cinni, ntwi' se lan Yèrusàlèm bye mbyi hwæn be fõsi mwù kě, lè be fõli le' se Yesù be le'.

Bwum ta Yesù ndũ' ñkimmɔ' ywum ye nun tã cì cibbi

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

20 ¹A kièn bèn nywɔ' m̀bɔ' ndɔ' nɛ Yesù be le'-Nswàb lisea ke nyenswàb ndwun lè à tã Ñtwum Lwen sannzi, mè ci-zwi' me ci-mfe sàtikàè' bon lè mè ci-nlìmmi mɛ lwuà òwìn kwe bon lè òwumñkàm mɛ Yuda. ²Be cibbi lè nun le: «Wù tã ku' ywum ton yi cì hwæn li lè yã ñkimmɔ'? Wen nɛ fe wu ñkimmɔ' ncikà' mɛ le' ni?» ³Yesù kà fyònnzi lè bon le: «Mùn yě tì ku' byin ñcibbi fɔ' ndɔ' cibbi. Shèèni mùn ⁴jìn mwum nɛ fyie Jân le nyí ni kiìn òwum jìmnzi. M̀vènnswàb nɛ fyie nun, kè òwum?» ⁵Be ywɔmɛ li, be yè kan nun ñwum, be òwum lèli be nyinnim shan nun le: «Bwi' be fyonnzi nun le M̀vènnswàb nɛ fyie nun, lè à yě òwi' cibbi le: “Ti yen se byin be shí le' shon tweli lè lɛñkàm nun?” ⁶Bwi' be fyonnzi fe' nun le òwum be fyie nun, òwum bye' bye mbyi hwæn ye òwi' ywummɔa lè mè ñgwɔ', bǎ be wu òwi' ntwi' se òwum ta òyi le Jân ni be seansean ci-nlèli ke ñwum M̀vènnswàb nun.» ⁷Be sunndi hwæn li, be kà fyònnzi lè Yesù le: «Bwi' lìmmi kan òwi' mwum nɛ fyie Jân le à jìmnzi òwum.» ⁸Yesù ywɔ' li, à shè ku' bon le: «Beshe byin lìmmi kan byin nun, mùn bǎ ku' byin mwum nɛ fe mun ñkimmɔ' ncikà' mɛ le' ni shě.»

Ñkæn le' ye ke nywi òwum òyibbɔa bye mɛ ci-m̀bòn ndem

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-12)

⁹Be nyě yi, Yesù òwi' ñkæn le' ndɔ' lè òwum bye be kwe nyenswàb ndwun le: «M̀wum ndɔ' be kwe, à cinne ndem ñgæ' nyě be ta bǎ' pèan cì lè gwùm yon. Kwan se be lè à yě ñsòn màzwùm wea, à she ndem ni, à fe fya' mɛ ci-m̀bòn bye ye nun giti be. Be fɔsa' lè bon, à wa' kèn lǎbbi ndɔ'. ¹⁰Kwan se kwan mkpæ' gwùm ñgæ' woli, ci-ndem ni fyi' cikpu' ndɔ' be myi ye nun wae nun le nyí ni ken mè ci-m̀bòn ndem byon shě le byi bi fì ku' nun làn nyon gwùm ñgæ' ke ye byi bi kpælâ nun. Son, cikpu' ni bèn, à shě mè ci-m̀bòn ndem li, be ò' nun, be fyinni nun be fya' pwin. ¹¹Ci-ndem ni ywɔ' be li, à fyi' tì cikpu' nyě m̀bɔ' ndɔ' be kwe. À kèn tì bèn, mè ci-m̀bòn ndem bi konndi tì lɔ' nun bo. Be sem nun li, be fyinni tì lɔ' nun be fya' pwin. ¹²Ci-ndem kònnndi yen li, òwæ' kwèn kan nun, à kònnndi mè nlè mwum fyi' kwe. Be òyemnza' tì nun ni òyě, lè be kà twɔtɔ' nun pisean. ¹³Ci-ndem ni yen tì li, à bæn mwù. Nun, nun yě ku' cì le? À bákà' li, à cinni kon ndɔ' le: “Mùn yě mwèn nɛ mùn yili ñzwɔ' fyi, shindɔ' be lækì fe' nun yi òye nùn.” ¹⁴Son, mè ci-m̀bòn ndem yin mwèn ni kwainmè òin, be òwum lèli ke nyinnim shan nun le: “Ceòni fe', mwum nɛ kà bekà' ñji-nye nɛ bènme ni. Bwi' wuèni nun bǎ ndem ñgæ' be be òye.” ¹⁵Be leme li, be twɔta' nun pisean, be ken nun wu kwe.»

Yesù le' hwæn, ä kà cibbi be le: «Byin baka' le ci-ndem ni yě cì le lè mè ci-mbòn ndem bí? ¹⁶Ŋgyi ban, ci-ndem ni yě wai, à wu mè ci-mbòn ndem bi hwæn, à fe ndem ni fya' bye ðin ndo'». Bwum bye be kwe ywo' ñkæn le' yi, be she le: «Mvènnswæb yæmnzi pa' le' màzwùm.» ¹⁷Yesù wasi me' zwò, à sunndi bon ce, ä kà shè le: «Byin lemè le Mvènnswæb yæmnzi pa' le' si, ti, ñzà' le' ne be kò' ke ðewä Mvènnswæb nun le: “Ŋgæ' ne mè ci-ŋgwe nye nzwonnze mbeti ne ti ti ñshimbyi' nye”, byin baka' le ñzà' le' màzwùm nòn ŋgyo' ðin? ¹⁸Wù ne mbà' yě swi nshimbyi' nye màzwùm zwêm, wù ywime pyì, wù flòkà'. Ñshimbyi' nye màzwùm yon ne' ye pyi fe' wu nywi, wù yě be ñlemmi.»

Lõn gàrimà ye be ta ðëb lè ñvèn ndwun ne ke ŋgyo' Ròm

(Mt. 22.15-22; Mr. 12.13-17)

¹⁹Mè ci-nlimmì me lwuà bon lè mè ci-zwi' me ci-mfe sàtikàè' ðunmi mbyi kæbbi lè be ci be bæen Yesù ke kwan màzwùm nun ñnywèn, ntwi' se be lè be limmâ le nyì ni ðwí ñkæn le' ton yi lè bon. Son, ñkwìn ðwum kwen bon yi. ²⁰Be toin bon be mè tontòn lè be ta Yesù kènnzi lè me', be kà fyið' mè ci-mfòli ŋwum kwe cì shon. Mè ci-mfòli ŋwum bi kweðn wě ðwum ñkæmŋkæm ndo'; be kenme Yesù pyi ŋwum. Be fyie kân bon ðin, be cie li bǎ be cinni mbyi ne bon ye Yesù kyili ke ñkimmò' gwemná ñji. ²¹Mè ci-mfòli ŋwum bi ðen ke Yesù, be cibbi lè nun le: «Ñlisà', ðwi' limmâ le ywum ye wù tǎ shè, lè ye wù tǎ lisà' nun hwæn yi mbyi nun. Ke cì swú, wù bǎ le mwum nyě ni le, nyě be ku' le. Swum se wù tǎ cì, à si ñlisà' mbòki tòn nyě nlwen ne Mvènnswæb tǎ yili. ²²Ðwi' yili wù sannzi ðwi' ðeshe lwuà nyè' ne ðwi' ta ðwon yili le ðwi' ðëb lõn gàrimà lè ñvèn ndwun nyě Ròm, kè ba ðwi' ðëb?» ²³Kwo fe' she be cibbi li si, Yesù limmì mbyi nyan ne bon yili ñfyi, li, à shè lè bon le: ²⁴«Liseàni fe' mún lòn ye byin ta gàrimà ðëbbi nun.» Be kwannzi lòn yi, be lisà' nun. Ä kà cibbi bon be le: «Fli me' she lòn zwêm si, lè mè ŋgo' nun yi ye wen?» Bon le: ye ñvèn ndwun yi ye. ²⁵Ke nyě fyònnzi nyan, Yesù shè lè bon le: «Ke byin limmi li, ðëbbèni ywum mvèn ndwun lè ñvèn ndwun, byin ðëb ku' ye Mvènnswæb lè Mvènnswæb.» ²⁶Ke fyònnzi Yesù nun, mè ci-ŋkanŋkan byon cinni kan swum se be ye nun pyisi nun ke swi' ðwum. Fyònnzi le' nyon fyòn ðwum shimmea cì nún. Kwo ci-mpǎ' nzà' le' kwan kan tí.

Ñcibbi ye be cibbe Yesù ke nywi nyimni ywi

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷Be nyè yi, mè Sàdusièn ndo' kièn Yesù yenni. (Bon màzwùm be tǎ le' le ðwum tà ka ywi yimni.) Be she lè nun le: ²⁸«Ñlisà', Mòizè kœ ke me lwuà bye' nun le mwum ne cinni ŋgyinni nyon nyě mwesò', nun ne ywi lè ä ye kife' mwen lè ñlib ne nun ke shì nùn, se yili le ŋgyinni nyon nyě mwesò' ni she ñlib be, bǎ nun ye ðwen lè nun ke bǎn bàka nyon nun. ²⁹Son se

bwi' yili le bwi' cibbi wù, wù fyonnzi bwi' le' ndò'. Mè ñgyinni ndò' be kwe bon shanmbi. Nyě mwumñkæm she mlìb, à ywi, lè à ye kife' mwèn. ³⁰Nyě mè mbi she mlìb ni, à ywi ti, shiki à ye ku' mwèn lè nun, ³¹Mè nlè ku', mbanmbò' li han, bon hwæn be she mlìb ni, be ywi, be ye kan mwèn lè nun. ³²A kiin bën mmlòkã', mlìb ni ywi ti ku'. ³³Nywo' ne ñgyin nyimni ywi yě wòlì, wen ne ye be lè mlìb ni? Ke bon hwæn, be sheà nun lè ðæm?»

³⁴Yesù fyònnzi lè bon le: «Mè ðwèb lè mè yib bye ñgyò' wan nun ta ðæm she, ³⁵son, ti lè bye Mvènnswæb yě ñzison nywæb fe ke nyě ywi ke wan nyě tã kìn nun, be ba ðæm she. ³⁶Jin swum ndò' ba tí be le ywi. Be ye be wě mè cikpu' Mvènnswæb bye nlim ðeb. Be ti bwen Mvènnswæb, ntwi' se nun yimnzâ bon ywi nun. ³⁷Ke cici ndò' ke ðewã Mvènnswæb nun, be kò' ñjè ndò' ke nywi kpo kæ'. Ke kwe, Mòizè tã Mvènnswæb lon le Mvènnswæb nyě Abrähæm tã ðwon, bon lè Izà', lè ti lè Yàkòb. ³⁸Li ne mún shè byin le Mvènnswæb ni Mvènnswæb nyě bwum bye ñzison, ba nyě bwum ywi; ntwi' se ke cě Mvènnswæb, mwum nywi bân, bwum hwæn bi ñzison.» ³⁹Yesù le' li, mè ci-nlìmmi me lwuà ndò' welì ñwum, be she le: «Ñlìsà', wù fyònnzi lwen.» ⁴⁰Be le' li, ntwi' se ñdò' lwùm kan tí nun ñzà' le' cibbi be.

Le' she ke nywi Kristò bon lè Dàvìd

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹Yesù shè lè bon le: «Se ye ti cì le bwum su' tan le **Kristò**, mwum ne Mvènnswæb fyì, ni mvu bwum Dàvìd nun? ⁴²Ke Dàvìd nun ne' le' lè ñwum yon ke ðewã nsàkã' Mvènnswæb shon nun le:

“Mvènnswæb lele lè Nyeli nyèm le: Tòn fya' ji yèm,

⁴³mún yě wù mè ci-byinnzi byù ké ke me kwù ñji.”

⁴⁴Ke Dàvìd lonme **Kristò** le Nyeli nyon li, se ye ti ku' cì be le, be su' tan le nun, nun ne ke mvu bwum Dàvìd nun?»

Yesù tã bwesò' byon konnzi lè ñðwon mbyi mè ci-nlìmmi me lwuà

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lk. 11.37-54)

⁴⁵Ke me ywi' bwum hwæn bye be nun fòli, Yesù kà shé lè bwesò' byon le: ⁴⁶«Konnèni lè mè ci-nlìmmi me lwuà be tã su' lwub me plé klwòkea nun, be yili ñwèb ye be ta bon wubbòka ke yi bàbà nun, yì cì tòn ye be yili ke me nyenswæb su' ye me' zwêm; ke yi dinà' nun ma, yì gba' zwimbyi' ye be ta ti kònni yili. ⁴⁷Be ta ywum me kwèb me yib mlòkea, son, ke kwan si nun, be ta ma bon me' dwùsi lè mè ñkeli nlibbea. Bon bi lè bwum, vènè' shan se bon ye yen ye she bwùlu lèan hwæn.»

Lòn ðwitea ye ci-nzæmnzæm ñkwèb mlìb ndò' ðwìe

(Mr. 12.41-44)

21 ¹Yesù be bwum kènnzi kwan se bon be lòn ðwì, à yen wě tã she mè ci-lòn ta lòn ðwitea ðwì ke cici se be ta lòn ðwì nun. ²À ce ti

ku', à yèn ci-nzæmzæm ñkweb mlib ndo' d̀wime mè tworo bì. ³À yèn li, à shè le: «Mùn shè byin lè lèñkæm lè ci-nzæmzæm ñkweb mlib ni d̀wià lòn à làn ßwum hwæn. ⁴Ntwi' se ßwùlu ße d̀wí hwæn ße su' blàn ye ke lòn yan zwêm d̀wí. Ti lè nun, à kpilcá nun ne' hwæn, à fe swum se sui nun nzwon fya' lè swum ñhwïn ji.»

Yesù tá swum se ywime nyenswæb ndwun ßènni nywi shé
(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵Ke nyé yi, ßwum ndo' dunmi leli ke nywi nyenswæb ndwun le nyí ni ñlwen ñzwönzwò' lè mè ñgwò' lwukea bye ße gwe nyí nun, kònndi lè ywum lwukea ye ßwum feka' lè ße fe ñtwu lè M̀vènnswæb. Yesù ywómè li, à kà le' le: ⁶«Ke ywum ye byin ta le' nun yi hwæn, ñgyìn ndo' kà wòlàkà' nyé ñgwò' ßá lwùm lwæb fe m̀kpàti ke lwi ñgwò' zwem, shiki ße twotò' nun ñgyò'.» ⁷ßwum bye ße kwe ywò' li, ße cibbi nun le: «Ñlisà', ywum màzwùm ywime lànnzì yá kwan? A konndi ße, yà swum se ye lisà' le ywum màzwùm ti kwemmi nun?»

Mè le' ñkimmcá ne ywime lànnzì lè ñgyò' wan kà mló'
(Mt. 24.3-14; Mr. 13.3-13)

⁸Yesù shè lè bon le: «Cìèni kon, ßa mwum ndo' pòka' byin. Ntwi' se ßwum mèan ðin ye kwan ße ke jin shêm nun, kwo wen ne hwæn yé le' le nun ni ne mwum ne M̀vènnswæb fyi, ße konndi le' le: “Kwan wolime”. Kwan se bon ye lilò' li, ßa byin lwum bon mwù ké nywi. ⁹Kwan se byin ywime yì wì ywótea yi cìci, lè mè le' kim-mwù nun, ßa yi ðun byin zwum, se yili lwen le ywum màzwùm seti fe' lànnzì li, ke nyé màzwùm lè ñgyò' wan kà mló'.» ¹⁰À kà kònndi ti bon shé le: «ßwum bye ñgwù ñgyò' ndo' nun ye kèn wì d̀wí lè ñgwù ñgyò' nyé ðin. Ywò' ndo' wa', se ka' wì lè lwikwæn ywò'. ¹¹Ke yi cìci hwæn, ñgyò' wan yé funnzi kimmi lwen, ñjè pyità' lè mè mwù ñgwènñgwèn nyé tá ßwum shèlea hwæn. Mè le' kwèn yi ne ywime wa' zwò ðeb lè yì kikeàn nun yé ße kwe.

¹²«Ywum ye mùn shè byin hwæn yi lè ye kà ßèn, ßwum ye byin seti byìnnea, ße yènnzi byin vèné', ße ken lè byin ke me nyenswæb ke swi' yi kyità' yan, ße d̀wòka' byin me nye ñjè, ße ye byin ðyilea ke swi' me mvèn lè ke swi' me ci-zwi' ke ntwi' se byin bi ßwum ßyêm. ¹³Ke cì shin, mè mbyi màzwùm ye ße mè mbyi ndyi shitàkwù shêm. ¹⁴P̀yisèni lè mè nlim nyin, byin làkì ßàkà' ke nywi mbòki le' ne byin ye byin ne' lwinni nun. ¹⁵Ntwi' se mùn ne ye byin ñzæ' le' fe ñwum lè ñlìmmì ye le kwo ci-ßyìnnzì nyin ndo' mbò' wòli kan à ßyìnnò', shiki à lin swum se byin le' kan. ¹⁶Kwo fe' mè ce byin, mè mon byin, kònndi mè ñgyinni byin, ßwum ße byin kwæ' nywi nun hwæn, lè mè ñwè byin nun, bon ße ye kèn lè byin ke swi' yi kyità'. ßwum mèan bi nyinnim shin nun bye ywime lán ke ywi vèné' nun. ¹⁷ßwum hwæn ywime byin byìnnzi ntwi' se byin bi ßwum

byèm. ¹⁸Son, kwo nzisa! nnywùn nyin m̀bɔ' bǎ ɓwu. ¹⁹Ba byin ɓwæti mwù, li ne ye ku' cì byin nywæsi ñzison ñkàmɲkàm shin.»

Yesù tá swum se ywime Yèrusàlèm ɓenni nywi shě
(Mt. 24.15-22; Mr. 13.14-20)

²⁰Yesù shě ti bon le: «Byin yenná ku' m̀e suzàen kannɗà' Yèrusàlèm ɗin, ke kwan si nun, limm̀eni le ñkyà' yon ye ti. ²¹Li, ɓwum bye ywime ɓe ɲgyɔ' Jùdè nun yean, ɓe ken ke m̀e kpa' zwèm. 'Bye ye ku' ɓe ke nlim Yèrusàlèm, ɓe kesi nywi kwe. 'Bye ye làn nyan ɓe m̀e myi ndem, ɓa ɓe ken ɗun ɓe nlim nsòn. ²²Ntwi' se ɲgyin màzwùm yě ɓe ɲgyin vènè', ɓǎ ywum ye ɓe kɔ' ke ɗewǎ Mvènnswǎɓ nun lwinni. ²³Yǎ pa' vènè' se kà ɓe ke ɲgyin màzwùm nun lè m̀e yib bye ywime ɓe lè zwùm, kònddi lè bye ye ɓe lè ɓwen fya'. Ke ɲgyin màzwùm nun, vènè' twun ye ɗun ke ɲgyɔ' ne nun. Ìkwìn ɓwum ye ton ye ye pyì son ne' pyì ke kyitǎ' Mvènnswǎɓ nun. ²⁴Be ye ɓyindɔ' lànnzi ke ɲjim zwèm, ɓe ken lè ɓyindɔ' ke m̀e myi me kyin ɓwum. 'Bwum bye tà ka Mvènnswǎɓ ɗwon ye Yèrusàlèm lü, ɓe ye son pùti, a ken ɓɛn m̀mlòkǎ' kwan se Mvènnswǎɓ fe bon kwe.»

Kwan se Mwen Mwum yě fyòn ɓe ɲgyɔ' wan nun
(Mt. 24.29-31; Mr. 13.24-27)

²⁵Yesù kònddi ti bon shě le: «Yì kikeàn ndɔ' ye kwan ke nywɔ' nun, a ye ɓe ke nywi' nun lè ke m̀e nywǎ' nun. Ke ɗán ɲgyɔ' zwèm, yì pa' ɓwum ye nlim hwæn, nywi ye bon ghòlea nlim hwæn, ke nywɔ' ye bon ye ñtwùm ɗu' ndwun ne kannɗi ɲgyɔ' wan ywo, lè m̀pònddi ye nun yě pònddi nun hwæn. ²⁶Ke m̀bàkǎ' ye ɓwum ye kè ke nywi swum se ywime cì ke ɲgyɔ' nun, ɓyindɔ' ye hwùmzì lè yi ɗin. Swum se ywime lànnzi ɓa ɓe le' kwǎ', ntwi' se kwo fe' ywum ye cinni ñkimmɔ' ke ɗɛb hwæn ywime funnzi. ²⁷Ke nyě yi, ɓwum ye **Mwen Mwum** yenni, à tá kyìli ke ɓwɔ' nun lè ñkimmɔ' twun yon nun lè ñtwu yon nun hwæn. ²⁸Kwan se byin ye yen ywum ton yi hwæn ɗunmá ɓɛn, kimnzèni ñlim, ɓa byin swɔsi mwù. Limm̀eni le Mvènnswǎɓ yě byin kwannzi vènè' nun mbyì kwǎ'!»

Yesù tá ɓwum shě le ɓyi ɓi limm̀i kwan se ywɔ' Mvènnswǎɓ ye kwemmi
(Mt. 24.32-35; Mr. 13.28-31)

²⁹Yesù ml̀ò' mbyi le' ni hwæn, à twe' bon m̀bòki le' ndɔ' le: «Cèèni fe' ɲgwukwu, lè ɓwùlu m̀e ɲgǎ' ndɔ' nun. ³⁰Man nywǎɓ ta ɗunmi ɓwùm ɗin, ɓyin ne', ɓyin limm̀i le kwan mvu se she wòlime se. ³¹Mbanm̀bɔ' màzwùm ku', kwan se byin yenná lè ywum màzwùm ti ɓɛn nun, ɓyin limm̀i seansean le kwan she Mvènnswǎɓ yě ywɔ' ke ɲgyɔ' wan nun wolime. ³²Mùn tà ɓyin shě lè leɲkàm le mvu ɓwum ye jene ɓa ml̀ò' hwæn lè ywum màzwùm ɓenná. ³³Ɗɛb lè ɲgyɔ' nun hwæn yi ywum ye kà ml̀òkǎ' nùn, son, ñzǎ' le' yèm ye ɓe kwe kwan hwæn.»

Yesù tǎ ɓwum shě le ɓa ɓyi ɓi dʏe, ñgyìn mfyònnì
nyon ni làkì ɓyin semnzi
(Mt. 24.42-44; Mr. 13.32-37)

³⁴Yesù le' tì le: «Twelèni kon, ɓa ɓyin ci mè mwù nyin su' kèn ke nywi me ñgwìn lè ke nywi ywum nwi, shìkì à kèn ku' ke nywi me mbàkà' ne fe wan tòn ne nun. Se ɓe li, ñgyìn ne **Mwen Mwum** yě fyònnì nlim yě ɓyin semnzi nun. ³⁵Ntwi' ñgyìn màzwùm yě shìmndì ke nywi lan ñgyò' wan hwæn wě tǎ she ɓe ta mvinjan swì ke dú' nun. ³⁶Ba ɓyin dʏe, kelèni Mvènnswàɓ kwan hwæn, ɓǎ ɓyin cinni ñkimmò' nnywàli ke fya' ywum ye ye lànnzì, lè ɓyin dʏi tì ku' dɛɓ ke swi' **Mwen Mwum**.»

³⁷Ke ñgyìn màzwùm nun, Yesù ɓe kèn nyenswàɓ ndwun nywò'-mwum, à lisà' le'-Nswàɓ kwe. Ti kwan nnòn nji', à kwan Yèrusàlèm, à kèn nòn ɓe ke mwu ñgwùm ñgwùm she cinni mè nji' ñgà' òlívè zwem. ³⁸A ɓe ɓe moan shikpon, lan Yèrusàlèm hwilì, ɓe ken nyenswàɓ ndwun ɓǎ ɓon ɓli swum se Yesù tǎ lisà'.

Mè ci-zwi' ta kwi' Yesù ji
(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Jân 11.45-53)

22 ¹Be lè ñgwìn-brê'-shìkì-mbùn ti kwemmiì nùn, ñgwìn ne ɓe ɓe tì ku' lon le ñgwìn-ñkwan-Èjìb. ²Mè ci-zwi' me ci-mfe sàtikà' lè mè ci-nlimmì me lwuà ɓe mbyi ne ɓon ye ci ɓe wu ɓon Yesù kǎbbi. Ñcinni mbyi màzwùm ɓe kàn ɓon kyibli fya' dín, ye ɓe kyibli ntwi' se yi ɓe ɓon kwènni lè ɓwum làkì le' màzwùm ywòti.

Judà yilá le nun kyilì Yesù fya' me ci-zwi' me Yudà
(Mt. 26.14-16; Mr. 14.10-11)

³Ke kwan si nun, m̀pùn Satàen dún mwu Judà ne ɓe ɓe tì ku' lon le Ìskàriò. Judà ni ɓe ke kì-wùm ɓlàn ɓi ɓwesò' Yesù nun. ⁴M̀pùn Satàen dúnme nun mwu, à wa', à kèn ñwum sunndi ɓon lè mè ci-zwi' me ci-mfe sàtikà' lè mè ci-zwi' me ci-mbòn nyenswàɓ ndwun. À ɓe ɓon shě wě mbòki ne nun yě ɓon Yesù kyilì fya'. ⁵À shè ɓon hwæn, ñlim lwuka' ɓon ñzwònzwò'. 'Be she Judà le ɓon ye nyí dɛɓbi, ⁶à mùtì mwù. À dúnmi mbyi kǎbbi, mbyi nlwen ne nun yě ɓon Yesù kyilì fya', shìkì ñkwìn ɓwum limmì.

Mfyi ye Yesù fyie ɓwesò' ɓi ɓyon le ɓyi ɓi ken ñgwìn fòsi mbyi
(Mt. 26.17-25; Mr. 14.12-21; Jân 13.21-30)

⁷Ke nyinnim ñgwìn-brê'-shìkì-mbùn, nywò' ne ɓe ta ɓwen me pò' linni lè ɓe ji ñgwìn-ñkwan-Èjìb nun kìn wòli. ⁸Yesù fyiò' Piêr ɓon lè Jân, à shè ɓon fya' le: «Kènnèni, ɓyin fòsà' ji ñgwìn-ñkwan-Èjìb.» ⁹Lè ɓe kà wa' kèn, ɓe cibbi lè Yesù le: «Wù yili le ɓwi' ken ji ñgwìn fòsea fen?» ¹⁰À

fyònnzì bon le: «Cèèni fe', byin ye ku' duòn òsòn òn, byin cinni mwum ndo' lè ngwu mlà' ngun, byin su' nun òwon nyè. Nye ne nun yè òn nlim, ¹¹ byin she lè ci-nye màzwùm le: “Nlìsà' li le òwi' cibbi wù le nun yè Ìḡgwìn-ḡkwan-Èjìb ji fèn bon lè òwesò' byon?” ¹² Kwan se byin ye cibbi li, à yè byin nàmmyi' ndwun ndo' nyè nye zwò nun lisea lè ywum hwæn ke nlim kèkea. Kwe ne byin ye ji ḡgwìn fòsea.» ¹³ Bwesò' byon yè mbyi òe ken. Be ken òèn, òe cinni ywum hwæn mbanmbo' wè tà she nun lèli ku'. Be òunmi ji Ìḡgwìn-ḡkwan-Èjìb fòsea nye ni nun.

Ji m̀b̀unḡḡà' Nyeli nye'

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; 1 Ko. 11.23-26)

¹⁴ Kwan wolime, Yesù òèn lè òwesò' byon, òe swòli cìcì ji. ¹⁵ Yesù shè lè bon le: «Nlim yèm yili òzwònzò' le òwi' ji ḡgwìn ne m̀ban òwi' lè byin lè m̀n kà yen venè'. ¹⁶ Ntwi' se m̀n tà byin shè lè lenkàm le m̀n òà tí ji ḡgwìn ne ji òe, a ken òèn kwan se M̀vennswæb yè swum se ḡgwìn ne lisà' kpeli. À yè ci li ke ywò' shon nun.» ¹⁷ À lèli li, à kè fyà', à sheli pla' òà', à yili M̀vennswæb osòkò', à shè lè òwesò' byon le: «Yèèni, byin nwi kwæ' kwæ' byin hwæn, ¹⁸ ntwi' se m̀n tà byin shè lè lenkàm le ḡwa' ye jene, m̀n òà tí òà' nwi tí, a ken òèn kwan se M̀vennswæb yè ywò' shon òènnzi.» ¹⁹ Be nwi, à kè tí fyà', à sheli brè', à yili M̀vennswæb osòkò', à òta' son, à òunmi bon fekea lè à tà le' le: «She mun tà byin fe se si nwò' nywi yèm ye m̀n yè fe ke ywi nyè m̀n yè ywi ntwi' yin. Kwan se byin ye tòn òe, byin cikà' li ke m̀b̀unḡḡà' yèm nun.» ²⁰ Ke nyè ji, à kònnò' tí lò' pla' òà' sheli, à fe bon, à shè le: «Pla' òà' ne ni swum njini ḡgwon nywæb se M̀vennswæb lwinnzi lè mvæb yèm ye ywime swì ntwi' yin.

²¹ «Cèèni fe' she mwum ne ji kwi' le' nyèm wan ni òtòn lè m̀n m̀ban. ²² À si lò' lenkàm ke nywi **Mwen Mwum** ke ḡwum ye M̀vennswæb lèlâ nun le, se yili le à ywi, son, yà pa' tòn byebbi se kà òe lè mwum ne yè nun kyí.» ²³ Bwesò' byon ywòme li, òe òunmi cibba' lè òwùlu le wen ni ne ye pa' le' màzwùm cì nyinnim shan nun li?

Wen ne ku' ci-zwi' ke nyinnim she' nun?

²⁴ Ke nyè yi, òwesò' Yesù pyisì òwinni ke nyinnim shan nun. Be òe òwinni ke nywi mwum ne òe woli òe twe' lè ci-zwi' ke ḡkwìn yan nun. ²⁵ Yesù kà shè lè bon le: «Ke nywi òwum bye ḡgyò' wan, mè mvèn òe ywò' bon. Mè ci-zwi' bye ta bon kènnzi, òe yili le òwùlu lon bon le mè ci-ncì lwèn. ²⁶ Son, tí lè byin, lí ne òan. Swum se ke cì shin ye òe le, nyè nlim wè mwumḡkàm, se yili le à òe wè nyè mwesò', nyè ku' ci-zwi', à òe wè ci-mfyi ne òwùlu ta fyi. ²⁷ Ke me m̀b̀akà' nyin nun, kwan se òwum ndo' òi òi, nyè m̀bo' ni ku' ke cì ji, òdo' òe ku' ci-nshì ji nyon, wen ne nlim mwum ne cinni òtwu? Nyè cì ji ne òan? Tí m̀n, m̀n ni fe nyinnim shin nun wè ci-mfyi ne byin ta fyi.

28 «Bwi' ti lè byin ñgyìn mèan, byin nzwonnzi kan mun kwan se mún tã vènè' yenni. 29 Mbanmbò' ne Ce nyèm lannzi mun ywò' shon fya', mún lannzã tì ku' byin ñkimmò' màzwùm. 30 Li, ke ywò' shêm nun, byin ye ji, byin nwi ke cìcì fò' lè mún. Byin ye tì ku' tòn ke yi òan lwun zwêm, byin be ye pa' bwum wúm blàn bí Izràêl mè kàè' lannzi.»

Yesù tã Piêr shě le nyí ni yě nun byinnɔa
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jân 13.36-38)

31 Yesù kònnɔ tì shě le: «Sìmôn! O! Sìmôn, ywò' fe', Satèn cibbã ñkimmò' fya' Mvènnswàb lè nun nyonnzi byin wě she be ta ñgàjili nyònnzi ke flí nun. 32 Son, mún, mún kelã Mvènnswàb lè jin swú, wú læki nte' zwum ywú ye nywi yêm donnzi ñgyinmbò'. Kwan se wu ywime fyònni be fya' yêm, wú kimnzi tì ku' fòwùlù mè nlim.» 33 Piêr shě lè nun le: «Kwo wù ne òun fe' nye nje kè ywi ne wu yě ywi, mún ni mbònnɔgà' nun le mún yě be fwi' lè wù.» 34 Yesù kà fyònnzi nun be le: «Piêr, mún tã wu shě lè leñkàm le nyí moan shikpon bã ñkwu òwí òyě lè wù byinnɔa kàmmi lè le wú limmi kan mún.»

Yesù tã bwesò' byon shě le byi bí fòsà' ntwi' swum se ta kìn

35 Yesù kònnɔ tì bwesò' byon cibbi le: «Ke kwan se mún fyie byin, mún shě le ba byin she òpò' lòn lè ñshe nun, shìkì mè òiba', swum ndò' shie byin mbyí?» Bwesò' byon fyonnzi lè nun le kwo swum fò' si shie kàn bon.

36 À kà kònnɔ bon shě le: «Son jene, mwum ne cinni òpò' lòn, à sheli yon, mbanmbò' ku' lè mwum ne cinni ñshe yon. Wù ne cinni kan ñjim, wù kyì gan swú, wù she lòn màzwùm, wù hwìn nyě mbo' ndò' nun. 37 Ntwi' se mún tã byin shě lè leñkàm le se yili le swum se be kò' ke nywi yêm ke òwã Mvènnswàb nun lwinni, she be le' le: “Be tean mè ci-ncí byebbi, be keò' nun ke læm shan nun.” Ntwi' se ywum ye be kòe ke mwu yêm hwæn ye lwinni.» 38 Bwesò' byon kà shě nun le: «Nyeli nye', ñjim ndò' yi fe bí ye.» À fyònnzi lè bon le: «Se ti wòli.»

Ñkeli ye Yesù be keli ke ñgwùmngwùm ndò'
(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

39 Yesù wa' kèn, à yè mbyi ñgwùmngwùm she cinni mè ñjì ngæ' òlívè zwem wě tã she nun be kènki. À wa' li, bwesò' byon ke nun mwú nyè. 40 Be ben cìcì màzwùm, à shě lè bon le: «Tòènni lè ñkeli lè byin læki pyì ke me mbweb nun.» 41 À le' li, à senndò' mbyí, se ci wě mè kwú mwum nlé, à swummi ñgyò', à òunmi Mvènnswàb keli le: 42 «Ce nyèm, ke nyili ywú nun, myìlò' pla' vènè' ne læbbi lè mún, mún læki vènè' màzwùm nwi. Kwo fe' li, mún le' kan le wù ci swum se mún ne' yili, son, cì wě tã she ñlim ywú ta yili.» 43 Ke kwan si nun, cikpu' ndò' ne Mvènnswàb fyi ñwai ye ke òeb fòwòmni bã nun kimnzi Yesù ñlim. 44 Ke mbyitì nlim ye be lè

ñlim byitâ Yesù zwum, à be kònnndi kelô' mbyî lè kim. Mè dùsì ye be nun kwean nywi be kyî mèan lè ye ta swî ñgyo' wě mvæb.

⁴⁵À keli hwæn, à wa' zwô, à kìn be cì bwesô' byon, à cinni bon dýekea ke me mbàkà' nyan nun. ⁴⁶À cibbi lè bon le: «Se ci le byin pyi dýe be? Weàni zwô, byin keli, byin làkì pyi ke me mbwëb nun.»

Mbæn ye be bæanne Yesù

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jân 18.2-11)

⁴⁷Kwan se Yesù bi le' li, ñwum pyi kan ñgyo', ñkwìn bwum mèan ndo' kwain. Judà ne be ke kî-wùm blàn bî bwesô' Yesù nun ne be ñkwìn bwum màzwùm mbyi dwoin. À kènnò' ke Yesù bǎ nun kwoti nun. ⁴⁸Yesù kà shě lè nun le: «Wù yili wù fyi ke ñkwoti yêm nun bǎ wù fe fyà' yêm wan, mùn ne **Mwen Mwum?**» ⁴⁹Bwesô' Yesù bye fô' yen swum se ta yili se lannzi Yesù nywi, be cibbi nun le: «Nyeli, se yili le bwi' dúnmi bon kwî lè mè ñjim bye?» ⁵⁰Ñwum ye nun tá le' ye, mwesô' Yesù ndo' kwan nyinnim bwulu nun, à kwæ' ywi' she fyà' ji ci-she mwumñkàm mè ci-mfe sàtikàè'. ⁵¹Son, Yesù kà shě le: «Donnzèni, se wolâ li.» À le' li, à twuti ywi' mwum tòn ni, se wolô' be.

⁵²Ke nyě yi, Yesù shě lè mè ci-zwi' me ci mfe sàtikàè' lè mè ci-zwi' me ci-mbòn nyenswæb ndwun, kònnndi lè bwumñkàm me Yudà bye kien nun bænni le: «Yen se ci le byin zwunnì mùn lè mè ñjim, lè mè mǎ' nun, wě mùn ni ci-nywi?» ⁵³Mè ñgyinñgyin mùn be be nyenswæb ndwun bwi' lè byin, byin fô' kan mbæn yêm. Son, kwan se ton se, shin se woli, she Satæn ne tá ywo' ke cǐ tòn ñjimmì nun konndi tì ku' wòli.»

Mbyinnò' ye Piêr byinnœ le nun limmi kan Yesù

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jân 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Be bænni Yesù, be ken lè nun ke nye mwumñkàm mè ci-mfe sàtikàè'. Piêr be bon donnzô' mbyî làbbi, à dwoñga' bon be nùn. ⁵⁵Ke bònmbiyi mwumñkàm mè ci-mfe sàtikàè', be banne win ndo' kwe, bwum bi kean lè be yon wo. Piêr kèn tòn ñkwìn yan nun. ⁵⁶Cikpu' nyě mlib ndo' kwain, à yen Piêr moan win ñtòn, à sunndi nun ce à shě le: «Mwum tòn ne be ku' be lè nun.» ⁵⁷Son, Piêr byinnò', à shě lè nun le: «Dyim mè yib, mùn limmi kan mùn nun.» ⁵⁸Kwan làeb kan, mwum ndo' yen tì nun, à kònnndi shě le: «Kwo fe' wù, wù ni ku' ke læm shon nun.» Son, Piêr fyònnzi tì lè mwum tòn ni le: «Mùn bǎ mùn ñlim.» ⁵⁹Kwan làeb be li, ñdo', nun: «Ñgyi ban, mwum tòn ne be ku' ke læm shon nun ntwi' mwum Gàlilé ne.» ⁶⁰Piêr kà fyònnzi nun son si dýe le: «Mùn tà ka ku' mùn swum se wù yili wù le' ywo.» Ke fyònnzi le' nyon nun, ñwum pyi kan ñgyo', nyî kwô'. ⁶¹Nyeli nye' Yesù yònnzi me', ye bwumndi bon lè Piêr. Li, Piêr bùn ñzàè' le' ne Nyeli nye' shèe nun. À shèe nun le: «Lè nyî zwimbyi' kà dǎwì ñkwu dýe, a ye be lè wù byinnôà kàmmì lè le wù limmi kan mùn.» ⁶²Piêr bùnme li, à kweòn be pisean, à dúnmi kwe ñkwu ñji lè mè dǎ' ta kyî.

Ñsèm, lè twù' ne be be Yesù bo
(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³Ke kwe d'won mwumɲkàm mè ci-mfe sàtikàè', mè mbòn bye be Yesù bòn be nun kàlea lè be nun bo. ⁶⁴Be be nun seti me' làmmi, be kà ywàè' nun, li, be cibbi nun be le: «Lìmmi mwum ne ywàè' wù.» ⁶⁵Ñzàè' le' nsèm ndò' ye be be le' lè nun be mèan dìn.

Yesù ke swi' mbwàki twun ye ta mè kyità' nyenswàb ndwun linnì
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jân 18.19-24)

⁶⁶Shikpon ðwumnime, ðwumɲkàm me Yuda lè mè ci-zwi' me ci-mfe sàtikàè' bon lè mè ci-nlìmmi me l'wàà nun hwæn swàli ke cìcì nlin kyità' nyenswàb ndwun, be ci be kiin lè Yesù kwe. ⁶⁷Be ðen lè nun swi shan, be cibbi nun le: «Shè le ðwi', wù ne **Kristò**?» Yesù kà fyònnzi lè bon le: «Mùn ne she fe' byin nùn byin ða le' shêm kě wě le', ⁶⁸mùn ne cibbi fe' byin ñzàè' le' ndò', byin ða mun nun fyònnzi. ⁶⁹Son, mùn shè byin le ñdunmi ye ðunmà jene ye, **Mwen Mwum** yě kě tòn fya' ji Mvènnswàb ne làn ywum hwæn lè ñkimmo'.» ⁷⁰Ɓwum hwæn bye be kwe kà cibbi nun le: «Se lisa' le wù ne ló' Mwen Mvènnswàb?» Yesù fyònnzi bon le: «Se ta byin ne' kwean ɲwum, byin lim kan.» ⁷¹Be ywà' li, be kà shè le: «Son, yen se ðwi' ta tì yì shitàkwù kàbbi nun? Ɓwi' ne', ðwi' ywàà ñzàè' le' yon lè mè ywi'.»

Ñkèn ye be kenne lè Yesù ke swi' Pìlatwù
(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jân 18.28-38)

23 ¹Ke nyě màzwùm, ðwum hwæn wa' zwò, be ken lè Yesù ke cě Pìlatwù. ²Be ðen kwe, be ðunmi Yesù shè nywi le: «Ɓwi' ðànnzi mwum tòn ne lè à tã ðwum bye' kwù kě ðyebbi lisea, à tã ðwum ndèb lebbi le ða byi ði ðeb gàrimà lè m̀vèn ndwun, à tã ti ma nun ne' tweli lè **Kristò**, m̀vèn ndwun ne M̀vènnswàb ywìme fyì.» ³Be she nun mè le' nywi li, Pìlatwù ðunmi nun cibbi le: «Wù ne ðyi m̀vèn mè Yuda?» Yesù fyònnzi lè nun le: «À si wě tã she wù le' ku' si.» ⁴Yesù fyònnzi li, Pìlatwù shè lè mè ci-zwi' me ci-mfe sàtikàè' lè làn mbò' ɲkwìn ðwum le: «Ke nywi mwum tòn ne, m̀n cinni kan m̀n mwù le' nyennzi vènè' ndò' cì shon.» ⁵Son, ðwum bye kiin nun swemmea ywà' li, be konndi ðyi ñzàè' le' nyan nun lè kim le: «Ñlìsà' ywum yon ye nun tã lìsà' ta ðwum kim-mwù fe ke ɲgyò' mè Yuda nun hwæn. À ðunme ke ɲgyò' Gàlilè nun, jene à ne tì ti fe ne.»

Ñfyi ye Pìlatwù fyie Yesù ke swi' Èròdè

⁶Pìlatwù ywà' ñzàè' le' ni, à cibbi le: «Mwum tòn ne ni mwum Gàlilè?» ⁷Kwan se be she nun le Yesù wai ke Gàlilè ke kpinnzò' ɲgyò' she Èròdè ne ta ywà' nun, à fyìd' Yesù ke cì shon, ntwi' se Èròdè be ɲgyìn màzwùm kwe

Yèrusalèm. ⁸ Ìnim lwuka' Èròdè ñzwɔnzwɔ' lè nyen ye nun yenne Yesù, ntwi' se be lè à ywɔá sèàn nyon, à be yili ñdikà' ñwê le nun yen nun. À yile lwen le nun yen hilea Yesù ndɔ'. ⁹ À cibba' Yesù mè mwù le' mèan. Kwo ñzàè' le' m̀bɔ', Yesù fyɔnnzi kan nun. ¹⁰ Mè ci-zwi' me ci-mfè sàtikàè' lè mè ci-nlimmi me lwuà be tòn lè be ta Yesù mè le' ñglwɔkea shě nywi. ¹¹ Èròdè, lè mè suzàen byon nun hwæn ñunmi Yesù kɔlea, be twe' nun lè swum ñin. Kwan se se woli Èròdè fya' le nun fyɔsɔ' Yesù be cě Pilatwù, be swiɔ' nun plè lòn ndɔ' be nywi ñlwen, lè be kà kěn lè nun. ¹² Nywɔ' màzwùm ñnywèn, mè Èròdè bon lè Pilatwù fyonnì mè ñwè ke ñdwumni ye bon be ñwumni nun.

Ñswili ye be swile Yesù ywi

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jân 18.39–19.16)

¹³ Pilatwù swɔsi mè ci-zwi' me ci-mfè sàtikàè' bon lè mè ci-zwi' me Yuda lè ñkwìn ñwum ñyan. ¹⁴ À shè lè bon le: «Byin kin fe lè mwum tòn ne le, à tã ñwum byin kwù kěn byebbi lisea? Cèèni le fe', m̀n cibbeà nun ñzàè' le' ye byin she nun nywi ke swi' shin byin hwæn, m̀n kèn yen le ke nywi ywum màzwùm hwæn, she nun ñwu ñim, kwo fɔ' se ñan. ¹⁵ Kwo fe' Èròdè, à cinni kan ñzàè' le' ne mwum tòn ne ñwu kwo m̀bɔ'. Son se ci à fyɔsi ñwi' nun be. À si seansean le ñzàè' le' ne nun ñwu ne ñwi' woli ñwi' wu nun ntwi' yi à ñàn. ¹⁶ Li, m̀n yě ci be su' nun mè m̀ɔ' ndɔ' bo ñin, m̀n pàè' fyà' lè nun.» [¹⁷ Se be kwe ñè' shan nun le **Ñgwìn-Ñkwàn-Èjìb** wòlime, Pilatwù kwannzi ci-nye ñjè m̀bɔ' ndɔ'.] ¹⁸ M̀b̀kì ne Pilatwù be yili le nun pàè' fyà' lè Yesù, ñwum ñyi, be ñunmi kun m̀banm̀ban le: «Cì be wu ñwi' mwum tòn ni, wù pàè' fyà' lè Bàràbàs.» ¹⁹ Bàràbàs ni be mwum ne ñuen nye ñjè ntwi' me le' kim-mwù ndɔ' ne nun be ñim ke ñim myi, lè ntwi' le' ñwu mwum ndɔ' se nun be tì ku' ke ñim. ²⁰ M̀b̀kì ne Pilatwù be yili le nun pàè' fyà' lè Yesù, à kònnɔ' yili lè nun lèlì tì lè ñkwìn ñwum. ²¹ Son, be ñunmi kuɔn m̀byí le: «Ywummɔ' nun ñgàè' mè ñɔɔ' zwem, ywummɔ' nun ñgàè' mè ñɔɔ' zwem mè.» ²² Pilatwù kònnɔ' ñwum wèlì be kàmmi me ñlè nun, à shè lè bon le: «Yá le' byebbi se nun cì? M̀n kàbbà nywi yon, m̀n cinni kan m̀n ñzàè' le' ne yě ci be wu nun. M̀n yě ci be ñɔ' nun mè m̀ɔ' ñin, m̀n pàè' fyà' lè nun.» ²³ Son, ñkwìn ñwum be kàn ñwum ñwɔki lè ñgwusi ye le be ywummɔ' Yesù ke ñgàè' mè ñɔɔ' zwem. Be kun kun li, kun shan kiin Pilatwù mwù lèan, ²⁴ à yen le ñdikà' nun ci byi swum se byi ta yili, ²⁵ à pàè' fyà' lè mwum ne bon cibbi le nyí ni pàè' bon fyà' lè nun, mwum nyě be kee nye ñjè lè le' mwù kimmi, le' ñwu mwum kpatɔ' zwem, à kyili ku' bon Yesù fya', ñà bon ci swum se bon yili lè nun.

Ñywummɔ' ye be ywummɔe Yesù ke ñgàè' mè ñɔɔ' zwem

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jân 19.17-27)

²⁶ Be wa' kèn lè Yesù. M̀b̀kì ne bon be kèn m̀byi nun lè nun, be ñen cìcì ndɔ', be cinni mwum nyě wae nsòn ndɔ' ye be ta lon le Sirèn. Jin

mwum màzwùm be le Sìmôn, lè à waimè ndem. 'Be dyili nun fi, be fe nun ngæ' mè bɔɔɔ' Yesù ngun lè à she, à dwon Yesù nyè. 27]kwìn bɔwum me Yudà mèan ndɔ' be ku' nun dwon nyè. Ke nyinnim shan nun, mè yib be ti ku' kwe, be be kèn lè be ta kwe, be ta fyonnga' nywi Yesù. 28 Yesù bɛn cì ndɔ', à yònnzi mè', à ce bon, à shè lè mè yib bye Yèrusàlèm bi le: «Ba byin gwannzi mè du' byin ntwi' yêm, fyòènni kwe ke nywi bwen byin, byin kwe ti ku' ke nywi byin ne'. 29 Ntwi' kwan ndɔ' kà wòlàkà' she mwum yě le' le: «Tòn lwen si lè mè kìm me yib, se be ti ku' lè bye ye kife', lè mè nywon bye nywonnzi kife' mwen ndɔ'.» 30 Ke kwan màzwùm nun, bɔwum ye ðunmi le' le: «Ndikà' mè kpa' kiin bon bwi' pyí nywi, mè ngwùmngwùm shimnda' bon bwi'.» 31 Se lannzi ke nywi ngæ' mflɔa wě tà she byin ta yen se, be dyě nywi ngæ' ngwumndea, se bê le?»

32 Ke læm shan nun, mè suzæn be bɔwum bì ndɔ' kènnzi bye be mè ci-ncí byebbi. Be lè be kenme bon wu cìcì fɔ' lè Yesù. 33 Kwan se bon ken bɛn cìcì se be be lon le Gòlgòtâ, (sù ni le ngwò' mwù), be ywummɔ' Yesù kwe ngæ' mè bɔɔɔ' zwêm. Mè ci-ncí byebbi bì bi, be ywummɔ' ti ku' bon kwe ke me ngæ' byan nun kyi. Be kee Yesù nyě m̀bɔ' fya' ji, nyě m̀bɔ' ku' fya' mè'. 34 Yesù wèli ngwum, à shè le: «Ce nyèm, zùsi bon byebbi nyan, ntwi' se be limmi kan swum se bon ta cì.» Ke me plè Yesù zwêm, be ðunmi ðwì wě bì, li, be kyilà' mè plè byon. 35]kwìn bɔwum be dyi, ye ta ce. Mè ci-zwi' me Yudà dyi, be ta Yesù kɔlea lè be ta le' le: «À swætâ b̀wùlu b̀wum ndɔ', à swæti ti ku' nun ne' beshe nun ni **Kristò**, mwum ne M̀vènnswæb yæn.» 36 Mè suzæn ðunmi ti ku' nun kɔlea, be sennɔ' nun ke, be fe nun bæ' sæbbi ndɔ'. 37 Be be fe lè be ta le' le: «Beshe wù ni m̀vèn mè Yudà, swæti wù ne' lè mwù ywù.» 38 Be kœ ke mwu ngæ' mè bɔɔɔ' nyon le: «Mwum tòn ne ni m̀vèn mè Yudà.»

39 Ci-ncí byebbi nyě m̀bɔ' ndɔ' ne be ywummɔe ku' ke ke Yesù ðunmi Yesù kɔlea le: «Wù ne ba **Kristò**? Swæti lè wù ne', wù swæti ti ku' bwi'.» 40 Son, ci-ncí byebbi nyě m̀bɔ' ne be fya' fɔ' ðunmi lwikwæn lesi, à cibbi nun le: «Wù hwæn, wù ni ke vèné' fɔ' nun, wù tà ka M̀vènnswæb yi? 41 Ndikà' bwi', vèné' she' se be ta bwi' yennzi si ke mbyi nun, ntwi' se à si ke le' byebbi se bwi' ciâ nun. Se yili lwen le be ci bwi' li. Ti lè nun, yã le' byebbi se nun cì ku'?» 42 À lesi lwikwæn li, à leló' be lè Yesù le: «Kwan se wù ywìme gba' lwun swù yě, ba wù limnzi mùn.» 43 Yesù shè nun le: «Mùn shè wu lè leŋkæm le dyě ne zwò ne mùn yě bɛn **Pàràdí** bwi' lè wù.»

Swum se lannze kwan se Yesù ywi
(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jân 19.28-30)

44-45 Be lè a ti kïn nywɔ' nlwinni, ñwanni shimndì, à ðon ti ðwùm. Njimmi pyí nònnon ngyo' màzwùm nun hwæn, han nywɔ' byiti mwù lè be ke njimmi nun. Plè ndwun ne be be cìcì mfe sàtikæ' lè M̀vènnswæb gho nun nlim nyenswæb ndwun kwùli cìcì bì. 46 Yesù kun lè ñkwu kimmi

le: «Ce nyèm, mùn donnzâ wù òpùn nyèm jene fya!.» À le' ku' òzàè' le' ni òin, òpùn nyon kwan. ⁴⁷Ci-zwi' mè suzàen bye Ròm nyè be kwe yen swum se lannzi, à òunmi Mvènnswàèb twuli, à shè le: «Lè lènkàem, mwum tòn ne be kán ci-ncí byebbi.»

⁴⁸Bwum bye hwenne ke nlim nsòn lè bon ken swum se ywime lannzi ce, be yen ywum hwæn. Be yenme li, be fyôn be lè mè fyà' kimmà' kwotea. ⁴⁹Mè òwè Yesù lè mè yib bye òwoèn nun òdikà' òwai ògyo' Gàlilè hwæn òyie be làbbi, lè bon ce ywum hwæn ye ywime lannzi.

Ìjke ye Jòsè' mwum Àrimatè kèe Yesù ke mbyù' nun

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jân 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Mwum nyè wae nsòn ndò' ye be fe lon le Àrimatè be kwe. Jin shon be le Jòsè'. Mwum màzwùm be ci-ncí lwen, à kòndi be òlwinni. À be ke mbònnà' nun le Mvènnswàèb bènnzi ywò' shon ke ògyò' wan nun. À be mwum ndò' ne ke læm mbòki twun se be mè kàè' nyenswàèb ndwun linni, son, à yile kán swum se òwùlukwæn yile be ci lè Yesù si, be lè be lwinnzâ swum si nùn. ⁵²Jòsè' ni wae, à kèn cè Pilatwù, à òwa òwon Yesù. ⁵³Pilatwù yilime, Jòsè' fyòin be, à kyilì òwon Yesù zwò me òtò' zwèm, à òwi' son lè kwokwo, à kèn kè ke mbyù' ndò' ne be cie ke mbile nun. Mbyù' màzwùm, be lè be kè kife' mwum ndò' mbyì nlim. ⁵⁴Ìjgin mè yinni mè Yudà be lè à wilime nywò' màzwùm. ⁵⁵Mè yib màzwùm bye be Yesù òwon òwai ye Gàlilè kenne lè Jòsè' cí ògwùm Yesù. Be yen mbyù', be ce ti ku' wè tà she nun kè nun nlim. ⁵⁶Kwan se be fyoin be nlim nsòn, be fòsà' mèwu me nwùm, lè mlá' ògwò' ye be ye kèn Yesù kè be nywi ke mbyù' nun. Ìjgin mè yinni mè Yudà wòlime, be ton, be yinni wè tà she luwà yili.

Ñyìmni ye Yesù yimne ywi

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jân 20.1-10)

24 ¹A be shikpon fò' hwili lè kpòn, mè yib màzwùm yè mbyi mbyù' Yesù lè mèwu me nwùm bye bon fòsae, lè mlá' ògwò' bi nun. ²Be ben kwe, be cinni ògwò' ne be òwòke òwum mbyù' Yesù nun pedin, à bà tí òwum mbyù'. ³Be òuòn mbyù' nun, be cinni kan òwon Nyeli nye' Yesù. ⁴Mbòki ne bon be mwù yònnzea ke le' màzwùm nun òin, òwum bì ndò' òwumni bon kwe lè mè plè ndò' nywi, mè plè màzwùm ta bon me' she nùn. ⁵Ke ndun ye yi òuen mè yib ton bi zwum nun, be yili kan ti òwasi me' zwò. Bwum bì bi kà shè bon le: «Se ci le, byin ta kìn mwum ne òzison kàbbi ke nyinnim òwum ywi nun? ⁶À bà tí fe, à yimnà ywi. Ba ònim fye byin lè le' se nun shè byin lè à ke ke ògyo' Gàlilè. ⁷À lele le: “Se yili le be kyilì **Mwen Mwum** ke fya' me ci-ncí byebbi, be ywummòme nun ke ògà' mè òtò' zwèm, ke ògin mè nlè nun, à yimni ywi.” »

⁸Mè yib ton bi bi bunme òzàè' le' Yesù yi. ⁹Be kwan kwe mbyù' nun, be ken le' màzwùm sùlea lè mè ci-ntwum wùm blàn mbò' Yesù, be kòndi ti

ku' sùlà' lè ßwùlu ßye fò' hwæn. ¹⁰Mè yib màzwùm ße le: Màrì nyě wae ke Màdàlà, Jànè, kònndi lè Màrì nyě mon Jâ'. Mè yib ßye fò' ndò' ßye kenne bon lannzi sù tì ku' mè ci-ntwum Yesù le' màzwùm ke ñwum fò' nun. ¹¹Son, ywum ye mè yib ßi ße mè ci-ntwum Yesù sùlea yì, ye ße bon me ywi' wě ñzǎ' le' pwinpwin ndò', ße kè kan mwù lè yon. ¹²Son, Pìêr ywómè li, à wa' zwò, à yè mbyi mbyù' Yesù lè mèli. À ßèn kwe, à wummi, à cèdò' mbyù' nun, à su' mè fyǎ' kwokwo yenni. À yen li, à fyòn ße lè à tǎ swum se lannzi kwulea.

Ñkwan ye Yesù kwean ke swi' ßwesò' ßyon ndò' ke mbyi Èmàyùsi
(Mr. 16.12-13)

¹³Ke nywò' mbo' màzwùm nun ke nyinnim ßwesò' Yesù nun, ße lè ßye ßi ndò' kenme ke nsòn ye ße ta lon le Èmàyùsi. Ñwa' ye Yèrusàlèm kèn mßèn ye kwe ciǎ mè ñgwen mbyi libbea lwen shæn. ¹⁴Be ße kèn mbyi nun lè ße ñjè shě nywi ywum ye lannze ñgyin màzwùm nun. ¹⁵Kwan se ße ße leli lè ße ñgyi kwùmmi ke nyinnim shan nun, Yesù nun ne' ßætò' mè kwù kèn lè bon ke mbyi nun. ¹⁶Be ße lo' nun yenni, son, ñlimmi ye ße limmi nun ße kan. ¹⁷Yesù cibbi lè bon le: «Yǎ le' se ßyin ta kèn mbyi nun lè ßyin ñgyi kwùmmi nlim li?» Be ywò' li, ße ßyi lè ñgu swi'. ¹⁸Ke nyinnim ßwum ßi ßi nun, nyě mbo' ndò' ne jin shon ße le Klèòpá cibbò' tì ku' Yesù ße le: «Ke Yèrusàlèm se nun hwæn, wù ne mwum ne tòn ðin, à ywò' kan mè le' ne lannzi fe ñgyin ye ton ye nun?» ¹⁹Yesù cibbi bon ße le: «Yǎ mè le' ne?» Be kà fyònnzi nun le: «Swum se lannzi ke nywi Yesù, mwum ne wa' Nàzàrê', ne ße ci-nleli ke ñwum Mvènnswǎb nun. Nun ne mè she nyon lè ñzǎ' le' yon nun hwæn cinni ñkimmò' ke swi' Mvènnswǎb, lè ke me me' ßwum. ²⁰Son, mè ci-zwi' me ci-mfe sàtikǎ' ßye', lè mè ci-zwi' ßye' ndò' nun kyili nun fya' ñkwìn ßwum ßǎ ße swilì nun ywi, bon ßi ku', ße ywummoǎ nun ñgǎ' mè ßotò' zwem. ²¹Bwi' ße lè, ßwi' ti ßàka' le nun ne mwum ne yě mvu ßwum Izràèl nywǎsi. A konndi ße, ßyè ne ñgyin mè nlè ne mè le' màzwùm lannze. ²²A si ku' leñkǎem le mè yib ndò' ßye ke læm she' nun kà kìn tì ßwi' le' ñgwuli ndò' shě. Be kenni shikpon lè kpòn ke mbyù' Yesù nun, ²³be ßen, ße cinni kan ðwon shon. Be fyòin ße, ße kiin ßwi' shě le mè cikpu' Mvènnswǎb ßi ndò' ßwumni bon kwe swi', ßyi ßi she bon le Yesù ni ti ße lè me'. ²⁴Bwùlukwǎen ßye' ndò' kennà tì ku' ßìn kwe mbyù' nyon nun, ße cinni ku' ywum hwæn wě tǎ she mè yib lele. Be yen kan nun.»

²⁵Be leli hwæn, Yesù kà shě bon le: «Àma. Byin ßi ßwum ße cinni kan mwù mßàkà'. Yǎ kwan se ßyin ye tì mwù kě lè ywum ye mè ci-nleli ke ñwum Mvènnswǎb nun lele? ²⁶Se ße kǎn kǎa le se yili le **Kristò** yen vènè', lè à kà cinni ñtwu ye Mvènnswǎb yě nun fe?» ²⁷Ke nyè ye nun cibbi bon li, à ðunmi bon ywum ye ße kǎe ke nywi yon ke ðewǎ Mvènnswǎb nun sannzi, ñðunmi ye ke yi ðewǎ ye Mòizè kǎe nun, a ken ßèn ke yi ðewǎ me ci-nleli ke ñwum Mvènnswǎb nun hwæn.

28 Be ken bèn moan nsòn ye be lè be kenme kwe, Yesù cì wě nun yili nun leòn mbyí læbbi. 29 Son, bwesɔ' bí bí yili kan le à lan. Be she nun le: «Nywɔ' bà tí zwô, kpòn pyìme nùn, kíñ, bwi' toènnì fe.» Yesù ni dunme ni, à tòn kwe lè bon. 30 Kwan se be lè be ti cě ji, Yesù sheli brê', à yili Mvènnswæb osòkò', á kà dúnmi bon son bɔtea. 31 Cì ne si se me' weli bon mwu, be kà limmi le Yesù ne bí lè bon. Son, á mgbànni kan tí, à bwu bon me'. 32 Be dúnmi leli be nyinnim shan nun le: «Kwan se nun bí leli mbyi nun lè bwi' ke nsannzi ywum ye ke dèwá Mvènnswæb nun, ñlim ndɔ' bí kàn wú yèan zwum?»

33 Be mgbànni kan tí be cě ji, be wa' kèn be Yèrusalèm. Be ñen, be cinni mè ci-ntwum wúm bílàn mbɔ' Yesù swali bon lè bwùlu bye fɔ' ndɔ', 34 lè be ta le' mbyí le: «Lè leŋkàm, Nyeli nye' yimná ywi, Sìmôn yenná nun.» 35 Bon be ñen bí, be dúnmi tí ku' bwùlu swum se lannzi bon mbyi nun sùlea, ke mbòki ne bon limmi Yesù kwan se nun bɔta' bon brê'.

Ñlisà' ye Yesù lisae kwæ' nywi shon ke swi' bwesɔ' byon
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jân 20.19-23; Mè she 1.6-8)

36 Kwan se bon be sùlà' li, be sem Yesù nun ne' ti ñkwìn yan nun ñdyi, à hwæsì bon le: «Mvènnswæb fe fɔa ke nyinnim shin nun.» 37 Ñlim sænni bon, yi dún bon zwum, ntwi' se be be bàkà' le ñswæb ndɔ' ye bon yen. 38 Son, Yesù kà cibbi bon le: «Yen se mwù yon byin ñlim nun? Yen se byin ta ñgyi kwùmmi me ñlim nun? 39 Ceèni fe' mún me fyà', byin ce tí ku' mè kwù, mún ne ba lɔ' nyé? Yinnèni fe' mún lè fyà', byin ye limmi. Ñswæb ndɔ' ta bekì lè kwæ' nywi nun wě she mún tòn se?» 40 À be le' li lè à tà bon mè fyà' byon lisea lè mè kwù byon nun. 41 Ke ndàli ye bwesɔ' byon be ywɔ', lè ke le' shimmea se bon yen nun, be lè be kè kife' son wě le' leŋkàm ndɔ'. Yesù yen li, à cibbi bon le: «Byin cinni kan swum ji ndɔ' fe?» 42 Be pæ' kpinnzò' ñgìshì nyean ndɔ', be fe nun. 43 À yè son, à dúnmi son ji swi' shan.

44 À ji hwæn, à shè lè bon le: «Li ne mún shèe kán byin, kwan se be lè mún ke bwi' lè byin? Mún shèe kán byin le ywum ye be kœ ke mwu yêm hwæn ke dèwá me lwaá Mòizè nun, ye ke dèwá me ci-ñlèli ke ñwum Mvènnswæb nun, lè ye ke dèwá nsàkà' Mvènnswæb nun, le se yili le ye kpeli mwù?» 45 À leli li, à wò bon mè ywi', bǎ be ywɔ' ywum ye dèwá Mvènnswæb leli, 46 à shè lè bon le: «Be kɔ' ke dèwá Mvènnswæb nun le, se yili le **Kristò** yen vèné', à ywi, be gwum nun, ke ñgyin mè ñlè nun, à yimni ywi. 47 Ke nyé yi, se yili le be leli ke ñkimmɔ' yon nun ke swi' pa' bwum hwæn, ñdúnmi ye ke Yèrusalèm, a ken bèn cìci hwæn. Be she lè mwum hwæn le, à kwebsi mbòki tòn nyon bǎ Mvènnswæb zusi nun byebbi nyon ne nun ciá. 48 Byin be ñgyɔ' tòn be, se yili le byin be ñyi shitàkwù màzwùm. 49 Mún ne', mún yě byin Mpùn Nsanmi ne Ce nyèm cie byin ñkàli nun fyii nywi. Byin ye làn nyin tòn fe ñlim nsòn, a ken bèn kwan se ñkimmɔ' Mvènnswæb yi ye byin bènni nywi.»

Ñtwe' ye Mvènnswàb twele Yesù zwô
(Mr. 16.19-20; Mè she 1.9-11)

⁵⁰Ke nyě yi, Yesù kwan Yèrusàlèm, à twelò' bon cì ndò' moan Bètànî. Bè ben kwe cìcì màzwùm, à wasi mè fyà' zwô, à ngànni bon. ⁵¹Kwan se nun be bon ñngànni fe si, à donnzi bon, Mvènnswàb twelò' nun zwô. ⁵²Bon be lwàbbe be fe nun ñtwu, be fyonnì be Yèrusàlèm lè mè nlim tà bon yèan zwum. ⁵³Ke kwe nlim nsòn, be be kǎn dye lè kǎn ntwuli Mvènnswàb ke nyenswàb ndwun.